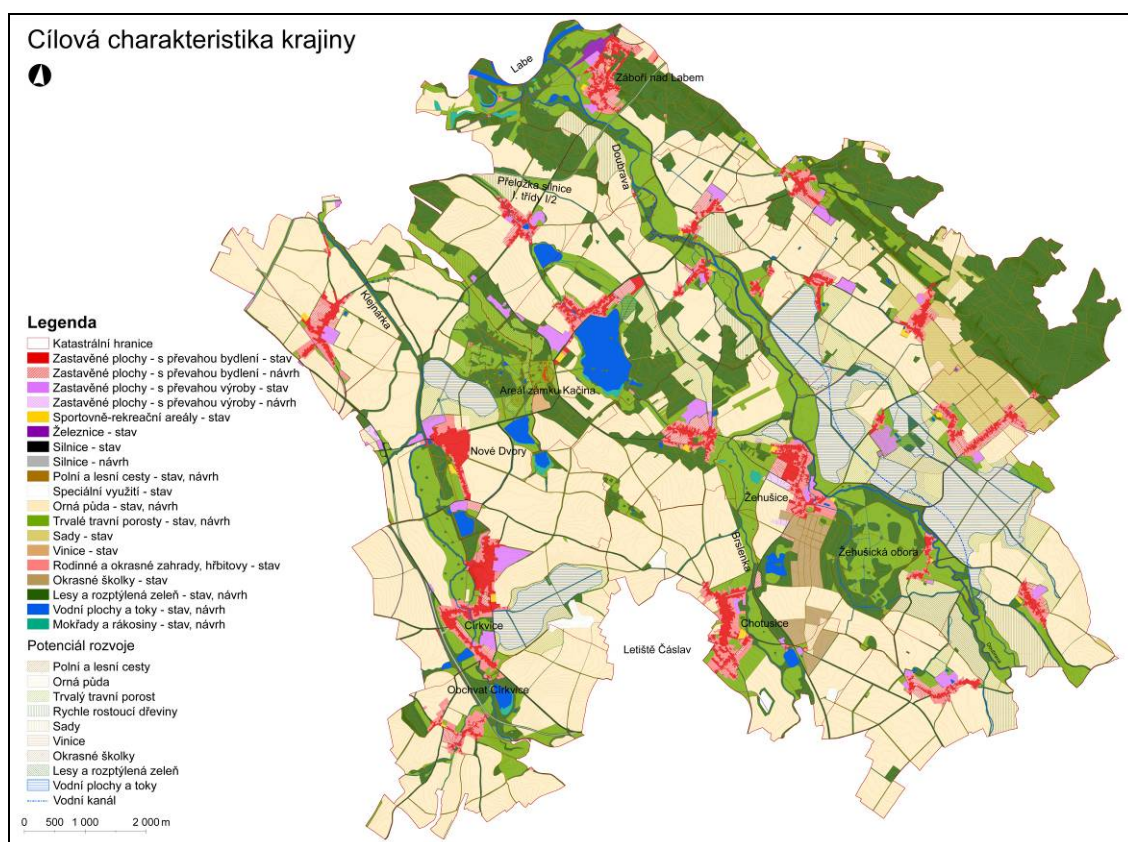

Projekt výzkumu a vývoje 2B06013: Implementace opatření Evropské úmluvy o krajině v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinářských úprav pilotní studie Nové Dvory – Kačina

Cílová charakteristika krajiny (Souhrnná strategická vize nakládání s krajinou)

(Výzkumná zpráva o řešení dílčího cíle V 005 Zpracovat návrh cílové charakteristiky krajiny řešeného území, jako strategický podklad pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody a památkovou péči - výstup aktivity 115A01)

Ing. Martin Weber, Doc. RNDr. Zdeněk Lipský CSc., PhDr. Markéta Šantrůčková,
RNDr. Zdeněk Kučera, Ing. Jan Skaloš PhD., Ing. Lenka Stroblová,
Ing. Jiří Dostálek CSc., PhDr. Věra Vávrová, Ing. Marie Trantinová,
PhDr. Pavel Novák, CSc., Mgr. Katarína Demková

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i. Průhonice
Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta

červen 2011

MOTTO

Tvář naší země není v současné době příliš rozesmátá. Slova naší hymny proto také ve vztahu ke krajině vyznívají dnes jaksi naprázdno. V příkrém rozporu s touto skutečností stojí fakt, že potenciál české krajiny - přes všechny peripetie, kterými prošla a dosud prochází - je obrovský, a to jak v oblasti produkční, tak i estetické a přírodní. Tento potenciál se dá přetvořit v novou realitu jen při koncepčně promyšleném přístupu. Na zpracování nové koncepce a na tvorbě budoucí české krajiny by se měla podílet celá společnost: politické orgány, uživatelé, občané, biologové, architekti i ekologičtí aktivisté. Je to velký a obtížný úkol. Můžeme ho považovat za složitý, možná až nepřekonatelný problém. Ale můžeme k němu také přistoupit jako k výzvě: máme šanci vytvořit novou krajinu. Krajinu budoucnosti, ve které budou spojena estetická, ekologická a ekonomická hlediska v jeden harmonický kulturní celek.

Josef Fanta 2001

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ	6
3 ZÁJMOVÉ ÚZEMÍ	7
4 METODIKA	9
5 VÝSLEDKY	13
5.1 Cílová charakteristika krajiny - souhrnná strategická vize	13
5.2 Mapový průřez strategické vize krajiny	24
5.2.1 Variantní scénáře budoucího rozvoje krajiny s rozdílnými prioritami cílů krajinné kvality	24
5.2.2 Vyhodnocení variantních scénářů	29
5.2.3 Návrh cílové charakteristiky krajiny	32
5.3 Bilanční část	34
5.3.1 Bilance dopadů variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny	34
5.3.2 Představení navržených změn využití krajiny v cílové charakteristice krajiny	38
5.4 Rozpracování strategických oblastí, problémových okruhů a strategických cílů	40
5.4.1 Strategická oblast – Přírodní potenciál (PP)	40
5.4.1.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	40
5.4.1.2 Rozpracování strategických cílů	41
5.4.2 Strategická oblast – Kulturně-historický potenciál (KP)	47
5.4.2.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	47
5.4.2.2 Rozpracování strategických cílů	48
5.4.3 Strategická oblast – Sociální potenciál a trh práce (SP)	53
5.4.3.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	53
5.4.3.2 Rozpracování strategických cílů	53
5.4.4 Strategická oblast – Hospodářský potenciál (HP)	56
5.4.4.1 Strategická podoblast – Lesní hospodářství a myslivost (HPL)	56
5.4.4.1.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	56
5.4.4.1.2 Rozpracování strategických cílů	57
5.4.4.2 Strategická podoblast – Zemědělství (HPZ)	61
5.4.4.2.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	61

5.4.4.2.2 Rozpracování strategických cílů	61
5.4.4.3 Strategická podoblast – Vodní hospodářství (HPV)	65
5.4.4.3.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	66
5.4.4.3.2 Rozpracování strategických cílů	66
5.4.5 Strategická oblast – Sídla, infrastruktura a rekreace (SR)	69
5.4.5.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení	69
5.4.5.2 Rozpracování strategických cílů	70
6 DISKUSE	77
7 ZÁVĚR	78
8 LITERATURA	78
PŘÍLOHY	81
Příloha 1	
Mapové průměty variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny	
Příloha 2	
Využití přirozeného potenciálu krajiny pro retenci a protipovodňovou ochranu území	
Příloha 3	
Ocenění produkčních a mimoprodukčních funkcí současného a perspektivního variantního využití zájmového území	
Příloha 4	
3D model současného stavu a návrhu cílové charakteristiky krajiny zájmového území	

1 ÚVOD

Evropská úmluva o krajině (Council of Europe 2000) je nástrojem zakotvujícím potřebu nového náhledu na krajinu. Česká republika se jejím přijetím mimo jiné zavázala, zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny. Nalezení přístupu k naplnění Evropské úmluvy o krajině (EÚoK) na místní úrovni je hlavním cílem řešeného tohoto výzkumného projektu. Pilotní studie, realizovaná na Novodvorskú a Žehušickú ve Středočeském kraji, usiluje o sdílené zabezpečení trvale udržitelného rozvoje krajiny, respektujícího jak její hospodářský potenciál, tak i ochranu a rozvoj přírodních a kulturně-historických hodnot krajiny.

Poslední etapa výzkumu, která je předmětem předložené zprávy, je zaměřena na zpracování návrhu cílové charakteristiky krajiny – strategického podkladu pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody, památkovou péči a další. Návrh cílové charakteristiky krajiny vznikl postupně na základě participativního posouzení alternativních scénářů budoucího rozvoje krajiny, na které navázalo zpracování konceptu a výsledné verze cílové charakteristiky krajiny.

V rámci řešení byly připraveny čtyři variantní scénáře možného rozvoje krajiny – scénář integrovaný, segregáčnı, exploatačnı a útlumový. Variantní scénáře byly zpracovány na základě důkladného poznání vývoje krajiny a ve vazbě na dřívější etapy řešení projektu, zejména na provedenou krajinnou diagnózu. Vyhodnocení alternativních scénářů rozvoje krajiny Novodvorská a Žehušicka proběhlo v rámci veřejného projednání dne 8. 9. 2010 v Církvici. Na základě vyhodnocení akceptovatelnosti variantních scénářů rozvoje krajiny Novodvorská a Žehušicka, bylo rozhodnuto připravit pracovní návrh cílové charakteristiky krajiny jako průnik integrovaného a segregáčního scénáře. V rámci pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny byl, podobně jako v předchozích případech, zpracován mapový průmět do mapy v měřítku 1:10 000. Koncept byl vystaven na internetových stránkách projektu a projednán s místními aktéry na k tomuto účelu svolané pracovní dílně, uspořádané dne 3. 3. 2011 v Žehušicích. Účastníci pracovní dílny vyjádřili souhlas s představeným materiálem, na jehož základě byl koncept dopracován do podoby výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny.

2 SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ

Evropská úmluva o krajině ukládá mj. v rámci zavádění a provádění krajinných politik i definovat cílové charakteristiky krajiny pro vymezené a vyhodnocené krajiny. Pojem cílová charakteristika krajiny v pojetí úmluvy znamená přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány (MZV 2005).

Podle návrhu metodiky k provádění EÚoK na vnitrostátní úrovni (ANONYMUS 2007) by definice (definování, formulování pozn. aut.) cílových charakteristik měla být založena na znalosti konkrétních charakteristik a kvalit předmětných lokalit, identifikaci sil, které na ně působí, jejich potenciálu a na vnímání krajiny veřejností. Některým otázkám nebo aspektům krajiny lze věnovat zvláštní pozornost. Cílové charakteristiky krajiny představují konečný výsledek procesu plánování činností v krajině, který předpokládá získávání poznatků, konzultace s veřejností, formulaci politik a strategie činností a monitorování. Cílové charakteristiky by měly představovat prvotní vodítko pro přípravu opatření, jež mají být posléze přijata k ochraně, správě a plánování krajiny a následnou péči o krajinu. Tato opatření by měla být připravena tak, aby navzájem spojovala sociální požadavky a hodnoty, které krajině přisuzuje veřejnost, s přijatými politickými rozhodnutími, pokud jde o podstatu jednotlivých součástí krajiny. Zvláštní význam je třeba přikládat celé škále sociálního vnímání krajiny, které odráží rozmanitost populace. Cílové charakteristiky krajiny je třeba definovat pomocí obecných nástrojů krajinne politiky pro jednotlivé úrovně (celostátní, regionální, místní atd.) a formálně provádět prostřednictvím nástrojů plánování a rozvoje města a venkova, jakož i nástrojů odvětvových; tyto nástroje mohou na oplátku konkrétně přispět k formulaci cílových charakteristik krajiny. Pro úspěch tohoto procesu je nezbytné vést od počátku konzultace s veřejností a všemi dotčenými stranami a zajistit jejich kladný postoj a účast.

Zapojování veřejnosti a využití participativních metod plánování v rámci našeho projektu bylo předmětem samostatných příspěvků (STROBLOVÁ 2009; LIPSKÝ et al. 2010; STROBLOVÁ, WEBER, LIPSKÝ 2010; WEBER et al. 2010), v rámci posledně jmenovaného příspěvku byly prezentovány i variantní scénáře rozvoje krajiny. V souvislosti s implementací Evropské úmluvy o krajině participativní přístupy uvádějí JONES (2007), MEYER et al. (2008) a další. Participativní přístup k plánování krajiny je nejenom efektivnější z hlediska rozsahu získaných informací, ale stává se i účinným nástrojem pro prohloubení osobního vztahu k řešení problematice, místu a komunitě.

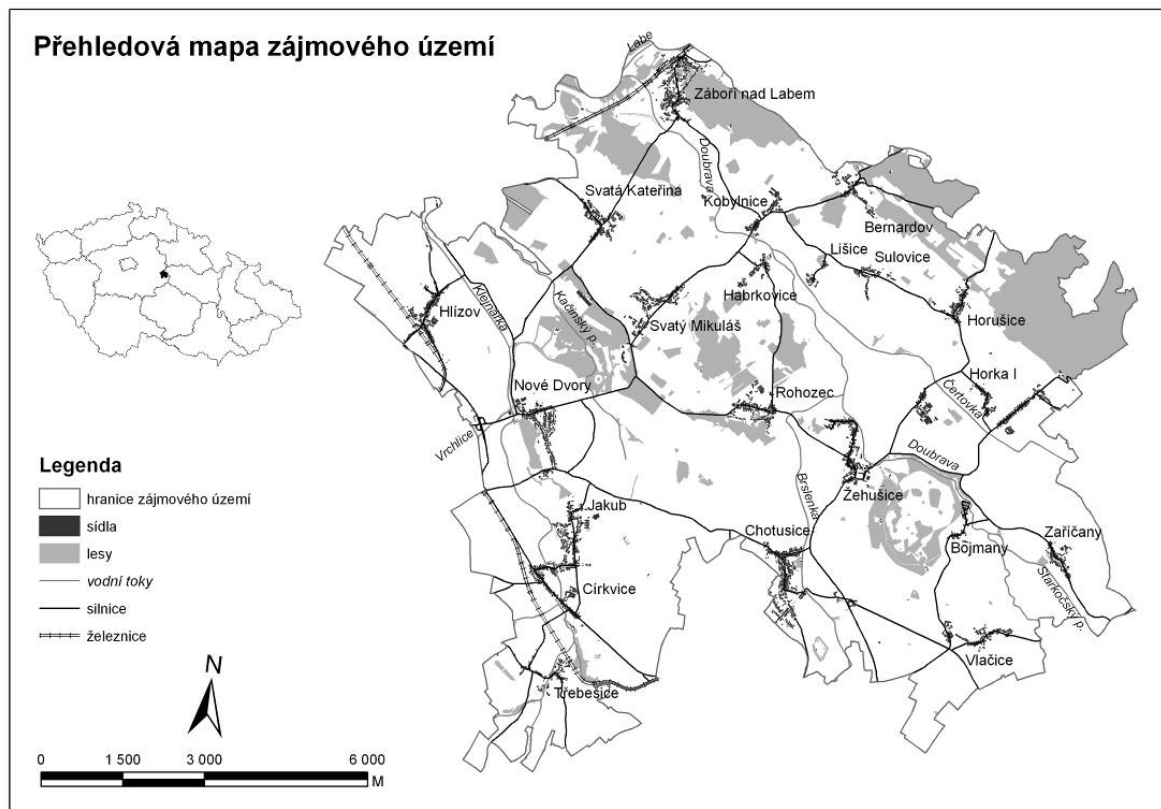
Problematika strategického plánování rozvoje obcí a regionů se v zahraničí uplatňuje již od 80. let 20. století (CLOKE 1983; BLAKELY 1994), v našich podmínkách je metodologicky sledována až od druhé poloviny 90. let, kdy je věnována pozornost i rozvoji venkovských oblastí (PERLÍN, BIČÍK 2006). Plánování vývoje za pomoci scénářů je metodou strategického plánování uplatňovanou v mnoha oblastech a na nejrůznějších organizačních a prostorových úrovních. Uvedení scénářů do procesu plánování je připisováno Hermanu Kahnovi a jeho práci pro americkou armádu v 50. letech 20. století (ANONYMUS 2010). V zahraničí se v prostorovém plánování začaly scénáře používat na počátku 70. let (SHEARER 2005). V souvislosti s plánováním vývoje krajiny pracovali s využitím scénářů např. HADJIBIROU (2010) a LARCHER et al. (2010). V našich podmínkách je jejich využití spíše ojedinělé. Se scénáři bylo např. pracováno v 90. letech 20. století při diskusi nad tvorbou zemědělské politiky (VAN ELZAKKER 1994). Studie udržitelného rozvoje mikroregionu Veltrusdominio (STRÁNSKÝ et al. 2008) obsahuje mj. i grafické vyjádření variant rozvoje území, což je v našich podmínkách ojedinělý metodologický pokus. Scénáře umožňují identifikovat a demonstrovat efekty různých aktivit v reálném prostoru v budoucnosti, což

může také ovlivnit přítomnost a plánování aktivit. Informováním o nežádoucích dopadech mohou scénáře pomoci aktérům změnit jejich aktivity a upravit je tak, aby se mohli včas vyhnout negativním efektům a naopak posílit pozitivní efekty pro krajinu. Další pozitivní aspekt při použití scénářů je participace tvůrců a veřejnosti při rozhodovacím procesu. Scénáře jsou snadno srozumitelné a přesvědčivé nástroje pro prezentování potenciálních dopadů alternativních rozhodnutí, stejně tak jako pro formulování a sdělování postojů a názorů (GANTAR 2009).

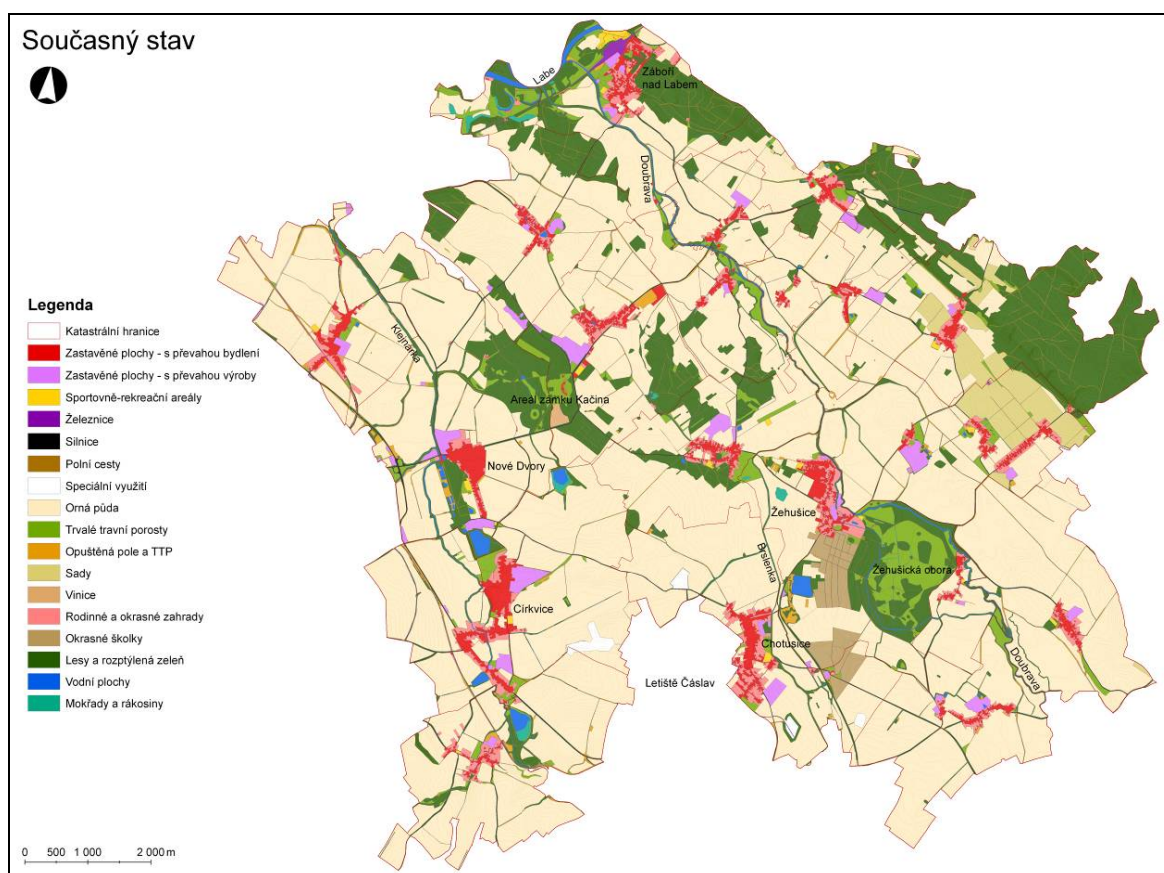
3 ZÁJMOVÉ ÚZEMÍ

Zájmové území představuje individuálně vymezenou jednotku, která zahrnuje 21 katastrálních území o celkové rozloze 11 321 ha. Rozkládá se v rovinaté severovýchodní části okresu Kutná Hora, v povodí labských přítoků Doubravy a Klejnárky. Území je na východě ohraničeno svahem Železných hor a na severu nivou Labe. Téměř celé leží v rovině (Čáslavská kotlina) v nadmořské výšce 200 – 230 m, pouze na východě v oblasti Železných hor se místy zvedá nad 300 m n. m. Podobně příznivé jako reliéf jsou i geologické a klimatické podmínky.

Území představuje segment intenzivně využívané zemědělské krajiny se stopami barokních, klasicistních a přírodně-krajinářských úprav. Jádrem území je vyhlášená krajinná památková zóna Žehušicko, jejíž hlavní součástí jsou zámek Kačina a obce Nové Dvory, Svatý Mikuláš a Žehušice. I když si území dodnes zachovalo venkovský charakter, je atakováno řadou vlivů souvisejících s rozvojem velkovýrobních forem zemědělství, urbanizace, nadmístní technické infrastruktury, silniční, železniční, ale i letecké a vodní dopravy. V současném využití území dominuje orná půda, která zaujímá více než dvě třetiny jeho plochy. Podrobná charakteristika přírodního, kulturně-historického, sociálního a hospodářského potenciálu území, jakož i stavu a rozvoje obcí byla zpracována formou uceleného výstupu (WEBER et al. 2009) a je uvedena na internetových stránkách projektu (www.projektkacina.estranky.cz). Přehledová mapa zájmového území projektu je uvedena na obr. 1. Interpretace stávajícího využití krajiny zájmového území je uvedena na obr. 2.

Obr. 1 Přehledová mapa zájmového území projektu

Obr. 2 Interpretace stávajícího využití krajiny zájmového území

4 METODIKA

Přístup k řešení projektu se odvíjí od dříve zpracované metodiky (WEBER et al. 2006) a metodologických doporučení vztahujících se k implementaci Evropské úmluvy o krajině (ANONYMUS 2007). Řešení vychází předpokladu, že efektivní rozvoj a péče o území mohou být realizovány pouze na základě důkladného poznání jeho historického vývoje, současného stavu a rozvojového potenciálu, ale také názorů aktérů a jejich představ, sil a tlaků, které v území působí a ovlivňují jeho vývoj. Časový horizont uvažovaného dosažení cílového stavu krajiny je cca 30 let.

Jako podklady pro přípravu cílové charakteristiky krajiny byly využity výsledky předchozích etap výzkumu:

- a) krajinná diagnóza – souhrnná analytická zpráva a výsledná SWOT analýza;
- b) stávající mapa krajiny (1:25 000, 1:10 000) a letecký snímek, vč. interpretace;
- c) soubory starých map a leteckých snímků, vč. interpretace;
- d) soubory specializovaných analytických map a dat uložených v datovém skladu projektu;
- e) vyhodnocení dosavadních pracovních dílen se zástupci místních samospráv a veřejností.

Návrh cílové charakteristiky krajiny byl připraven ve třech navazujících etapách:

I. etapa:

Příprava a participativní posouzení alternativních scénářů budoucího rozvoje krajiny s rozdílnými prioritami cílů krajinné kvality;

II. etapa:

Příprava a participativní posouzení pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny;

III. etapa:

Zpracování výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny.

Metodický přístup k přípravě variantních scénářů rozvoje krajiny a cílové charakteristiky krajiny se opíral o obecná metodologická doporučení dotýkající se strategického plánování pomocí scénářů a jejich konstrukce (LENEY 2004, ANONYMUS 2010). S ohledem na reálné možnosti projektu byly variantní scénáře připravovány členy řešitelského týmu a následně projednány s veřejností. Vlastní postup vytváření a projednávání scénářů a cílové charakteristiky krajiny se odvíjel od následujících etap, fází a kroků.

I. etapa:

Příprava a participativní posouzení alternativních scénářů budoucího rozvoje krajiny s rozdílnými prioritami cílů krajinné kvality.

Fáze 1: výběr předpokladů a hybných sil možných změn

V rámci několika brainstormingů byl s využitím dříve zpracované SWOT analýzy a dalších podkladů lístkovou metodou vytvořen co nejúplnější seznam výchozích jevů a formulovány možné varianty hybných sil. V dalším kroku byly roztrženy předpoklady a hybné síly z hlediska významnosti na důležité a nedůležité. Nedůležité předpoklady a hybné síly byly odloženy a nebyly pro přípravu scénářů využity.

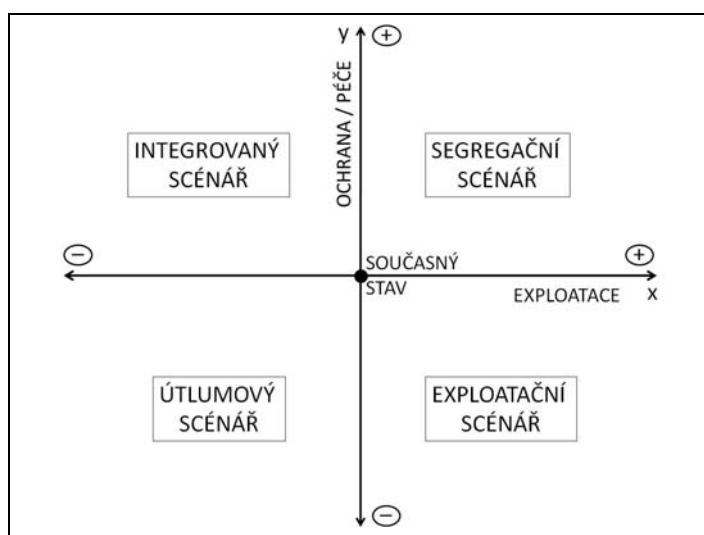
Důležité předpoklady a hybné síly byly v dalším kroku tříděny na:

- a) uplatnitelné s vysokou pravděpodobností;
- b) uplatnitelné s velmi nízkou pravděpodobností;
- c) trendy, jejichž výsledek je nejistý nebo diskutabilní.

Jako základ byly pro tvorbu variantních scénářů využity trendy, jejichž výsledek je nejistý nebo diskutabilní. Trendy uplatnitelné s vysokou pravděpodobností se staly společnými východisky pro všechny scénáře. Trendy uplatnitelné s velmi nízkou pravděpodobností byly odloženy.

Fáze 2: sestavení předpokladů a hybných sil do funkčního rámce

Za funkční rámec pro seskupování předpokladů a hybných sil dalšího rozvoje krajiny bylo zvoleno porovnání dvou rámcových trendů ovlivňujících budoucí vývoj krajiny - možných přístupů k exploataci území a uchopení ochrany - péče o krajinu. Na jedné ose pomyslného grafu se nacházejí tendence exploatace potenciálu krajiny (osa x zahrnuje snížení nebo naopak posílení exploatace krajiny), na druhé ose jsou tendence ochrany a péče o potenciál krajiny (osa y zahrnuje snížení nebo naopak posílení ochrany/péče). V průniku os se nachází současný stav (Obr. 3.). Tímto postupem byly vytvořeny rámce a formulována východiska 4 variantních scénářů možného rozvoje krajiny - scénáře integrovaného, segregančního, exploatačního a útlumového.

Obr. 3 Schéma funkčního rámce pro tvorbu variantních scénářů rozvoje krajiny

Fáze 3: sestavení scénářů, jejich mapový průmět, balance a porovnání

Formou řízené diskuse byla východiska 4 variantních scénářů dále precizována a doplňována za účelem variantního postižení obsahové náplně u jednotlivých předpokladů a hybných sil.

V dalším kroku byla vybrána nejvýznamnější tvrzení jako základ pro zhotovení mapového průmětu jednotlivých scénářů. Mapový průmět integrovaného, segregančního, exploatačního a útlumového scénáře byl připraven s využitím GIS v měřítku 1:10 000. Jako kritérium pro porovnání současného stavu a variantních scénářů rozvoje krajiny byla sledována dynamika plošných změn ve využití krajiny. Ke každému mapovému průmětu byl pro možnost porovnání přiložen výčet nejdůležitějších charakteristik (předpokladů a hybných sil) pro jeho naplnění.

Fáze 4: projednávání scénářů a výběr priorit

Správcům, uživatelům krajiny a aktivním zástupcům veřejnosti byly scénáře představeny na půldenní pracovní dílně, konané pod patronátem jedné z obcí studovaného území (Církvice 8. 9. 2010). Variantní scénáře rozvoje krajiny byly uvedeny formou komentované prezentace, ilustrativních fotografií a vystavených mapových průmětů v M 1 : 10 000. Formou strukturovaného zaškrťovacího dotazníku obsahujícího výčet 13 nejdůležitějších charakteristik každého z výše uvedených scénářů, byla sledována preference účastníků k dílčím přístupům i k hodnocení scénářů jako celku. V závěru dotazníku mohli respondenti písemně vyjádřit poznámky a připomínky k hodnocení a formulovat vlastní náměty, které by měla zahrnovat vize krajiny pro období let 2010 – 2040. Na hodnocení se celkově podílelo 30 respondentů (20 účastníků akce a 10 řešitelů projektu). Dostatečný prostor byl ponechán pro diskusi účastníků, jejíž základní obsah byl zapisován.

II. etapa:

Příprava a participativní posouzení pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny.

Fáze 1: příprava pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny

Na základě vyhodnocení akceptovatelnosti alternativních scénářů rozvoje krajiny Novodvorska a Žehušicka, které proběhlo v rámci pracovní dílny v Církvici, bylo rozhodnuto připravit pracovní návrh cílové charakteristiky krajiny jako průnik integrovaného a segregativního scénáře. V rámci pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny byl, podobně jako v předchozích případech, zpracován mapový průmět do mapy v měřítku 1 : 10 000. Zároveň bylo rozhodnuto o textovém rozpracování souhrnné strategické vize, které by mělo vymezit hlavní strategické oblasti, formulovat problémové okruhy a strategické cíle k jejich řešení. Formou subdodávek bylo rozhodnuto o zadání specializovaných studií k prověření možností retence a protipovodňové ochrany území, rámcového posouzení ekonomické efektivity variantních scénářů a návrhu cílové charakteristiky krajiny, jakož i zpracování 3D vizualizací pro reálnější dokreslení navrhovaných opatření do stávající krajinné struktury.

Fáze 2: posouzení pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny

Správcům, uživatelům krajiny a aktivním zástupcům veřejnosti byly koncept cílové charakteristiky krajiny, včetně konceptu specializované studie k retenci a řešení protipovodňové ochrany území, představeny na pracovní dílně, konané pod patronátem další z obcí studovaného území (Žehušice 3. 3. 2011). Koncept i studie byly uvedeny řešiteli formou komentované prezentace a vystaveného mapového průmětu v M 1 : 10 000. Formou komentovaných prezentací a dopisovatelných tištěných přehledů byl dále účastníkům představen pracovní návrh na textové rozpracování souhrnné strategické vize (v pěti strategických oblastech). Dostatečný prostor byl ponechán pro diskusi účastníků, jejíž základní obsah byl zapisován. Na závěr setkání byly konceptní materiály s drobnými úpravami účastníky přijaty.

III. etapa:

Zpracování výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny.

Fáze 1: zpracování výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny

Na základě diskutovaných připomínek z pracovní dílny v Žehušicích byla dopracována textová část a mapový průmět návrhu cílové charakteristiky krajiny. Jako součástí elaborátu jsou formou samostatných příloh prezentovány 3 studie (Využití přirozeného potenciálu krajiny pro retenci a protipovodňovou ochranu území; Ocenění produkčních a mimoprodukčních funkcí současného a perspektivního variantního využití zájmového území; 3D model zájmového území projektu pro současný stav a návrh cílové charakteristiky krajiny) obsahující mj. vlastní metodologická východiska.

Fáze 2: bilancování výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny

Za účelem provedení kvantitativní bilance dopadů cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny bylo využito mapového průmětu zpracovaného v prostředí GIS, software ArcMap ArcView 9.3.1 a software MS Office Excel 2007. V prostředí GIS byly vrstvy výsledného scénáře nejprve převedeny v souhrnných součtech rozloh za všechny kategorie využívání krajiny do databázového souboru, který umožňoval další zpracování v programu Excel. Zde bylo následně provedeno bilancování jednotlivých navržených kategorií využití území a byly vytvořeny přehledné grafy. Vzhledem k tomu, že identickým způsobem byly již dříve zpracovány variantní scénáře možného rozvoje území, byl výsledný návrh cílové charakteristiky krajiny v této fázi s nimi porovnán a souhrnně byly vyhodnoceny dopady jednotlivých navrhovaných variant.

V dalším kroku byla za účelem představení navržených změn využití krajiny v mapovém průmětu cílové charakteristiky krajiny provedena v prostředí GIS srovnávací analýza se současným stavem využití území. Na základě této analýzy bylo možné jednoduše graficky odlišit území, v nichž byly navrženy změny (včetně znázornění typu změny, např. z orné půdy na trvalý travní porost, les, vodní plochu atd.), a území, která naopak měněna nebyla. Výsledné hodnoty vzešlé ze srovnávací analýzy byly následně zpracovány v prostředí Excel v tabulkách a znázorněny grafech. Na závěr byla provedena souhrnná bilance velikostí a typů navržených změn ve všech variantních scénářích a návrhu cílové charakteristiky krajiny.

Ve všech etapách byly využity mapové průměty, které promítaly předpokládané dopady strategických vizí do krajiny zájmového území. Z metodologického hlediska byly mapové průměty zpracovány v prostředí GIS v měřítku 1 : 10 000. Průměty byly vytvářeny na základě územně lokalizovatelných jevů a strategických přístupů budoucího nakládání s krajinou obsažených v textových částech strategie. Ke každému mapovému průmětu byl přiložen výčet nejdůležitějších charakteristik (předpokladů a hybných sil) pro jeho naplnění. Dalším doplňujícím údajem, uváděným na okraji každého mapového průmětu, bylo procentuální vyjádření cílového zastoupení hlavních kategorií ve využívání krajiny, prezentované formou koláčového grafu.

Do mapových průmětů byly některé jevy přebírány na základě kritického zhodnocení stávajících územně-plánovacích a oborových podkladů a dokumentací (např. problematika rozvoje sídel, územní infrastruktury, územní systém ekologické stability apod.). Další jevy byly zaznamenány na základě studia starých map (např. komponované krajinné areály, staré rybníční soustavy a další krajinné prvky, trasování významných polních cest apod.). Další jevy byly nově navrhovány s využitím obecných metodických přístupů (např. protierozní ochrana území, výběr ploch pro pěstování rychlerostoucích dřevin apod.) a s využitím specializovaných studií (např. problematika protipovodňových opatření). Významná skupina

jevů byla do mapových průmětů zanesena na základě empiricky podložených odhadů (např. problematika možných dopadů rozvoje, či útlumu zemědělského využívání krajiny) a cíleně navrhovaných krajinářských opatření (např. cílená revitalizační opatření, opatření na posílení propustnosti a rekreačního využívání krajiny apod.). Ve všech oblastech bylo přihlíženo k názorům účastníků pracovních dílen.

Na základě projednávání mapových průmětů alternativních scénářů rozvoje byla legenda mapového průmětu cílové charakteristiky krajiny doplněna o potenciál rozvoje. Ten na jedné straně vyjadřuje další možnosti rozvoje krajiny zájmového území přesahující návrhové období strategie, na straně druhé odráží uplatnění ze současného pohledu nejednoznačných směrů vývoje krajiny.

5 VÝSLEDKY

5.1 Cílová charakteristika krajiny - souhrnná strategická vize

Cílová charakteristika krajiny - souhrnná strategická vize je závěrečným výstupem řešení projektu. Jedná se o strategickou vizi nakládání s krajinou v horizontu příštích cca 30 let. Návrh cílové charakteristiky krajiny uvádí náplň v našich podmínkách nového strategického podkladu pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody, památkovou péči a další. Může být i podkladem pro přípravu konkrétních opatření k ochraně, správě a plánování krajiny a následnou péči o krajinu.

Cílová charakteristika krajiny zahrnuje:

a) textovou část

- vymezení strategických oblastí, problémových okruhů, hlavních a dílčích strategických cílů nakládání s krajinou (viz Tab. č. 1. a podrobné rozpracování v kap. 5.4);
- výčet nejdůležitějších charakteristik (předpokladů a hybných sil) pro zpracování a porovnání mapových průmětů variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny (viz kap. 5.2);

b) grafickou část

- zpracování mapových průmětů variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny (viz kap. 5.2);

c) bilanční část

- zhodnocení dopadů strategické vize na stávající využití krajiny a další bilance (viz kap. 5.3).

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Přírodní potenciál (PP)		PP I. VODA V KRAJINĚ	PP I.A ZADRŽENÍ VODY V KRAJINĚ, ZLEPŠENÍ VODNÍ BILANCE	PP I.A.1 Změna ve využívání krajiny v údolních nivách – zvýšení podílu trvalých travních porostů, mokřadů a vodních ploch na úkor orné půdy
			PP I.B REVITALIZACE VODNÍCH TOKŮ	PP I.B.1 Revitalizace toku Doubravy včetně vybudování rybích přechodů na vysokých jezích PP I.B.2 Revitalizace tvrdě technicky upravených toků Čertovka, Brslenka, Lanžovský potok, Černá strouha, Starkočský potok ev. dalších
			PP I.C ZLEPŠENÍ KVALITY POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD	PP I.C.1 Výstavba čistíren odpadních vod (ČOV) pro jednotlivé podniky a obce zájmového území
				PP I.C.2 Zabránění povrchovým splachům ze zemědělské půdy do vodních toků vytvořením buffer zón (zatravněné pásy a souvislé břehové porosty) podél vodních toků (provázanost s revitalizací vodních toků a realizací funkčních biokoridorů sítě ÚSES)
				PP I.C.3 Ekologizace zemědělské výroby, optimální používání chemických hnojiv a chemických ochranných látek v zemědělské výrobě
				PP I.C.4 Zlepšení hospodaření s kejdou, chlévskou mrvou a hnojůvkou a zabránění jejich průsaků do podzemních vod
		PP II. PŮDA A RELIÉF	PP II.A OCHRANA RELIÉFU	PP II.A.1 Ochrana zachovalých částí přirozeného mezoreliefu údolních niv PP II.A.2 Ochrana geologických jevů a na ně vázaných biotopů (izolované balvany, skalky, bývalé lomy, ev. paleontologická naleziště apod.)
		PP III. BIOTA A BIODIVERZITA	PP III.A PODPORA CHRÁNĚNÝCH A OHROŽENÝCH DRUHŮ	PP III.A.1 Monitoring výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů PP III.A.2 Vypracování opatření k jejich účinné ochraně včetně ochrany jejich biotopů (tzn. pečovat o jejich zachovaná stanoviště podle zásad péče o biotopy v rámci soustavy NATURA 2000; týká se to zejména společenstev lužního lesa, vodních a mokřadních společenstev zarůstajících tůní a mrtvých ramen, která mezi přirozenými stanovišti převládají; důležité je však pečovat o všechny ostatní typy přirozených stanovišť)
				PP III.A.3 Osvěta a vzdělávání místních obyvatel včetně školních dětí, zajištění informovanosti o výskytu vzácných druhů rostlin a živočichů v regionu
				PP III.A.4 Zapojení místních hospodářů a veřejnosti do ochrany významných biotopů
			PP III.B ZAJIŠTĚNÍ MIGRAČNÍ PRŮCHODNOSTI KRAJINY PRO ŽIVOČICHY	PP III.B.1 Realizace funkční ekologické sítě ÚSES
				PP III.B.2 Řešení přechodu hlavních migračních tras přes frekventované komunikace (např. mezi Kačinskou oborou a Novým rybníkem přes silnici č. I/2)
				PP III.B.3 Vybudování migračních přechodů (rybochodů) na všech stávajících jezích na Doubravě a Klejnáře
		PP IV. KRAJINNÁ STRUKTURA, EKOLOGICKÁ STABILITA A KRAJINNÝ RÁZ	PP IV.A ZVÝŠENÍ EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY A ZPESTŘENÍ KRAJINNÉ STRUKTURY	PP IV.A.1 Zjemnění zrna krajiny (zmenšení půdních bloků) v rámci realizace KPÚ a dalších krajinotvorných programů
				PP IV.A.2 Zatrávnění a zalesnění části orné půdy v rámci realizace KPÚ a dalších krajinotvorných programů – přednostně v údolních nivách v zaplavovaném území (souvislost také s revitalizacemi vodních toků a realizací lokálního ÚSES)
				PP IV.A.3 Zakládání a regenerace vegetačních prvků v krajině: - remízů a liniových vegetačních struktur v polní krajině - ovocných i neovocných alejí podél cest - extenzivních sadů soustředujících genofond tradičních odrůd - břehových porostů podél vodních toků, melioračních kanálů

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize – pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Přírodní potenciál (PP) (pokračování)		PP IV. KRAJINNÁ STRUKTURA, EKOLOGICKÁ STABILITA A KRAJINNÝ RÁZ - pokračování	PP IV.B LEPŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU	PP IV.B.1 Provedení podrobné typologie krajiny a hodnocení krajinného rázu zájmového území
				PP IV.B.2 Vymezení částí krajiny se zvýšenou krajinářskou hodnotou (ať už přírodní nebo kulturně historické hodnoty) a ochrana jejího krajinného rázu
				PP IV.B.3 Zlepšení hodnot krajinného rázu změnou krajinné struktury (viz PP IV.A) v ostatních částech krajiny
				PP IV.B.4 Zlepšení estetického vzhledu krajiny odstraněním pohledových závad (v mezích možností např. ozeleněním), odstraněním černých skládek, údržbou zanedbaných ploch, ruderální vegetace apod.
		PP V. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	PP V.A MANAGEMENT ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ (ZCHÚ)	PP V.A.1 Management zvláště chráněných území podle vypracovaného plánu péče
				PP V.A.2 Osvěta a vzdělávání místních obyvatel včetně školních dětí o hodnotách těchto chráněných území, možnost péče o ZCHÚ formou patronátu místní základní školy
			PP V.B OCHRANA A MANAGEMENT ZACHOVALÝCH PŘÍRODNÍCH BIOTOPŮ MIMO ZCHÚ	PP V.B.1 Zajištění ochrany a managementu přírodních a přírodě blízkých biotopů mimo ZCHÚ
				PP V.B.2 Osvěta místních obyvatel včetně uživatelů krajiny (zemědělci, lesníci) o přírodních hodnotách krajiny mimo ZCHÚ
				PP V.B.3 Registrování nových a zabezpečení péče o stávající památné stromy
				PP V.B.4 Registrování významných přírodních biotopů jako významné krajinné prvky podle zákona č. 114/1992 Sb.
			PP V.C VYTVOŘENÍ FUNKČNÍ EKOLOGICKÉ SÍTĚ ÚSES	PP V.C.1 Vytvoření fungující ekologické sítě ÚSES na lokální úrovni v rámci realizace KPÚ a revitalizačních opatření na vodních tocích
				PP V.C.2 Péče o nově založené prvky ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
		PP V.D OCHRANA A MANAGEMENT EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY NATURA 2000 KAČINA		PP V.C.3 Osvěta místních obyvatel, zejména obecní samosprávy, zemědělců a školních dětí
				PP V.D.1 Schválit a realizovat plán péče na území EVL NATURA 2000 Kačina (vč. vyhlášení Přírodní památky)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Kulturně-historický potenciál (KP)		KP I. OCHRANA KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ	KP I.A ZVÝŠENÍ ÚČINNOSTI SYSTÉMU OCHRANY KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ	KP I.A.1 Vytvořit plán ochrany kulturně historického dědictví
				KP I.A.2 Zpřístupnit a průběžně aktualizovat seznam místních památek
				KP I.A.3 Průběžně monitorovat stav památek
				KP I.A.4 Využívat zákonných možností („Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením.“; zákon č. 20/1987 Sb.)
				KP I.A.5 Zajistit monitoring a péči i o významné objekty, které nejsou chráněny podle památkového zákona
			KP I.B POSÍLENÍ ZÁJMU O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ	KP I.B.1 Pořádání pravidelných besed, přednášek, vycházek
				KP I.B.2 Pořádání kulturních akcí ve zpřístupněných památkách
				KP I.B.3 Pořádání „dnů otevřených dveří“ v běžně nepřístupných památkách
				KP I.B.4 Prezentace památek v odborném a populárním tisku a v médiích
		KP I.C ZABEZPEČENÍ PÉČE O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ		KP I.C.1 Získat finanční prostředky z veřejných zdrojů na opravu památek
				KP I.C.2 Získat soukromé investory pro opravu památek
				KP I.C.3 Zajištění pravidelné údržby opravených památek
		KP II. REGENERACE PAMÁTKOVÉHO FONDU	KP II.A REGENERACE NKP KAČINA A ROZVINUTÍ ČINNOSTI NZM – MUŽEA ČESKÉHO VENKOVA	KP II.A.1 Oprava chátrajících památek (významných objektů)
				KP II.A.2 Regenerace krajinářských úprav v rámci areálu NKP
				KP II.A.3 Regenerace komponované krajiny vně areálu NKP
				KP II.A.4 Rozvinutí činnosti NZM (prezentace krajiny a zemědělských tradic regionu)
			KP II.B REGENERACE MPZ NOVÉ DVORY	KP II.B.1 Oprava chátrajících památkových objektů
				KP II.B.2 Regenerace novodvorské zahrady
				KP II.B.3 Regenerace bažantnice včetně Kovářského rybníka
				KP II.B.4 Revitalizace areálu bývalého cukrovaru v Ovčárech (připomínka historie místa informačním panelem, kulturní podoba areálu)
			KP II.C REGENERACE ZÁMECKÉHO AREÁLU V ŽEHUŠICÍCH	KP II.C.1 Oprava chátrajících památkových objektů
				KP II.C.2 Regenerace zámeckého parku (arboreta)
				KP II.C.3 Vhodné zpřístupnění a propagace obory a přiblížení chovu bílých jelenů
			KP II.D REGENERACE KPZ ŽEHUŠICKO	KP II.D.1 Oprava chátrajících památkových objektů
				KP II.D.2 Regenerace a ochrana významných částí krajiny (komponované prvky Kamajka, les Libuše, bývalý Mikulášský rybník; hráze bývalých rybníků, aleje)
				KP II.D.3 Posílení nástrojů pro ochranu krajiny v KPZ (závazné a prosaditelné plány péče vytvořené na participativním základě)
				KP II.E.1 Oprava chátrajících památkových a jiných významných objektů
			KP II.E OCHRANA A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V SÍDLECH A KRAJINĚ MIMO KPZ ŽEHUŠICKO	KP II.E.2 Regenerace a ochrana významných částí krajiny (komponované prvky Skalka u Třebešic; okolí hájovny a bývalých lázní v Bernardově, hráze bývalých rybníků; stávající vodní plochy; Šífovka)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Kulturně-historický potenciál (KP) (pokračování)		KP II. REGENERACE PAMÁTKOVÉHO FONDU - pokračování	KP II.F REGENERACE CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK	KP II.F.1 Pravidelná údržba církevních památek a jejich částečné zpřístupnění (nahlédnutí od mříže ve dveřích)
				KP II.F.2 Opravit kostel v Církvici + areál, kostel ve Svaté Kateřině a další
			KP II.G REGENERACE DROBNÝCH PAMÁTEK	KP II.G.1 Oprava chátrajících drobných památek
				KP II.G.2 Pravidelná údržba okolí drobných památek
		KP III. ZPŘÍSTUPĚNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ VYUŽITÍ PAMÁTEK	KP III.A PODPORA FORMOVÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO PŘÍSTUPU K OCHRANĚ PAMÁTEK, ROZVOJI ÚZEMÍ A ROZVINUTÍ SLUŽEB CESTOVNÍHO RUCHU	KP III.A.1 Nastartování lokálních iniciativ pro regeneraci a provozování památek
			KP III.B ZPŘÍSTUPNĚNÍ VÝZNAMNÝCH PAMÁTEK V REGIONU	KP III.B.1 hodným způsobem zpřístupnit areál zámku v Žehušicích
				KP III.B.2 Víkendové zpřístupnění zámku v Nových Dvorech
				KP III.B.3 Zpřístupnění významných kostelů, oživit církevní památky mj. konáním církevních slavností, koncertů a dalších duchovně zaměřených akcí
				KP III.B.4 Zpřístupnění komponovaných částí krajiny a jejich představení
			KP III.C ŠETRNÉ VYUŽITÍ PAMÁTEK PRO SOUKROMÉ/KOMERČNÍ AKTIVITY	KP III.C.1 Adaptace památek pro obytné účely místo nové výstavby
				KP III.C.2 Adaptace památek pro služby (primárně služby v cestovním ruchu)
				KP III.C.3 Využití památek pro kulturní akce
				KP III.C.4 Adaptace bývalých hospodářských dvorů pro cestovní ruch, drobné služby a šetrné zemědělské aktivity
				KP III.C.5 Zpřístupnění Muzea veteránů v Chotusicích
		KP IV. REGENERACE KULTURNÍ KRAJINY	KP IV.A OBNOVA A ZAKLÁDÁNÍ NOVÝCH KRAJINNÝCH PRVKŮ V TRADIČNÍM POJETÍ	KP IV.A.1 Identifikace a obnova tradičně utvářených prvků, linií a ploch v krajině (např. tradičně obhospodařovaných zahrad, polí, sadů, luk a pastvin, alejí, mezí, solitérních a hraničních stromů, vrboven a dalších)
				KP IV.A.2 Zakládání nových krajinných prvků v tradičním pojetí
			KP IV.B NÁVRAT A TVORBA NOVÉ DROBNÉ ARCHITEKTURY DO KRAJINY	KP IV.B.1 Oprava zdevastovaných drobných prvků v krajině
				KP IV.B.2 Tvorba nových drobných prvků (např. jako výsledek nějakého festivalu, setkání umělců)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Sociální potenciál a trh práce (SP)		SP I. IDENTITA A SOUDRŽNOST REGIONU	SP I.A. PODPORA SOUDRŽNOSTI REGIONU	SP I.A.1 Ustavit a institucionalizovat integrující subjekt na obecní úrovni (např. místní akční skupina, svazek obcí)
				SP I.A.2 Vytvořit jednotný informační systém o území, sloužící potřebám samospráv, ale i místních občanů, místních ekonomických subjektů či návštěvníků
				SP I.A.3 Tvorba nástrojů pro jednotnou propagaci území jako celku
			SP I.B. PODPORA SOUNÁLEŽITOSTI OBYVATEL S ÚZEMÍM	SP I.B.1 Podpora a tvorba nástrojů umožňujících obyvatelům aktivně se podílet na rozhodování o budoucím vývoji území, spojená s přenesením spoluodpovědnosti za důsledky rozhodování
				SP I.B.2 Podpora rozvoje školní výuky aktivně využívající příkladů z místního regionu
				SP I.B.3 Pořádání populárně-naučných seminářů o území pro obyvatele i návštěvníky
				SP I.B.4 Podpora pořádání slavností, festivalů, vzpomínkových akcí v souvislosti s regionálně významnými osobnostmi a událostmi (Chotkovské slavnosti, Slavnosti lesního rohu, setkání rodáků, připomenutí bitvy u Chotusic a další)
				SP I.B.5 Podpora místních tradic a aktivní činnosti místních sdružení a zájmových spolků
				SP I.B.6 Podpora pořádání slavností navazujících na svátky církevního a občanského roku
				SP I.B.7 Vytvoření historicko-kulturních miniexpozic v rámci vybraných obcí
		SP II. MÍSTNÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI A ZAMĚSTNANOST	SP II.A. PODPORA MÍSTNÍCH EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ	SP II.A.1 Podpora spolupráce samosprávy a místních podnikatelských subjektů za účelem udržitelného vývoje území a jeho podpory formou marketingové strategie
				SP II.A.2 Propagace a podpora zapojení místních ekonomických subjektů do realizace záměrů v území
				SP II.A.3 Informační podpora obyvatel o možnostech rozvoje vlastní ekonomické činnosti v území
				SP II.A.4 Rozvoj poradenské činnosti místním subjektům v oblasti získávání dotací
			SP II.B. PODPORA TVORBY A UPLATNĚNÍ MÍSTNÍCH PRODUKTŮ	SP II.B.1 Propagace místních ekonomických subjektů a jejich produktů
				SP II.B.2 Podpora tvorby a uplatnění místně specifických produktů s regionálním označením
				SP II.B.3 Zážitková forma prezentace místní řemeslné a zemědělské výroby

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Hospodářský potenciál (HP)	Lesní hospodářství a myslivost (HPL)	HPL I. KATEGORIZACE LESNÍCH POROSTŮ	HPL I.A ZMĚNA KATEGORIZACE POROSTŮ S OHLEDEM NA MIMOPRODUKČNÍ FUNKCE	HPL I.A.1 Zajistit zařazení vybraných částí lesa, které jsou součástí ÚSES, do kategorie les zvláštního určení
		HPL II. PLOCHA LESNÍCH POROSTŮ	HPL II.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LESNÍCH POROSTŮ V ZÁJM. ÚZEMÍ	HPL II.A.1 Vytvoření konkrétních projektů zalesnění
		HPL III. KVALITA LESNÍCH POROSTŮ	HPL III.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LISTNATÝCH DŘEVIN	HPL III.A.1 Zvýšení zastoupení hlavních hospodářských listnatých druhů lesních dřevin (dub, buk, jasan) a snížení zastoupení hlavních hospodářských jehličnatých druhů lesních dřevin (borovice, smrk) na úroveň cílové druhové skladby
				HPL III.A.2 Zvýšení zastoupení vedlejších druhů lesních dřevin, např. třešeň ptačí pro využití dřeva v nábytkářském průmyslu
			HPL III.B ZMĚNA VĚKOVÉ STRUKTURY LESNÍCH POROSTŮ	HPL III.B.1 Postupně upravovat věkovou strukturu zvyšováním plošného podílu 1. věkového stupně
			HPL III.C UDRŽENÍ A ZVYŠOVÁNÍ DOBRÉHO ZDRAVOTNÍHO STAVU LESA	HPL III.C.1 Monitoring a minimalizace případného poškození imisemi v rámci postupů pěstování lesa
				HPL III.C.2 Monitoring a minimalizace poškození porostů biotickými činiteli v rámci postupů ochrany lesa (houbová onemocnění, hmyzí škůdci)
				HPL III.C.3 Monitoring a minimalizace poškození porostů abiotickými činiteli (vítr, pozdní mráz)
			HPL III.D SNÍŽENÍ ZASTOUPENÍ INTRODUKOVANÝCH DŘEVIN	HPL III.D.1 Likvidace invazních neofytů (trnovníku akátu) a postupná redukce dalších nevhodných introdukovaných dřevin (dub červený, borovice vejmutovka, borovice černá, smrk pichlavý atd.).
		HPL IV. HOSPODAŘENÍ V LESNÍCH POROSTECH	HPL IV.A VOLBA ŠETRÝCH ZPŮSOBŮ HOSPODAŘENÍ V LESE	HPL IV.A.1 Volba šetrných postupů v oblasti pěstování lesa a lesní těžby (např. zvýšení podílu přirozené obnovy porostů, volba výběrného hospodářského způsobu, popř. pasečného hospodářského způsobu s vyšším zapojením podrostní formy hospodaření, šetrné použití mechanizace).
				HPL IV.A.2 Zvýšení podílu přirozené obnovy lesa
				HPL IV.A.3 Převod vhodných částí lesních porostů na nízký-výmladkový les
		HPL V. MYSLIVOST	HPL V.A ELIMINOVAT POŠKOZENÍ LESNÍCH POROSTŮ ZVĚŘÍ	HPL V.A.1 Monitoring početních stavů zvěře
				HPL V.A.2 Udržovat početní stavy zvěře na úrovni odpovídající úživnosti honiteb
				HPL V.A.3 Ochrana porostů před poškozením zvěří (např. tubusy, oplůtky nebo nátěrem repelentními přípravky)
			HPL V.B PODPORA KVALITNÍHO CHOVU ZVĚŘE V ŽEHUŠICKÉ OBOŘE	HPL V.B.1 Podpora chovu bílé jelení zvěře v oboře Žehušice
			HPL V.C PODPORA DROBNÉ POLNÍ ZVĚŘE	HPL V.C.1 Zvyšování zastoupení přirozených a přírodě blízkých vegetačních prvků v krajině
				HPL V.C.2 Udržovat početní stavy drobné polní zvěře na úrovni odpovídající úživnosti honiteb
				HPL V.C.3 Podpora umělého odchovu drobné polní zvěře a jejího návratu do volné krajiny

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Hospodářský potenciál (HP) (pokračování)	Zemědělství (HPZ)	HPZ I. ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	HPZ I.A. PODPORA INTEGROVANÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A EKOLOGICKÉ PRODUKCE	HPZ I.A.1 Udržitelné hospodaření na rodinných farmách s důrazem na regionální produkty a specializovaná produkce (semenářství, speciální plodiny, zelenina, vysoká kvalita produktů)
				HPZ I.A.2 Podpora doplňkových služeb (např. pořádání jarmarků, veselic, stříhu ovcí, kurzů propagace zemědělství, chovu koní, případně dalších chovů, zavést místní regionální značku)
				HPZ I.A.3 Zpracování faremních systémů (komplexní program pro farmu, který řeší požadavky životního prostředí, vodního režimu i ekonomické efektivity farmy komplexně)
				HPZ I.A.4 Rozvoj podpory kvality produktů (např. možnost získání ocenění KLASA)
				HPZ I.A.5 Možnost rozvinutí propagace zemědělství a potravinářství v místě a v okolí Kutné Hory (např. v rámci činnosti NZM Kačina, včetně zásobování místních jídelen, restaurací a stravování s pozitivní reklamou, dále formou agroturistiky, na farmářských trzích v Kutné Hoře atd.).
			HPZ I.B. ZAVEDENÍ EKONOMICKY STABILNÍCH PODNIKŮ, VYBAVENÝCH KVALITNÍMI TECHNOLOGIEMI	HPZ I.B.1 Podpora kvalitních technologií na zpracování půdy (např. setí do mulče, které snižuje erozi)
				HPZ I.B.2 Podpora kvalitních technologií na zpracování produkce
				HPZ I.B.3 Rozvinout tradici zelinářství a ekologických provozů (vinic, moštáren, sušáren, zelinářství, palíren, včelařství)
				HPZ I.B.4 Rozvoj služeb pro zemědělství, kvalitní dostupné strojové vybavení a technologií na zpracování výrobků, odbyt a dalších služeb. Pro úspěch nutná spolupráce s místními lidmi, ideální by bylo rozvinutí MAS Leader
				HPZ I.B.5 Najít příklady dobré praxe, kde se daří udržet ovocnářství („Vitaminátor“ produkce ekologických moštů, zpracování vlastní produkce ovoce a zeleniny)
		HPZ II. ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY	HPZ II.A. ZASTAVENÍ DEGRADACE ZEMĚDĚLSKÝCH PŮD, OCHRANA A UDRŽENÍ VYSOKÉ PŮDNÍ ÚRODNOSTI	HPZ II.A.1 Ochrana půdy proti větrné erozi (lehké písčité půdy)
				HPZ II.A.2 Ochrana půdy proti vodní erozi (především na svahu Železných hor u Bernardova)
				HPZ II.A.3 Ochrana půdy proti zhutnění (půdy těžšího zrnitostního složení)
				HPZ II.A.4 Zabezpečení vyrovnané bilance živin a dostatečného podílu organických hnojiv na orné půdě
			HPZ II.B. ROZVOJ KRAJINY V RÁMCI KPÚ A DALŠÍCH OPATŘENÍ	HPZ II.B.1 Iniciovat KPÚ ve všech katastrálních územích a realizovat opatření plánů společných zařízení, využití návrhů, které poskytuje tento projekt
				HPZ II.B.2 Realizace obnovy polyfunkční kostry krajiny tvorbou nových nebo obnovou zaniklých polních cest s doprovodnou zelení
				HPZ II.B.3 Podpořit ekologickou stabilitu krajiny realizací ÚSES nadregionální, regionální a lokální úrovně
				HPZ II.B.4 Realizovat protierozní a protipovodňové opatření a další prvky v krajině
				HPZ II.B.5 Zapojení se do sítí s cílem šíření informací, reklamy, příkladů dobré praxe pro venkov, s využitím programu Leader
				HPZ II.B.6 Zvýšení vzájemné spolupráce zemědělců, zemědělců s obcemi a odběrateli jejich produkce
				HPZ II.B.7 Podporovat potenciál místních školek pro obnovu krajiny (vhodný sortiment) a zahradnictví (včetně ekologického zahradnictví)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Hospodářský potenciál (HP) (pokračování)	Zemědělství (HPZ) (pokračování)	HPZ II. ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY - pokračování	HPZ II.C ROZVOJ PĚSTOVÁNÍ ENERGETICKÝCH PLODIN	HPZ II.C.1 Rozvoj energetických plodin jako jedna z možností zemědělského podnikání. U plantáží rychle rostoucích dřevin za předpokladu preference geograficky odpovídajících druhů a realizace na vhodných lokalitách vč. uskutečnění doprovodných opatření k začlenění do krajiny
				HPZ II.C.2 Budování menších bioplynových stanic a kotelen na obnovitelné zdroje pěstované na zemědělské, nebo opuštěné půdě, vč. využití odpadního dřeva z lesů, spojení venkovského a zemědělského podnikání
	Vodní hospodářství (HPV)	HPV I. RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ	HPV I.A OBNOVA RYBNÍKŮ, ZAKLÁDÁNÍ MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ	HPV I.A.1 Obnova vybraných historických rybníků (např. Mikulášský rybník, Outěžal)
				HPV I.A.2 Vytvoření nových menších rybníků a závlahových nádrží, ev. jejich obnova
			HPV I.B RYBOCHOVNÉ VYUŽITÍ RYBNÍKŮ A VODNÍCH TOKŮ	HPV I.B.1 Stanovení priorit a limitů hospodaření na rybnících a vodních nádržích
				HPV I.B.2 Optimalizace rybochovného využívání vodních toků
				HPV I.B.3 Pořádání výlovů pro veřejnost
			HPV I.C ZLEPŠENÍ KVALITY VODY V RYBNÍCÍCH A JEJICH VYUŽITÍ K REKREACI	HPV I.C.1 Dohoda orgánů státní správy a samosprávy s rybáři o způsobu hospodaření na rybnících s cílem zlepšení kvality vody (regulace přísunu živin)
				HPV I.C.2 Úprava přístupových cest k rybníkům
				HPV I.C.3 Úprava prostoru hráze a části břehů rybníka (vysekávání trávy a buřiny, úprava vstupu do vody, vymezení prostoru k rekreaci na břehu, vysypání pískem atd.)
			HPV I.D PODPORA EKOLOGICKÝCH FUNKCÍ RYBNÍKŮ	HPV I.D.1 Dohoda s rybáři o způsobu ekologické optimalizace hospodaření na rybnících
				HPV I.D.2 Stanovení a zachování potřebné výměry rákosových porostů a litorálu
				HPV I.D.3 Možné vysekávání rákosu v zimním období a jeho následné hospodářské využití
		HPV II. ZEMĚDĚLSKÉ ZÁVLAHY	HPV II.A OPTIMALIZACE ZÁVLAHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ S VYUŽITÍM MÍSTNÍCH ZDROJŮ	HPV II.A.1 Vymezení nejvhodnějších ploch pro závlahové zemědělství
				HPV II.A.2 Využití moderních závlahových systémů minimalizujících degradaci půdy a vyplavování živin
		HPV III. PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA NA DOUBRAVĚ	HPV III.A POSÍLENÍ RETENČNÍHO POTENCIÁLU POVODÍ JAKO CELKU	HPV III.A.1 Zpomalení odtoku při extrémních srážkoodtokových situacích, např. využitím kapacity zaniklých rybníků
			HPV III.B POSÍLENÍ TRANSFORMAČNÍHO ÚČINKU ÚDOLNÍ NIVY	HPV III.B.1 Umožnit bezpečný rozliv do údolní nivy v oblastech mimo intravilán (např. extenzivním využitím plochy údolní nivy, pomocí přirozené břehové vegetace v příbřežní zóně, odstraněním protipovodňových valů v místech zemědělského využití nivy, nebo odsazením protipovodňových valů v úsecích ochrany zástavby)
			HPV III.C PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA TOKU	HPV III.C.1 Posílení transformačního účinku koryta toku (rozvolněním kynety koryta v napřímených úsecích, obnovou úseku Stará Doubrava, odstraněním potenciálních překážek proudění)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Sídla, infrastruktura a rekreace (SR)		SR I. ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE SÍDEL A INFRASTRUKTURY	SR I.A ZPRACOVÁNÍ STRATEGICKÉHO PLÁNU ROZVOJE ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ, EV. JEHO ČÁSTÍ A ZAJIŠTĚNÍ JEHO PRAVIDELNÉ AKTUALIZACE	SR I.A.1 Zpracování strategického plánu rozvoje zájmového území, ev. jeho částí, jakožto závazného dokumentu pro plánování na lokální úrovni a jeho pravidelná aktualizace SR I.A.2 Ustavení dobrovolného sdružení (svazku) obcí a zřízení institutu krajinného manažera
			SR I.B ZPRACOVÁNÍ PLÁNŮ ROZVOJE A OPERATIVNÍCH PROJEKTŮ NA ÚROVNI JEDNOTLIVÝCH OBCÍ, EV. JEJICH SDRUŽENÍ	SR I.B.1 Zpracování průzkumů a rozborů s využitím dostupných územně analytických podkladů
				SR I.B.2 Zpracování kvalitních zadání nových územních plánů a komplexních pozemkových úprav
				SR I.B.3 Zpracování kvalitních nových územních plánů a jejich aktualizací
				SR I.B.4 Zpracování dalších koncepčních rozvojových podkladů, regulačních plánů, urbanistických a krajinářských studií či operativních projektů ve vazbě na využití aktuálních dotačních nástrojů
		SR II. ZKVALITNĚNÍ STAVU SÍDEL A INFRASTRUKTURY	SR II.A REHABILITACE HISTORICKÝCH CENTER OBCÍ	SR II.A.1 Zajištění zkvalitnění veřejných prostor
				SR II.A.2 Rekonstrukce nemovitostí ve špatném technickém stavu
				SR II.A.3 Zajištění odpovídající péče o veřejné prostory
			SR II.B ZKVALITNĚNÍ STÁVAJÍCÍ A REGULACE NOVÉ ZÁSTAVBY	SR II.B.1 Zajištění citlivé rekonstrukce stávajícího domovního a bytového fondu, včetně zajištění jeho využívání
				SR II.B.2 Zajištění racionální regulace nové výstavby (s upřednostněním lokalizace nové výstavby do zastavěného území sídla a minimalizace záborů bonitní zemědělské půdy)
			SR II.C REVITALIZACE ZELENĚ VE VEŘEJNÉM PROSTORU	SR II.C.1 Zpracování pasportů zeleně a technických prvků
				SR II.C.2 Zpracování koncepce rozvoje zeleně
				SR II.C.3 Realizování projektů revitalizace zeleně ve veřejném prostoru (zejména návesních prostorů)
			SR II.D PODPORA ROZVOJE OBČANSKÉ VYBAVENOSTI	SR II.D.1 Zajištění dostačujícího počtu zařízení pro obchod a služby
				SR II.D.2 Zajištění dostačujícího počtu sportovních a tělovýchovných zařízení (hřiště, koupaliště, kempy)
				SR II.D.3 Zajištění vícefunkčních kulturních zařízení a letních kin
				SR II.D.4 Zřízení centra zdravotně-sociálních služeb zprostředková-vajícího potřebné služby ve všech částech území regionu
			SR II.E REVITALIZACE NEVYUŽÍVANÝCH A OPUŠTĚNÝCH PROSTOR V INTRAVILÁNU I EXTRAVILÁNU	SR II.E.1 Revitalizování konkrétních vytipovaných areálů (např. za účelem rozvoje místního zpracovatelského průmyslu, lokalizace recyklačních dvorů, kompostáren, lokálních vytopen (na biomasu), fotovoltaických parků malého rozsahu, lokálních bioplynových stanic apod.)

Tab. 1: Cílová charakteristika krajiny – souhrnná strategická vize - pokračování

Strategická oblast	Strategická podoblast	Problémové okruhy	Hlavní strategické cíle	Dílčí strategické cíle
Sídla, infrastruktura a rekreace (SR) (pokračování)		SR II. ZKVALITNĚNÍ STAVU SÍDEL A INFRASTRUKTURY - pokračování	SR II.F ZKVALITNĚNÍ STAVU DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY A OBSLUŽNOSTI ÚZEMÍ	SR II.F.1 Udržování kvalitního stavu sítě místních komunikací a realizování schválených opatření (obchvat Církvice)
				SR II.F.2 Přehodnocení navrženého trasování přeložky I/2 a realizování nové trasy
				SR II.F.3 Realizování účinných bezpečnostních opatření v rizikových úsecích komunikací
				SR II.F.4 Eliminování negativních vlivů letecké základny Čáslav, v době její existence zajištění kompenzací obcím
				SR II.F.5 Zlepšení propustnosti krajiny pro člověka obnovou starých a tvorbou nových polních cest a stezek
				SR II.F.6 Zajištění dopovídající dopravní infrastruktury (např. parkoviště) v jednotlivých sídlech a jejich odpovídající dopravní dostupnost veřejnou dopravou
		SR III. ZAJIŠTĚNÍ A PODPORA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE REKREACE A ŠETRNEHO TURISTICKÉHO RUCHU	SR II.G PŘEMĚNA A BUDOVNÍ MODERNÍ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY	SR II.G.1 Rozšíření stávající sítě technické infrastruktury (napojení všech sídel na skupinový vodovod, výstavba kanalizační sítě, výstavba ČOV včetně odvedení odpadních a splaškových vod na budované ČOV, vyhledání místních vodních zdrojů, využitelných jako rezerva pro místní zásobování) za účelem zajištění zdravotně nezávadné pitné vody pro všechny obyvatele zájmového území
				SR II.G.2 Rozšíření moderní technické infrastruktury v oblasti informačních technologií, podporujících informovanost a vzdělanost obyvatel
			SR III.A PODPORA REKREACE A VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU	SR III.A.1 Posílení dostupnosti turistických cílů veřejnou dopravou o víkendech a mimo dopravní špičku ve všední dny
				SR III.A.2 Realizování infrastruktury cestovního ruchu pro pěší, cykloturistiku, hipoturistiku, agroturistiku a další (ve spolupráci s místními spolky a sdruženími, např. KČT), např. formou realizování nových cest, které by zpřístupňovaly krajinu a zajímavá místa v ní (zážitková turistika)
				SR III.A.3 Zpracování projektů a realizace sportovně-rekreačních areálů v Žehušicích (kemp + technické zázemí, koupání, sportovní rybolov, ekologická funkce) a Záboří nad Labem (kemp + technické zázemí, sportovní rybolov, přístav – výletní plavby, ekologická funkce) Projekty budou zpracovány s ohledem na ochranu přírody a krajiny a budou nastavovat limity rekreačnímu využití území
				SR III.A.4 Realizování rozhledny nad Horušicemi
			SR III.B PODPORA SPOLUPRÁCE S KUTNOU HOROU (MĚSTEM UNESCO), EV. ČÁSLAVÍ	SR III.B.1 Tvorba integrovaného turistického systému
				SR III.B.2 Nabídka širokého spektra možností vícedenní pobytové rekreace
				SR III.B.3 Nabídka širokého spektra možností krátkodobé dojížděkové rekreace

5.2 Mapový průmět strategické vize krajiny

Dále uvedená část výsledků je věnována představení mapových průmětů variantních scénářů budoucího rozvoje krajiny a jejich vyhodnocení. Dále je uvedena cílová charakteristika krajiny, vypracovaná na jejich základě. V rámci dílčích podkapitol je pro možnost porovnání přiložen výčet nejdůležitějších charakteristik (předpokladů a hybných sil) pro jeho naplnění a příslušný mapový průmět.

5.2.1 Variantní scénáře budoucího rozvoje krajiny s rozdílnými prioritami cílů krajinné kvality

Jako východisko pro přípravu cílové charakteristiky krajiny byly dle výše uvedené metodiky připraveny čtyři alternativní scénáře možného rozvoje krajiny. Jedná se o scénář integrovaný, segregáční, exploatační a útlumový. Pro každý scénář byl zpracován mapový průmět do mapy zájmového území v měřítku 1 : 10 000. Mapové průměty alternativních scénářů jsou prezentovány na obrázcích (obr. 4 – 7) a v příloze 1.

Integrovaný scénář

Integrovaný scénář koncepčně směřuje k harmonické a trvale udržitelné krajině, reflektující šetrné formy exploatace, jakož i historický a přírodní potenciál území. K jeho dosažení je třeba vynaložit nejvíce energie (obsahuje velké množství změn a důležitou podmínkou jeho nastartování je i komplexní dotační politika). Zároveň klade velký důraz na spolupráci a koordinaci různých subjektů v území. Přístup k budoucímu rozvoji krajiny představuje následující výčet nejdůležitějších charakteristik.

1. Koncepční a celostní rozvoj území navazující na významné etapy historického vývoje, které zasazuje do aktuálního funkčního využití krajiny.
2. Předpokladem scénáře je aktivní spolupráce veřejné správy, uživatelů krajiny a veřejnosti, rozvoj bude odrážet společnou vůli a aktivní přístup všech aktérů v rámci zájmového území.
3. Snížení intenzity zemědělského využití krajiny a zároveň posílení ochrany, scénář usiluje o vyváženou krajinu.
4. Revitalizace vodních toků.
5. Zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí, včetně obnovy rybníčních soustav.
6. Zvýšení podílu lesů, trvalý travních porostů a vodních ploch, včetně vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně v krajině.
7. Obnova komponovaných krajinných areálů ve vazbě na rozvoj poznání a turistický ruch – Nové Dvory, Kačina, Kamajka, Žehušice, Skalka u Třebešic.
8. Komplexní obnova prostupnosti krajiny polyfunkční sítě cest.
9. Rozvoj multifunkčního a ekologického zemědělství (transformace případně útlum vybraných zemědělských středisek).
10. Ochrana proti větrné erozi s využitím široké škály opatření.
11. Racionální rozvoj sídel (důraz na minimalizaci záborů zemědělské půdy) a dopravní infrastruktury.
12. Rozvoj systému šetrného turistického ruchu ve spolupráci s Kutnou Horou, včetně podpory vícedenních forem rekreace v rámci celého zájmového území.
13. Dotační politika bude podporovat komplexně orientované i dílčí projekty rozvoje venkova.

Segregační scénář

Segregační scénář směřuje k vytvoření polarizované krajiny, na jedné straně intenzivně využívané a na straně druhé důsledně chráněné ve vymezených částech. Tento scénář nenavrhuje tak rozsáhlé změny využití území, předpokládá koncepční realizaci souboru ekostabilizujících opatření, vedoucích ke zvýšení ochrany krajiny a jejích dílčích částí. Scénář je podmíněn dotační politikou zaměřenou na dílčí projekty rozvoje venkova. Přístup k budoucímu rozvoji krajiny podle tohoto scénáře je následující.

1. Koncepční rozvoj území preferující řešení dílčích problémů krajiny.
2. Scénář předpokládá intenzivní spolupráci a komunikaci mezi zúčastněnými subjekty v rámci dílčích částí území, rozvoj bude určován aktivitou jednotlivých obcí, které se mohou sdružit za účelem splnění dílčího cíle.
3. Racionální zvýšení hospodářského potenciálu krajiny při současném zabezpečení ochrany krajiny v minimálních parametrech.
4. Revitalizace vybraných částí vodních toků.
5. Dílčí zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí a vybraných rybníků.
6. Vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně v krajině.
7. Obnova komponovaného krajinného areálu v okolí Kačiny ve vazbě na rozvoj poznání a turistický ruch, ostatní areály budou obnoveny v omezeném rozsahu.
8. Obnova základní sítě polních cest.
9. Rozvoj multifunkčního zemědělství (velkovýrobních i malovýrobních forem).
10. Ochrana proti větrné erozi s převažujícím využitím větrolamů.
11. Racionální rozvoj sídel a dopravní infrastruktury.
12. Rozvoj služeb cestovního ruchu v hlavních pólech území s dílčí spoluprací s Kutnou Horou.
13. Dotační politika bude zaměřena na dílčí projekty rozvoje venkova.

Exploatační scénář

Exploatační scénář klade důraz na zvýšení exploatace území. Ochrana a péče o krajinu není při plánování rozvoje území koncepčně rozvíjena. Tento scénář se v návrhu využití území (s výjimkou rozvoje urbanizovaných a produkčních ploch) podstatně neliší od současného stavu, spíše nastiňuje možná úskalí pokračování současných trendů rozvoje (větší degradace půd, vod, výstavba na orné půdě atd.). Scénář charakterizuje následující přístup k budoucímu rozvoji krajiny.

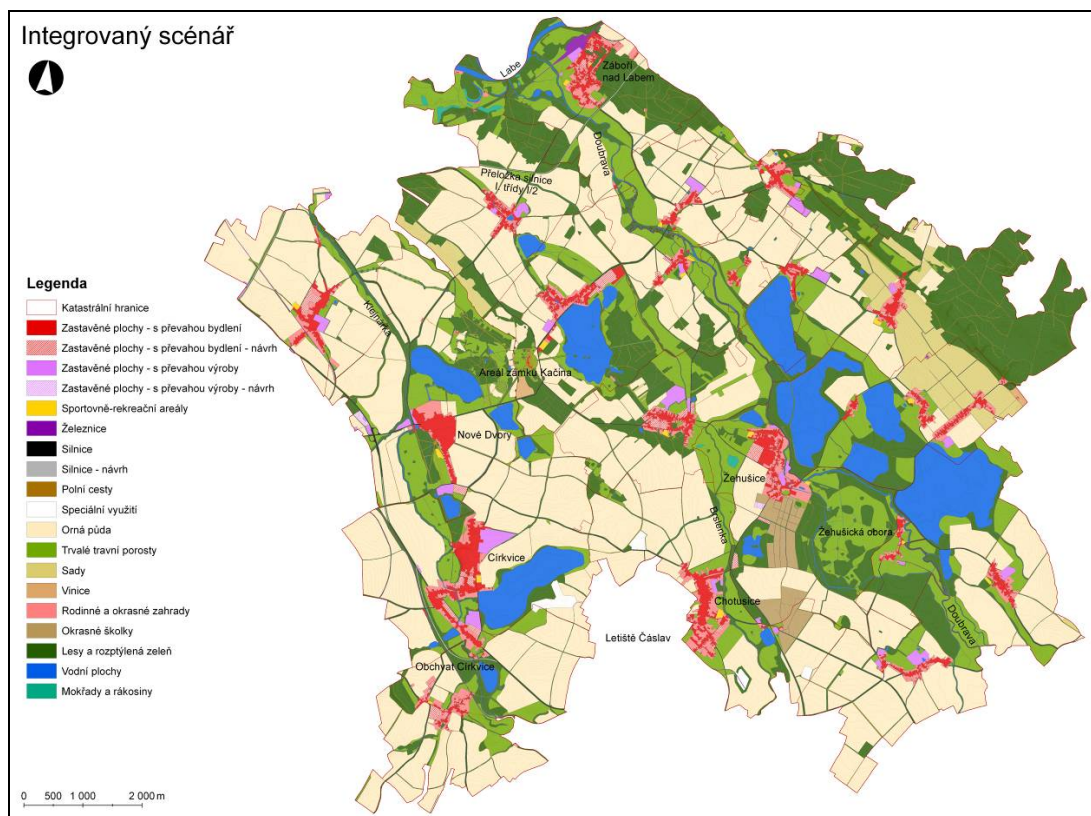
1. Jednostranně orientovaný rozvoj území s prioritou produkčních funkcí.
2. Rozvoj území bude určován tržními podmínkami se všemi důsledky, uživatelé krajiny budou jednou z hlavních určujících sil budoucího rozvoje krajiny, pasivní přístup veřejnosti.
3. Zvýšení intenzity využívání krajiny za současného snížení její ochrany.
4. Vodní toky nebudou revitalizovány.
5. Retence a akumulace vody není cíleně řešena, koncept protipovodňové ochrany zachovává současný stav ohrázování toků, snaha o omezení rozlivů – vytvoření umělého koryta Doubravy nad Habrkovicemi (v úseku Bojmany – Habrkovice).
6. Nedojde k vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně, v podstatě bude zachován současný stav.

7. Nedojde k obnově komponovaných krajinných areálů, ochrana památek bude pouze v mezích zákonných limitů, důraz na komerční využívání památek.
8. Nedojde k obnově prostupnosti krajiny.
9. Převážně bude pokračovat velkovýrobní zemědělství, rozvoj energetických plodin na zemědělské půdě, možný rozvoj sadů, marginální zemědělské plochy budou zalesněny, nebo budou spontánně zarůstat.
10. Nebude zajištěna ochrana proti větrné erozi.
11. Rozsáhlé zábory zemědělské půdy pro zástavbu, rozvoj nadmístní infrastruktury s velkými dopady v zájmovém území.
12. Cestovní ruch bude soustředěn především na Kutnou Horu, v zájmovém území převažuje krátkodobá rekreace; vznik komerčních sportovně rekreačních areálů (Žehušice, Záboří nad Labem).
13. Dotační politika bude zaměřena na exploataci krajiny (doprava, fotovoltaické elektrárny, protipovodňové hráze, podpora zemědělské produkce).

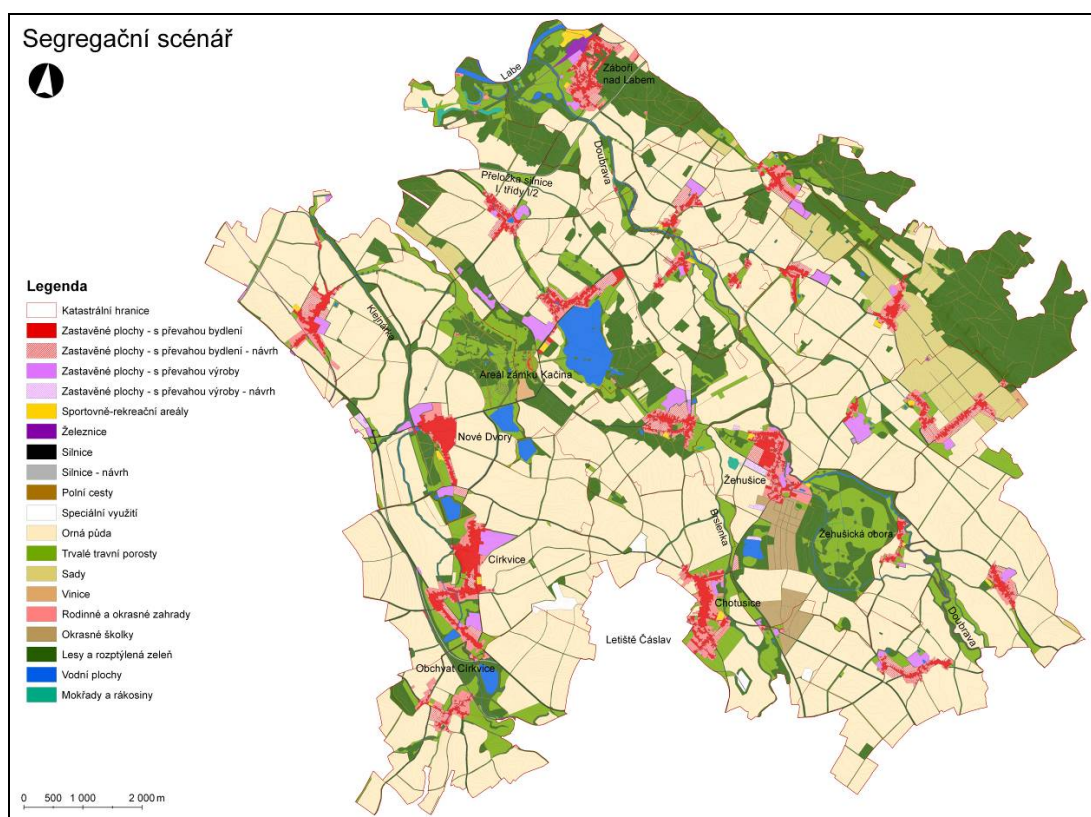
Útlumový scénář

Útlumový scénář nastiňuje vizi opouštění venkova a neřízeného útlumu ve využívání území s výjimkou rozvoje nadmístní infrastruktury. Ochrana a péče o krajinu není při plánování rozvoje území koncepčně rozvíjena. Pokles hospodářského a sociálního významu venkova je provázen jeho vyliďňováním a postupnou ztrátou kulturních hodnot. Na neobhospodařovaných plochách dochází k samovolnému zarůstání krajiny ruderálními společenstvy a posléze lesem. Postoj k budoucímu rozvoji krajiny vychází z dále uvedené charakteristiky.

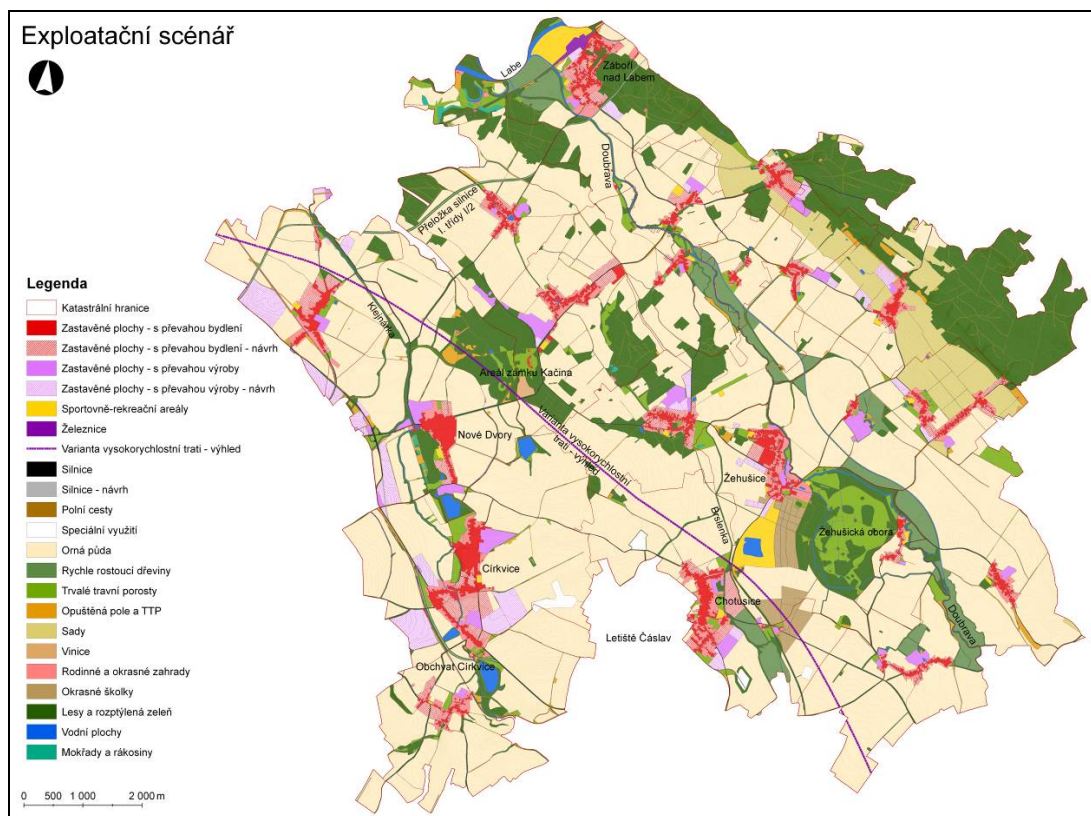
1. Nekoncepční rozvoj – opouštění venkova a útlum ve využívání území, s výjimkou rozvoje nadmístní infrastruktury (dálková vedení, nadmístní dopravní infrastruktura, logistická centra apod.).
2. Bez participace mezi aktéry.
3. Snížení využívání krajiny a snížení její ochrany.
4. Samovolné zarůstání vodních toků (důsledek omezené údržby).
5. Dílčí a převážně samovolné zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí bez koncepčního přístupu.
6. Samovolné zarůstání v dílčích částech území spojené s opouštěním zemědělského obhospodařování krajiny, eventuální riziko šíření invazních druhů.
7. Postupný zánik komponovaných úprav krajiny a postupná změna kulturní krajiny ve prospěch přírodě blízké krajiny.
8. Omezenější prostupnost a přístupnost krajiny pro člověka.
9. Neřízený útlum zemědělské výroby.
10. Nebude zajištěna ochrana proti větrné erozi, na neobhospodařovaných plochách bude eroze omezena.
11. Stagnace rozvoje zástavby, posílení rozvoje nadregionální dopravní infrastruktury.
12. Stagnace či úpadek cestovního ruchu, objekty cestovního ruchu budou soustředěny na nejvýznamnější centra (Kačina, Jakub, Žehušice).
13. Dotační politika pouze do rozvoje nadregionální infrastruktury (venkov bez dotací).

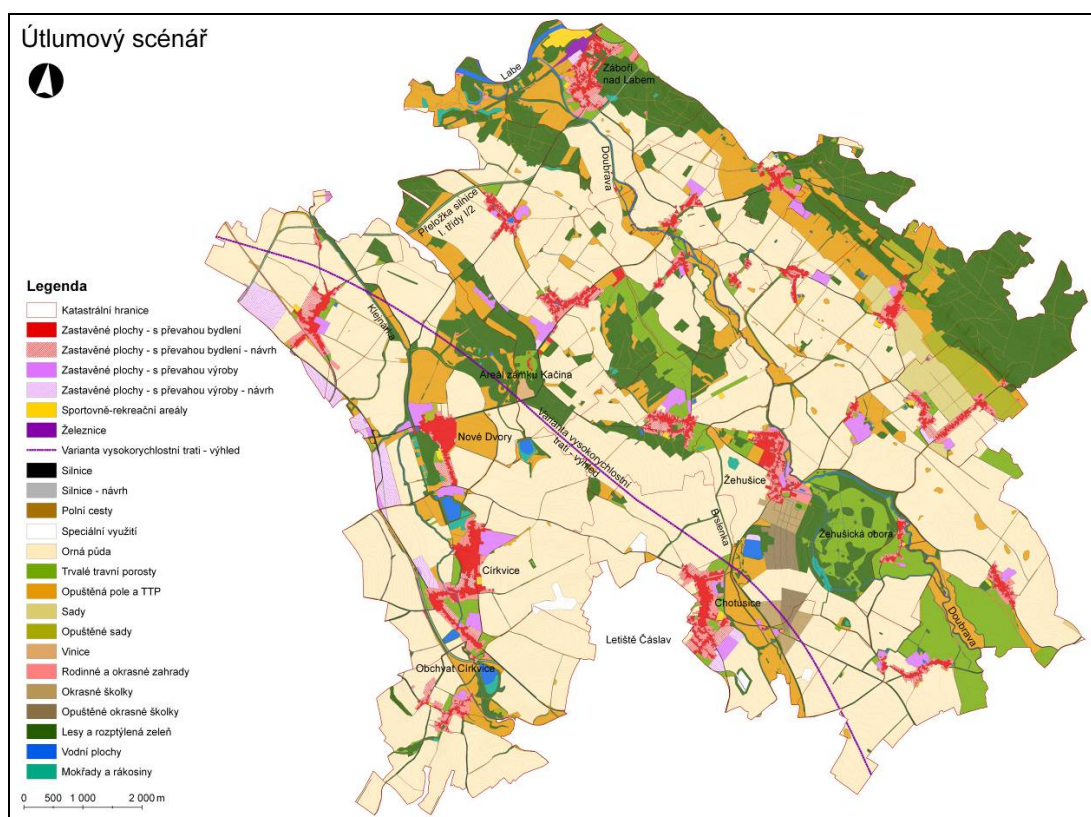
Obr. 4 Mapový průmět integrovaného scénáře rozvoje krajiny

Obr. 5 Mapový průmět segregačního scénáře rozvoje krajiny

Obr. 6 Mapový průmět exploatačního scénáře rozvoje krajiny

Obr. 7 Mapový průmět útlumového scénáře rozvoje krajiny

5.2.2 Vyhodnocení variantních scénářů

Vyhodnocení variantních scénářů rozvoje krajiny Novodvorská a Žehušicka proběhlo v rámci veřejného projednání dne 8. 9. 2010 v Církvici. Na setkání byli, vedle členů řešitelského kolektivu, přizváni starostové a zastupitelé obcí, pracovníci Pozemkového úřadu, referenti vybraných odborů MěÚ Čáslav, Kutná Hora, Krajského úřadu Středočeského kraje, referenti AOPK ČR, NPÚ, vybraní lesníci a zemědělci působící v zájmovém území, jakož i zástupci veřejnosti, kteří se aktivně zúčastnili předcházejících akcí. Vyhodnocení zpracovalo 30 respondentů (20 účastníků akce a 10 řešitelů projektu). V rámci všech účastníků hodnocení se vyjádřilo 15 (6 účastníků, 9 řešitelů) pro integrovaný scénář, 13 (12 účastníků, 1 řešitel) pro segreganční scénář, 0 pro exploatační scénář a 1 účastník pro útlumový scénář (1 účastník nezvolil žádnou variantu). Je zřejmé, že návrh cílové charakteristiky krajiny by měl být průnikem integrovaného a segregančního scénáře. Podrobné vyhodnocení je uvedeno v Tab. 2.

Tab. 2: Vyhodnocení preferencí účastníků pracovní dílny v Církvici a řešitelů projektu k jednotlivým alternativním scénářům

Rámcový popis variantních scénářů		HODNOCENÍ		
		Celkem účastníci (z celkového počtu 20)	Celkem řešitelé (z celkového počtu 10)	Celkem (z celkového počtu respondentů 30)
	Integrovaný scénář	6	9	15
1	Koncepční a celostní rozvoj území navazující na významné etapy historického vývoje, které zasazuje do aktuálního funkčního využití krajiny	10	10	20
2	Předpokladem scénáře je aktivní spolupráce veřejné správy, uživatelů krajiny a veřejnosti, rozvoj bude odrážet společnou vůli a aktivní přístup všech aktérů v rámci zájmového území	8	9	17
3	Snížení intenzity zemědělského využití krajiny a zároveň posílení ochrany, scénář usiluje o vyváženou krajinu	9	8	17
4	Revitalizace vodních toků	10	8	18
5	Zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí, včetně obnovy rybníčních soustav	4	5	9
6	Zvýšení podílu lesů, trvalý travních porostů a vodních ploch, včetně vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně v krajině	11	8	19
7	Obnova komponovaných krajinných areálů ve vazbě na rozvoj poznání a turistický ruch - Nové Dvory, Kačina, Kamajka, Žehušice, Skalka u Třebešic	13	7	20
8	Komplexní obnova prostupnosti krajiny polyfunkční sítě cest	7	8	15
9	Rozvoj multifunkčního a ekologického zemědělství (transformace ev. útlum vybraných zemědělských středisek)	5	5	10
10	Ochrana proti větrné erozi s využitím široké škály opatření	12	8	20
11	Racionální rozvoj sídel (důraz na minimalizaci záborů zemědělské půdy) a dopravní infrastruktury	9	7	16
12	Rozvoj systému šetrného turistického ruchu ve spolupráci s Kutnou Horou, včetně podpory vícedenních forem rekreace v rámci celého zájmového území	10	8	18
13	Dotační politika bude podporovat komplexně orientované i dílčí projekty rozvoje venkova	13	8	21
	Segregační scénář	12	1	13
1	Koncepční rozvoj území preferující řešení dílčích problémů krajiny	8	1	9
2	Scénář předpokládá intenzivní spolupráci a komunikaci mezi zúčastněnými subjekty v rámci dílčích částí území, rozvoj bude určován aktivitou jednotlivých obcí, které se mohou sdružit za účelem splnění dílčího cíle	10	2	12
3	Racionální zvýšení hospodářského potenciálu krajiny při současném zabezpečení ochrany krajiny v minimálních parametrech	8	2	10
4	Revitalizace vybraných částí vodních toků	10	2	12
5	Dílčí zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí a vybraných rybníků	13	5	18
6	Vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně v krajině	7	2	9
7	Obnova komponovaného krajinného areálu v okolí Kačiny ve vazbě na rozvoj poznání a turistický ruch, ostatní areály budou obnoveny v omezeném rozsahu	3	3	6
8	Obnova základní sítě polních cest	9	2	11
9	Rozvoj multifunkčního zemědělství (velkovýrobních i malovýrobních forem)	9	5	14
10	Ochrana proti větrné erozi s převažujícím využitím větrolamů	4	2	6
11	Racionální rozvoj sídel a dopravní infrastruktury	9	4	13
12	Rozvoj služeb cestovního ruchu v hlavních pólech území s dílčí spoluprací s Kutnou Horou	7	2	9
13	Dotační politika bude zaměřena na dílčí projekty rozvoje venkova	7	2	9

Rámcový popis variantních scénářů		HODNOCENÍ		
		Celkem účastníci (z celkového počtu 20)	Celkem řešitelé (z celkového počtu 10)	Celkem (z celkového počtu respondentů 30)
	Exploatační scénář	0	0	0
1	Jednostranně orientovaný rozvoj území s prioritou produkčních funkcí	0	0	0
2	Rozvoj území bude určován tržními podmínkami se všemi důsledky, uživatelé krajiny budou jednou z hlavních určujících sil budoucího rozvoje krajiny, pasivní přístup veřejnosti	1	0	1
3	Zvýšení intenzity využívání krajiny za současného snížení její ochrany	0	0	0
4	Vodní toky nebudou revitalizovány	0	0	0
5	Retence a akumulace vody není cíleně řešena, koncept protipovodňové ochrany zachovává současný stav ohrázování toků, snaha o omezení rozlivů – vytvoření umělého koryta Doubravy nad Habrkovicemi	0	0	0
6	Nedojde k vytvoření ucelené sítě rozptýlené zeleně, v podstatě bude zachován současný stav	1	0	1
7	Nedojde k obnově komponovaných krajinných areálů, ochrana památek bude pouze v mezích zákonných limitů, důraz na komerční využívání památek	1	0	1
8	Nedojde k obnově prostupnosti krajiny	0	0	0
9	Převážně bude pokračovat velkovýrobní zemědělství, rozvoj energetických plodin na zemědělské půdě, možný rozvoj sadů, marginální zemědělské plochy budou zalesněny, nebo budou spontánně zarůstat	2	0	2
10	Nebude zajištěna ochrana proti větrné erozi	0	0	0
11	Rozsáhlé zábory zemědělské půdy pro zástavbu, rozvoj nadmístní infrastruktury s velkými dopady v zájmovém území	0	0	0
12	Cestovní ruch bude soustředěn především na Kutnou Horu, v zájmovém území převažuje krátkodobá rekreace; vznik komerčních sportovních rekreačních areálů (Žehušice, Zábोří)	0	0	0
13	Dotační politika bude zaměřena na exploataci krajiny (doprava, fotovoltaické elektrárny, protipovodňové hráze, podpora zemědělské produkce)	0	0	0
	Útlumový scénář	1	0	1
1	Nekonceptní rozvoj - opouštění venkova a útlum ve využívání území	1	0	1
2	Bez participace mezi aktéry	1	0	1
3	Snížení využívání krajiny a snížení její ochrany	1	0	1
4	Samovolné zarůstání vodních toků (důsledek omezené údržby)	1	0	1
5	Dílčí a převážně samovolné zvýšení retence a akumulace vody v krajině v rámci povodí bez koncepčního přístupu	1	0	1
6	Samovolné zarůstání v dílčích částech území spojené s opouštěním zemědělského obhospodařování krajiny, eventuální riziko šíření invazních druhů	1	0	1
7	Postupný zánik komponovaných úprav krajiny a postupná změna kulturní krajiny ve prospěch přírodně blízké krajiny	1	0	1
8	Omezenější prostupnost a přístupnost krajiny pro člověka	1	0	1
9	Neřízený útlum zemědělské výroby	1	0	1
10	Nebude zajištěna ochrana proti větrné erozi, na neobhospodařovaných plochách bude eroze omezena	1	0	1
11	Stagnace rozvoje zástavby, posílení rozvoje nadregionální dopravní infrastruktury	1	0	1
12	Stagnace či úpadek cestovního ruchu, objekty cestovního ruchu budou soustředěny na nejvýznamnější centra (Kačina, Jakub, Žehušice)	1	0	1
13	Dotační politika pouze do rozvoje nadregionální infrastruktury (venkov bez dotací)	1	0	1

5.2.3 Návrh cílové charakteristiky krajiny

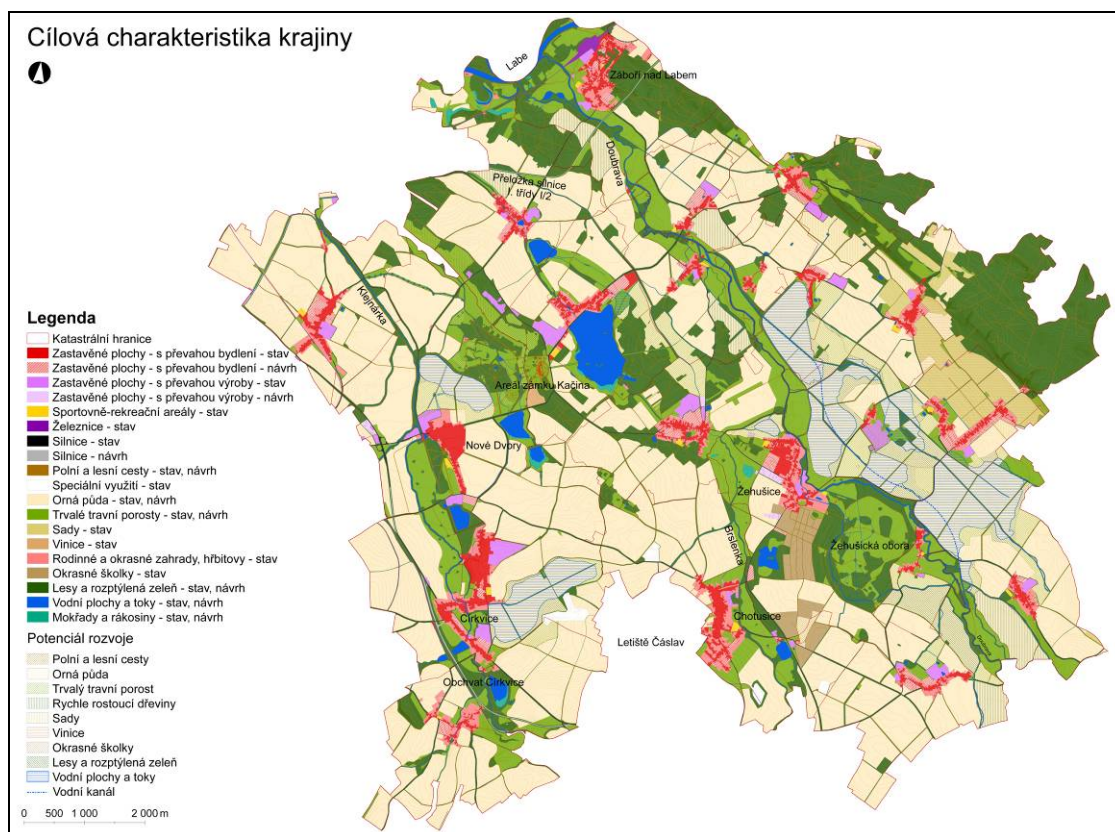
Na základě vyhodnocení akceptovatelnosti variantních scénářů rozvoje krajiny Novodvorská a Žehušicka (Tab. 2) bylo rozhodnuto připravit pracovní návrh cílové charakteristiky krajiny jako průnik integrovaného a segregativního scénáře. V rámci pracovního návrhu (konceptu) cílové charakteristiky krajiny byl, podobně jako předchozích případech, zpracován mapový průmět do mapy v měřítku 1 : 10 000. Koncept byl vystaven na internetových stránkách projektu a projednán s místními aktéry na k tomuto účelu svolané pracovní dílně, uspořádané dne 3.3.2011 v Žehušicích. Účastníci pracovní dílny vyjádřili souhlas s představeným materiálem. Na základě tohoto souhlasu byl koncept dopracován do podoby výsledného návrhu cílové charakteristiky krajiny, jehož mapový průmět je prezentován na Obr. 8. a v příloze 1. Mapový průmět cílové charakteristiky krajiny je doplněn specializovanou studií Využití přirozeného potenciálu krajiny pro retenci a protipovodňovou ochranu území uvedenou v příloze 2 a 3D modelem zájmového území projektu zpracovaným pro současný stav a návrh cílové charakteristiky krajiny (příloha 4).

Cílová charakteristika krajiny

Návrh cílové charakteristiky krajiny koncepčně směřuje k trvale udržitelné krajině, reflektující odpovídající formy exploatace, jakož i historický a přírodní potenciál území. K jeho dosažení je třeba vynaložit cílevědomé úsilí s využitím všech koncepčních nástrojů a reálných možností dotační politiky. Předpokládána je spolupráce a koordinace všech subjektů v území. Postoj k budoucímu rozvoji krajiny vychází z níže uvedené charakteristiky.

1. Koncepční rozvoj území navazující na významné etapy historického vývoje, které zasazuje do aktuálního funkčního využití krajiny.
2. Optimalizace zemědělského využívání krajiny při zabezpečení ochrany a rozvoje přírodních a kulturně-historických hodnot území.
3. Řešení protipovodňové ochrany se zaměřením na posílení ochrany sídel, včetně umožnění řízených rozlivů na zemědělském půdním fondu a lesním fondu.
4. Revitalizace významné části vodních toků a posílení jejich polyfunkčního působení v krajině.
5. Posílení retence a akumulace vody v rámci povodí a vybraných rybníků, včetně vymezení potenciálu pro další zvýšení retence a akumulace vody v krajině.
6. Dílčí zvýšení podílu lesů, trvalý travních porostů a vodních ploch, včetně vymezení potenciálu dalšího rozvoje těchto ploch; vytvoření funkční ekologické sítě v území.
7. Obnova komponovaných krajinných areálů ve vazbě na rozvoj poznání a turistický ruch – Nové Dvory, Kačina, Kamajka, Žehušice, Skalka u Třebešic.
8. Obnova prostupnosti krajiny polyfunkční sítí cest.
9. Rozvoj integrovaného a multifunkčního zemědělství, podpora udržitelného hospodaření na rodinných farmách a ekologického zemědělství.
10. Rozvoj specializovaných výrobní, včetně vymezení potenciálu pro rozvoj školek, sadů, vinic a rychlerostoucích dřevin.
11. Ochrana proti větrné erozi s využitím větrolamů a dalších opatření.
12. Racionální rozvoj sídel a dopravní infrastruktury.
13. Rozvoj systému šetrného turistického ruchu ve spolupráci s Kutnou Horou, včetně podpory vícedenních forem rekreace v rámci celého zájmového území.

14. Předpokladem uskutečnění vize je aktivní spolupráce veřejné správy, uživatelů krajiny a veřejnosti. Rozvoj bude určován aktivitou jednotlivých obcí a dalších subjektů, které se mohou sdružit za účelem naplnění společných cílů.
15. Dotační politika bude podporovat komplexně orientované i dílčí projekty rozvoje venkova.

Obr. 8 Mapový průmět cílové charakteristiky krajiny Novodvorská a Žehušická

5.3 Bilanční část

Použitím technologií GIS lze snadno navrhované změny kategorizovat, územně lokalizovat a dále bilancovat. V následujících dvou subkapitolách je provedena základní kvantitativní bilance dopadů variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny, včetně představení navržených změn využití území v cílové charakteristice krajiny.

V příloze 3 je uvedeno rámcové ekonomické porovnání dopadů a nákladů na realizaci variantních scénářů a návrhu cílové charakteristiky krajiny, zpracované v expertní zprávě „Ocenění produkčních a mimoprodukčních funkcí současného a perspektivního variantního využití zájmového území“.

5.3.1 Bilance dopadů variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání krajiny

Zpracování mapových průmětů v prostředí geografických informačních systémů mj. umožňuje provedení orientační kvantitativní bilance dopadů jednotlivých scénářů a cílové charakteristiky krajiny na stávající využívání území. Obrázek 9 názorně ilustruje způsob využití krajiny ve variantních scénářích a v cílové charakteristice krajiny v porovnání se současným land use. Vyjádřené procentuální zastoupení jednotlivých kategorií land use koresponduje s charakteristikami variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny uvedených v přecházející kapitole.

V integrovaném scénáři, jehož cílem je harmonická, trvale udržitelná krajina a k jehož realizaci je zapotřebí vynaložit nejvíce energie, je patrný významný nárůst vodních ploch, lesů, rozptýlené zeleně a trvalých travních porostů oproti současnému stavu. Tento scénář mírně posiluje i rozvoj extenzivních sadů a racionální rozvoj sídel. Ostatní kategorie využití krajiny se zásadním způsobem neliší od současného stavu.

Segregační scénář vytváří polarizovanou krajinu, v níž dochází k dílčímu snížení výměry orné půdy ve prospěch posílení ekostabilizačních opatření – tvorbě lesů a rozptýlené zeleně v krajině, trvalých travních porostů i částečnému posílení akumulace a retence krajiny tvorbou nových vodních ploch. Obdobně jako integrovaný scénář přistupuje k rozvoji speciálních kultur – typu sadů. Ostatní kategorie land use jsou vyjma dílčího posílení rozvoje zastavěných ploch pro bydlení i výrobu na úrovni stávajícího využití krajiny.

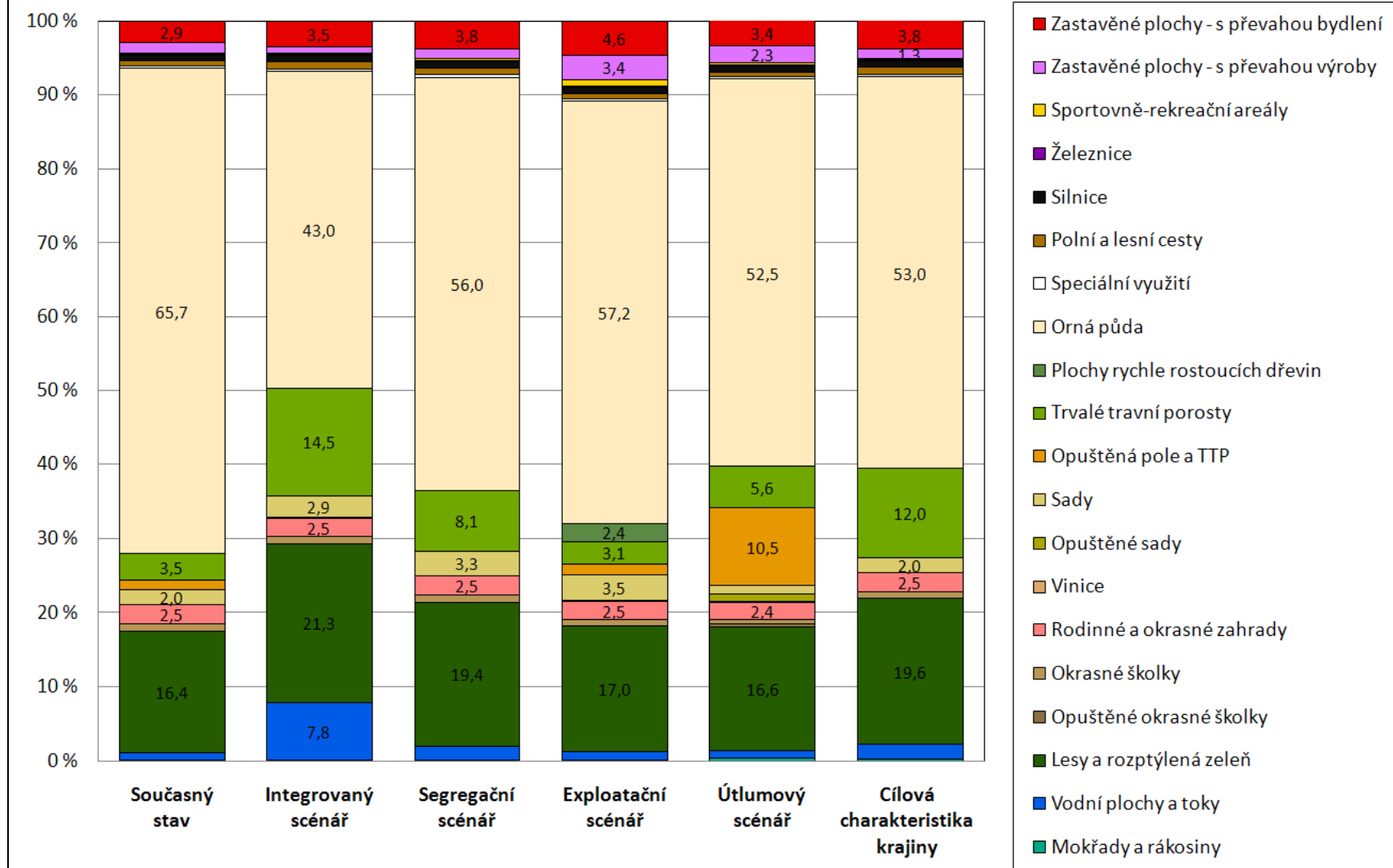
Další scénář posilující exploataci území se v zastoupení hlavních kategoriích využití území zásadně neliší od současného stavu území. Dochází v něm k dílčímu snížení plochy orné půdy ve prospěch rozvoje ploch rychlerostoucích dřevin, intenzivních sadů a zastavěných ploch pro bydlení a výrobu. Tento scénář posiluje i rozvoj intenzivních forem rekreace a turistického ruchu.

Poslední ze zpracovaných scénářů přibližuje trend opouštění venkovské zemědělské krajiny. V tomto scénáři je patrný ústup intenzivního obhospodařování zemědělsky využívaných ploch, přeměna orné půdy na trvalé travní porosty či její opouštění. Obdobně se zde vyskytuje i kategorie opuštěných sadů. V tomto scénáři jsou dále rozvíjeny zastavěné plochy bydlení a výroby v blízkosti větších sídel zájmového území a sousedních měst.

Návrh cílové charakteristiky krajiny, který koncepčně směřuje k trvale udržitelné krajině, byl sestaven na podkladě dříve zpracovaných mapových průmětů integrovaného a segregačního scénáře. Dochází v něm k podobnému nárůstu vodních ploch, lesů a rozptýlené zeleně jako v segregačním scénáři. Navíc rozvíjí ve shodě s integrovaným scénářem plochy trvalých travních porostů. Návrh dále racionálně rozvíjí zastavěné plochy pro bydlení a výrobu.

Zdrojová data pro obrázek 9 jsou uvedena v tabulce 3, v níž jsou vedle procentuálního zastoupení vypsány i skutečné výměry jednotlivých kategorií land use ve variantních scénářích a návrhu cílové charakteristiky krajiny.

Porovnání využití území ve variantních scénářích a v cílové charakteristice krajiny se současným stavem

Pozn.: 100% odpovídá celkové rozloze zájmového území, tj. 11 322 ha.

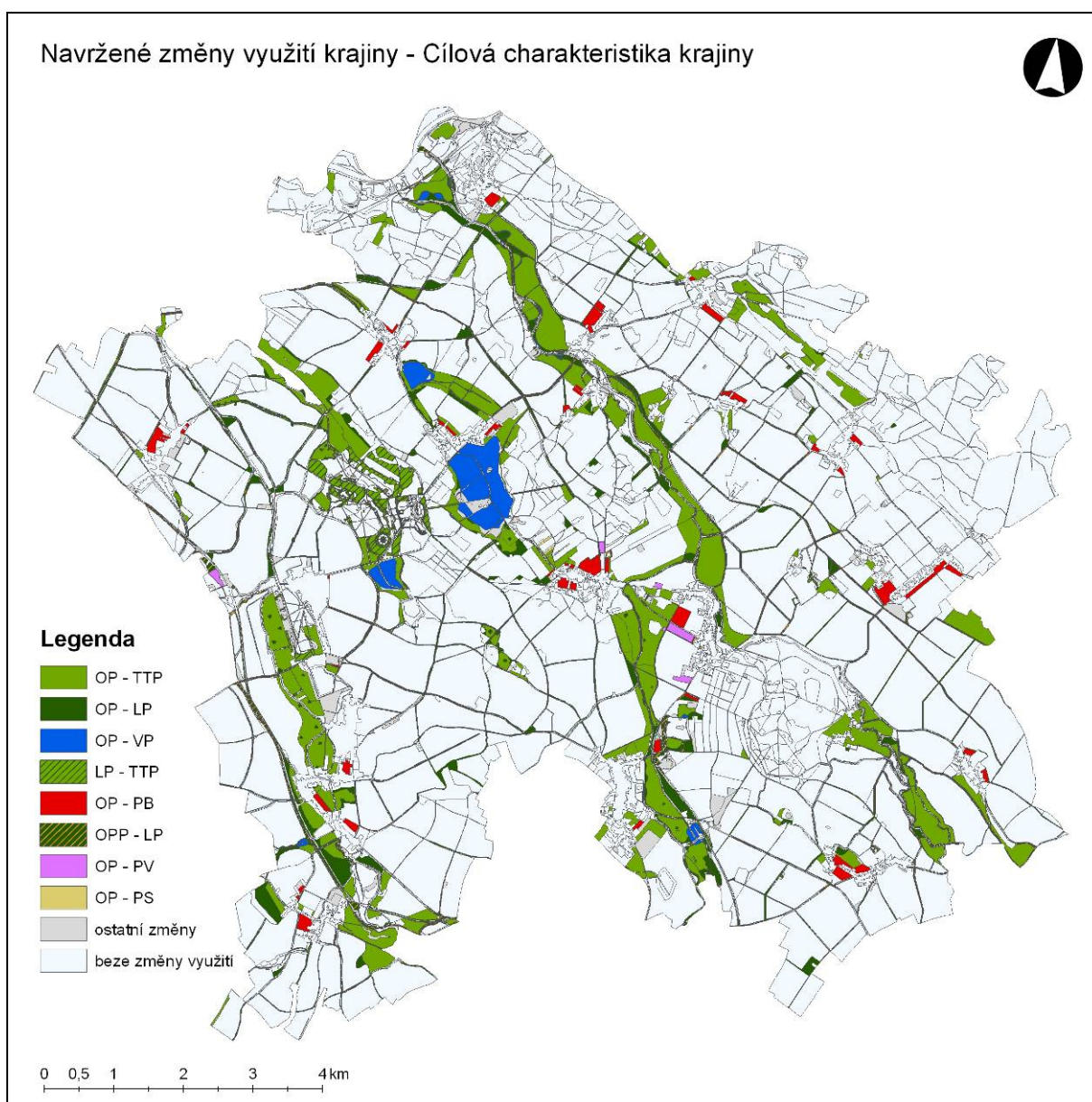
Obr. 9 Porovnání využití zemí ve variantních scénářích se současným stavem

Tab. 3: Porovnání využití území ve variantních scénářích a cílové charakteristice krajiny v % z rozlohy ZÚ a v hektarech se současným stavem

Stav/Scénáře/ Cílová charakteristika krajiny Využití území	Současný stav		Integrovaný scénář		Segregační scénář		Exploatační scénář		Útlumový scénář		Cílová charakteristika krajiny	
	% z rozlohy ZÚ	ha	% z rozlohy ZÚ	ha	% z rozlohy ZÚ	ha	% z rozlohy ZÚ	ha	% z rozlohy ZÚ	ha	% z rozlohy ZÚ	ha
Zastavěné plochy - s převahou bydlení	2,9	328,36	3,5	396,29	3,8	430,26	4,60	520,84	3,40	384,97	3,8	434,00
Zastavěné plochy - s převahou výroby	1,4	158,52	0,9	101,90	1,3	147,19	3,40	384,97	2,30	260,42	1,3	149,96
Sportovně-rekreační areály	0,2	22,65	0,1	7,93	0,2	22,65	0,80	90,58	0,30	33,97	0,1	14,81
Železnice	0,2	22,65	0,2	22,65	0,2	22,65	0,20	22,65	0,20	22,65	0,2	18,31
Silnice	0,7	79,26	0,8	90,58	0,8	90,58	0,80	90,58	0,80	90,58	0,9	96,98
Polní cesty	0,7	79,26	1,0	113,23	1,0	113,23	0,70	79,26	0,60	67,94	1,0	114,84
Speciální využití	0,3	33,97	0,3	33,97	0,3	33,97	0,30	33,97	0,30	33,97	0,3	30,35
Orná půda	65,7	7 438,95	43,0	4 868,72	56,0	6 340,66	57,20	6 476,53	52,50	5 944,37	53,0	6005,28
Plochy rychle rostoucích dřevin	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	2,40	271,74	0,00	0,00	0,0	0,00
Trvalé travní porosty	3,5	396,29	14,5	1 641,78	8,1	917,13	3,10	351,00	5,60	634,07	12,0	1352,30
Opuštěná pole a TTP	1,3	147,19	0,0	2,26	0,0	0,00	1,40	158,52	10,50	1 188,87	0,0	0,00
Sady	2,0	226,45	2,9	328,36	3,3	373,65	3,50	396,29	1,10	124,55	2,0	226,06
Opuštěné sady	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	1,00	113,23	0,0	0,00
Vinice	0,1	11,32	0,1	11,32	0,1	11,32	0,10	11,32	0,10	11,32	0,1	7,09
Rodinné a okrasné zahrady	2,5	283,07	2,5	283,07	2,5	283,07	2,50	283,07	2,40	271,74	2,5	285,66
Okrasné školky	1,0	113,23	1,0	113,23	1,0	113,23	0,80	90,58	0,50	56,61	1,0	113,23
Opuštěné okrasné školky	0,0	0,00	0,0	1,13	0,0	0,00	0,00	0,00	0,50	56,61	0,0	0,00
Lesy a rozptýlená zeleň	16,4	1 856,91	21,3	2 411,71	19,4	2 196,58	17,00	1 924,84	16,60	1 879,55	19,6	2223,31
Vodní plochy	1,0	113,23	7,8	883,16	1,9	215,13	1,10	124,55	1,00	113,23	2,0	226,97
Mokřady a rákosiny	0,1	11,32	0,1	11,32	0,1	11,32	0,10	11,32	0,40	45,29	0,2	23,47
Celkem	100	11 322,60	100	11 322,60	100	11 322,60	100,00	11 322,60	100,00	11 322,60	100	11 322,60

5.3.2 Představení navržených změn využití krajiny v cílové charakteristice krajiny

Za účelem vyhodnocení územních dopadů cílové charakteristiky krajiny na stávající strukturu krajiny byla provedena v prostředí GIS srovnávací analýza (obr. 10). Níže uvedený obrázek názorně lokalizuje navržené změny v zájmovém území, které byly navrženy na cca 17 % území (pro srovnání v integrovaném scénáři byly změny navrženy na necelých 28 % rozlohy ZÚ, v segregáčním 14 %, exploatačním 11 % a útlumovém 17 %). Největšími navrženými změnami v cílové charakteristice krajiny byly převody orné půdy do kategorie trvalých travních porostů a kategorie lesů a rozptýlené zeleně. Přibližně 104 ha pak bylo navrženo pro převod orné půdy na vodní plochy a cca 90 ha z lesů a rozptýlené zeleně na trvalé travní porosty. Obě posledně uvedené změny byly navrženy za účelem rehabilitace komponovaného krajinného areálu v okolí zámku Kačina. Detailní informaci o rozsahu navržených změn podává tabulka 4. Do bilancí nejsou zahrnuty změny uvažované jako potenciál rozvoje.

Obr. 10 Navržené změny využití krajiny – Cílová charakteristika krajiny

Tab. 4: Plošné a procentuální vyjádření navržených změn – Cílová charakteristika krajiny

Zkratka	Navržené změny využití území	ha	% z plochy ZÚ
OP - TTP	z orné půdy na trvalé travní porosty	886,09	7,83
OP - LP	z orné půdy na lesy a rozptýlenou zeleň	366,26	3,23
OP - VP	z orné půdy na vodní plochy a toky	104,04	0,92
LP - TTP	z lesů a rozptýlené zeleně na trvalé travní porosty	89,58	0,79
OP - PB	z orné půdy na zastavěné plochy - s převahou bydlení	82,17	0,73
OPP - LP	z opuštěných polí a TTP na lesy a rozptýlenou zeleň	76,99	0,68
TTP - LP	z trvalých travních porostů na lesy a rozptýlenou zeleň	41,08	0,36
OP - PC	z orné půdy na polní cesty	29,04	0,26
OPP - OP	z opuštěných polí a TTP na ornou půdu	26,90	0,24
OPP - TTP	z opuštěných polí a TTP na trvalé travní porosty	23,16	0,20
LP - OP	z lesů a rozptýlené zeleně na ornou půdu	16,68	0,15
LP - VP	z lesů a rozptýlené zeleně na vodní plochy a toky	12,71	0,11
TTP - OP	z trvalých travních porostů na ornou půdu	10,97	0,10
ostatní změny		158,00	1,40
Celkem změny		1924,14	16,99
Celkem ZÚ (zájmové území)		11322,60	100,00

5.4 Rozpracování strategických oblastí, problémových okruhů a strategických cílů

5.4.1 Strategická oblast – Přírodní potenciál (PP)

Přírodní potenciál je ovlivněn dlouhodobým využíváním krajiny člověkem. Nivní krajina v oblasti dolních toků Doubravy a Klejnárky se vyznačuje přirozeným bohatstvím vody, tento potenciál ale není, na rozdíl od minulosti, smysluplně využitý. Vodní režim povrchových i podzemních vod je pozměněný a krajina vysušená vlivem odlesnění, zániku rybníčních soustav, velkoplošného odvodnění, zahloubení, napřímení a technicky tvrdé úpravy vodních toků. Na Doubravě existuje každoroční nebezpečí povodní. Zhoršená kvalita povrchových i podzemních vod znemožňuje jejich využití pro zásobování obyvatel pitnou vodou.

V krajině je minimum vodních ploch, bývalá rybníční soustava v nivě Doubravy od Zařičan k Habrkovicím o výměře cca 600 ha byla bez náhrady zlikvidována. Podobně zanikly také jednotlivé velké rybníky v povodí Klejnárky (Svatojakubský a Svatoanenský rybník) a Černé strouhy – bývalého dolního toku Brslenky (Mikulášský rybník a Studenec) i některé další (Outěžal).

V území převládají úrodné půdy vhodné pro intenzivní zemědělské využívání. Jejich kvalitu snižuje nevyrovnaná bilance živin, provázená nedostatkem organického hnojení; vodní a větrná eroze; zhutnění vlivem používání těžké mechanizace a okrajově zasolení pozorovatelné např. v ovocných sadech. Nebezpečí představuje zábor kvalitní zemědělské půdy pro zástavbu.

Lesní i nelesní vegetace je na mnoha místech druhově ochuzená, ruderalizovaná s invazí nepůvodních druhů (hlavně akátu). Kulturní krajina se vyznačuje sníženou biodiverzitou a nedostatkem přírodních biotopů. Intenzivně a monofunkčně využívaná zemědělská krajina je pro řadu živočišných druhů obtížně průchodná. Podle krajinářského hodnocení převládá krajina antropogenizovaná, s dominancí orné půdy a sníženou krajinářskou hodnotou (s výjimkou zachovaných lesních celků a komponovaných částí historické krajiny). Na většině území je nízká ekologická stabilita krajiny. Velkovýrobně obhospodařovaná hrubozrná krajina je obtížně průchodná i pro člověka.

V území nalezneme 4 maloplošná zvláště chráněná území přírody (Přírodní památka Žehušická obora, Přírodní památka Kamajka, Přírodní památka Skalka u Žehušic a Přírodní rezervace Na hornické, byla zde vyhlášena evropská lokalita NATURA 2000 Kačina a vymezeny lokální a regionální prvky ekologické sítě ÚSES. K nejvýznamnějším patří regionální biocentra Žehušická obora, Novodvorská bažantnice, Vrabcov a Na Hornické. Lokální biocentra a biokoridory ÚSES jsou však často nefunkční, i některá funkční biocentra jsou izolovaná a vzájemně nepropojená. Také regionální biokoridor Doubrava je převážně nefunkční.

5.4.1.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

PP I. VODA V KRAJINĚ

PP I.A ZADRŽENÍ VODY V KRAJINĚ, ZLEPŠENÍ VODNÍ BILANCE

PP I.B REVITALIZACE VODNÍCH TOKŮ

PP I.C ZLEPŠENÍ KVALITY POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD

PP II. PŮDA A RELIÉF

PP II.A OCHRANA RELIÉFU

PP III. BIOTA A BIODIVERZITA

PP III.A PODPORA CHRÁNĚNÝCH A OHROŽENÝCH DRUHŮ

PP III.B ZAJIŠTĚNÍ MIGRAČNÍ PRŮCHODNOSTI KRAJINY PRO ŽIVOČICHY

PP IV. KRAJINNÁ STRUKTURA, EKOLOGICKÁ STABILITA A KRAJINNÝ RÁZ

PP IV.A ZVÝŠENÍ EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY A ZPESTŘENÍ KRAJINNÉ STRUKTURY

PP IV.B ZLEPŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

PP V. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

PP V.A MANAGEMENT ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ (ZCHÚ)

PP V.B OCHRANA A MANAGEMENT ZACHOVÁVÝCH PŘÍRODNÍCH BIOTOPŮ MIMO ZCHÚ

PP V.C VYTVOŘENÍ FUNKČNÍ EKOLOGICKÉ SÍTĚ ÚSES

PP V.D OCHRANA A MANAGEMENT EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY NATURA 2000 KAČINA

5.4.1.2 Rozpracování strategických cílů

PP I. VODA V KRAJINĚ

PP I.A ZADRŽENÍ VODY V KRAJINĚ A ZLEPŠENÍ VODNÍ BILANCE

Voda je předností a výhodou tohoto území. Cílem je zvýšit množství vody a vodních prvků v krajině, tedy její retenci a akumulaci. Splnění tohoto strategického cíle je úzce provázané s plněním cílů PP I.B a PP I.C v této strategické oblasti a cílů HPV I.A a HPV III.A ve strategické podoblasti vodní hospodářství. K zadržení vody v krajině by měla přispět revitalizace uměle napřímených a technicky upravených toků, obnova rybníků a změna krajinné struktury zejména v údolních nivách. Realizace tohoto cíle souvisí také s komplexními pozemkovými úpravami (KPÚ) a vytvořením ekologické sítě v krajině.

Dílčí strategické cíle:

PP I.A.1 Změna ve využívání krajiny v údolních nivách – zvýšení podílu trvalých travních porostů, mokřadů a vodních ploch na úkor orné půdy

PP I.B REVITALIZACE VODNÍCH TOKŮ

Není reálné v současné době vracet do plně přírodního a původního stavu dnešní kanalizované toky Doubravy (pod habrkovickým jezem), Čertovky, Brslenky, Lanžovského potoka nebo Černé strouhy, které se vyznačují tvrdou technickou úpravou, ani Klejnárku, která byla napřímena již dříve a proto její ekologické hodnocení není tak negativní. Je ale třeba podporovat a připravit v součinnosti se správcem toku (Povodí Labe), orgány životního prostředí, ochrany přírody a krajiny (AOPK), uživateli okolních pozemků (zemědělci) a obcemi plány možné revitalizace všech vodních toků. Realizace bude postupná a dlouhodobá, ale musí existovat jasná strategická vize. Než bude revitalizace postupně realizovaná, je třeba umožnit v zóně koryta vodního toku působení přírodních procesů revitalizace. To znamená neodstraňovat z koryta náplavy (pokud nebrání průtočnosti a nezpůsobují vybřežení vodního toku), které přirozeně zpestřují morfologii koryta vodního toku, zvyšují samočisticí schopnost

toku a přispívají ke zvýšení biodiverzity ve vodních tocích. V souvislosti s plány revitalizací vodních toků je třeba vymezit ve volné krajině kompromisní plochy pro umožnění neškodných rozlivů při zvýšených vodních stavech. Na některých těchto plochách se mohou vytvářet i samovolné mokřady. Tyto plochy musí být vytipovány ve spolupráci s uživateli pozemků, aby došlo k co nejmenší hospodářské ztrátě (vždy se bude jednat o kompromis mezi ekologickým a ekonomickým efektem).

Dílčí strategické cíle:

- PP I.B.1 Revitalizace toku Doubravy včetně vybudování rybích přechodů na vysokých jezích
- PP I.B.2 Revitalizace tvrdě technicky upravených toků Čertovka, Brslenka, Lanžovský potok, Černá strouha, Starkočský potok ev. dalších

PP I.C ZLEPŠENÍ KVALITY POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD

Hlavním plošným zdrojem znečištění je intenzivní zemědělská výroba, bodovými zdroji znečištění jsou jednotlivé obce a nedokonalé čištění jejich odpadních vod. Přestože hlavní bodové zdroje znečištění (Čáslav, Vrdu) leží mimo vlastní řešené území, je třeba zajistit důsledné čištění komunálních zemědělských a průmyslových odpadních vod výstavbou ČOV. Splnění tohoto strategického cíle je úzce provázané s plněním výše uvedeného strategického cíle a dále cílů ve strategické podoblasti Zemědělství HPZ I.A a strategické oblasti Sídla infrastruktura a rekreace SR II.G.1.

Dílčí strategické cíle:

- PP I.C.1 Výstavba čistíren odpadních vod (ČOV) pro jednotlivé podniky a obce zájmového území
- PP I.C.2 Zabránění povrchovým splachům ze zemědělské půdy do vodních toků vytvořením buffer zón (zatravněné pásy a souvislé břehové porosty) podél vodních toků (provázanost s revitalizací vodních toků a realizací funkčních biokoridorů sítě ÚSES)
- PP I.C.3 Ekologizace zemědělské výroby, optimální používání chemických hnojiv a chemických ochranných látek v zemědělské výrobě
- PP I.C.4 Zlepšení hospodaření s kejdou, chlévskou mrvou a hnojůvkou a zabránění jejich průsaků do podzemních vod

PP II. PŮDA A RELIÉF

Splnění tohoto problémového okruhu je úzce provázané s plněním strategického cíle HPZ II.A ve strategické podoblasti Zemědělství a strategického cíle SR II.B.2 ve strategické oblasti Sídla infrastruktura a rekreace.

PP II.A OCHRANA RELIÉFU

Na některých místech v území zůstaly zachovány přirozené a antropogenní formy mezoreliefu, často provázené výskytem jedinečných biotopů, které si zasluhují pozornosti a ochrany a odpovídajícího managementu.

Dílčí strategické cíle:

- PP II.A.1 Ochrana zachovalých částí přirozeného mezoreliefu údolních niv
- PP II.A.2 Ochrana geologických jevů a na ně vázaných biotopů (izolované balvany, skalky, bývalé lomy, ev. paleontologická naleziště apod.)

PP III. BIOTA A BIODIVERZITA

PP III.A PODPORA CHRÁNĚNÝCH A OHROŽENÝCH DRUHŮ

Chráněné a ohrožené druhy jsou chráněny podle zákona o ochraně přírody a krajiny, ale jejich ochrana je neúčinná, pokud současně nejsou chráněny jejich biotopy, zejména vodní plochy a mokřady, staré stromy a aleje apod. Pro jednotlivé ohrožené druhy by měla být příslušnými institucemi vypracovaná a uplatňovaná strategie jejich ochrany.

Dílčí strategické cíle:

- PP III.A.1 Monitoring výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů
- PP III.A.2 Vypracování opatření k jejich účinné ochraně včetně ochrany jejich biotopů (tzn. pečovat o jejich zachovaná stanoviště podle zásad péče o biotopy v rámci soustavy NATURA 2000; týká se to zejména společenstev lužního lesa, vodních a mokřadních společenstev zarůstajících tůní a mrtvých ramen, která mezi přirozenými stanovišti převládají; důležité je však pečovat o všechny ostatní typy přirozených stanovišť)
- PP III.A.3 Osvěta a vzdělávání místních obyvatel včetně školních dětí, zajištění informovanosti o výskytu vzácných druhů rostlin a živočichů v regionu
- PP III.A.4 Zapojení místních hospodářů a veřejnosti do ochrany významných biotopů

PP III.B ZAJIŠTĚNÍ MIGRAČNÍ PRŮCHODNOSTI KRAJINY PRO ŽIVOČICHY

Současná intenzivně a monofunkčně využívaná krajina je pro řadu druhů obtížně průchodná. Situaci zhoršuje rostoucí frekvence dopravy na komunikacích, které vytvářejí migrační bariéry pro pohyb živočichů v krajině. Zlepšení současného stavu a dosažení tohoto strategického cíle souvisí opět s řešením strategických cílů PP IV. Struktura krajiny a PP V. Ochrana přírody a krajiny.

Dílčí strategické cíle:

- PP III.B.1 Realizace funkční ekologické sítě ÚSES
- PP III.B.2 Řešení přechodu hlavních migračních tras přes frekventované komunikace (např. mezi Kačinskou oborou a Novým rybníkem přes silnici č. I/2)
- PP III.B.3 Vybudování migračních přechodů (rybochodů) na všech stávajících jezích na Doubravě a Klejnárce

PP IV. KRAJINNÁ STRUKTURA, EKOLOGICKÁ STABILITA A KRAJINNÝ RÁZ

PP IV.A ZVÝŠENÍ EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY A ZPESTŘENÍ KRAJINNÉ STRUKTURY

Ekologická stabilita krajiny je výrazně snížena, což souvisí s dlouhodobým intenzivním využíváním, výraznou převahou orné půdy a změnou krajinné struktury v období socialistické kolektivizace. V krajině zanikla řada drobných vegetačních prvků, struktur rozptýlené liniové a soliterní zeleně. Převládá hrubozrnná zemědělská krajina. Tato změna negativně ovlivnila biodiverzitu krajiny, její ekologickou stabilitu, estetický vzhled a hodnoty krajinného rázu i možnosti průchodnosti krajiny pro člověka. Zvýšení ekologické stability krajiny lze dosáhnout jednak změnou krajinné struktury, zvýšením podílu travních porostů, lesů a vodních ploch v krajině, a dále také ekologizací hospodaření na zemědělských, lesních a vodních plochách (řešení v hospodářském okruhu). Kompromisní řešení zmenšení velikosti půdních bloků a rozčlenění krajiny trvalými vegetačními prvky je možné v rámci návrhu a realizace komplexních pozemkových úprav. Jednotlivá opatření navrhovaná v rámci agroenvironmentálních programů, KPÚ a dalších opatření musí být maximálně polyfunkční.

Dílčí strategické cíle:

- PP IV.A.1 Zjemnění zrna krajiny (zmenšení půdních bloků) v rámci realizace KPÚ a dalších krajinotvorných programů
- PP IV.A.2 Zatravnění a zalesnění části orné půdy v rámci realizace KPÚ a dalších krajinotvorných programů – přednostně v údolních nivách v zaplavovaném území (souvislost také s revitalizacemi vodních toků a realizací lokálního ÚSES)
- PP IV.A.3 Zakládání a regenerace vegetačních prvků v krajině:
  - remízů a liniových vegetačních struktur v polní krajině
  - ovocných i neovocných alejí podél cest
  - extenzivních sadů soustřeďujících genofond tradičních odrůd
  - břehových porostů podél vodních toků, melioračních kanálů

PP IV.B ZLEPŠENÍ HODNOT KRAJINNÉHO RÁZU

Podle krajinářského hodnocení převládá v území typ krajiny antropogenizované se sníženou krajinářskou hodnotou (tzv. „vyprázdněná krajina“ velkých bloků orné půdy). Jen v okolí zámků Kačina a Žehušice se zachoval typ krajiny harmonické se zvýšenou krajinářskou hodnotou. Krajina Novodvorska a Žehušicka má přitom vzhledem k historii krajinářských úprav (komponovaná krajina baroka a klasicismu) významný potenciál pro zlepšení krajinného rázu.

Dílčí strategické cíle:

- PP IV.B.1 Provedení podrobné typologie krajiny a hodnocení krajinného rázu zájmového území
- PP IV.B.2 Vymezení částí krajiny se zvýšenou krajinářskou hodnotou (ať už přírodní nebo kulturně historické hodnoty) a ochrana jejího krajinného rázu
- PP IV.B.3 Zlepšení hodnot krajinného rázu změnou krajinné struktury (viz PP IV.A) v ostatních částech krajiny

- PP IV.B.4 Zlepšení estetického vzhledu krajiny odstraněním pohledových závad (v mezích možností např. ozeleněním), odstraněním černých skládek, údržbou zanedbaných ploch, ruderalní vegetace apod.

PP V. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

PP V.A MANAGEMENT ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ (ZCHÚ)

V území se vyskytují 4 zvláště chráněná území v kategorii přírodní památka nebo přírodní rezervace: Žehušická obora, Kamajka, Žehušická skalka a Na Hornické. Jako nejprísněji chráněné lokality celého zájmového území by měly být důsledně chráněny před poškozováním a také před negativními vlivy z intenzivně využívaného okolí.

Dílčí strategické cíle:

- PP V.A.1 Management zvláště chráněných území podle vypracovaného plánu péče
- PP V.A.2 Osvěta a vzdělávání místních obyvatel včetně školních dětí o hodnotách těchto chráněných území, možnost péče o ZCHÚ formou patronátu místní základní školy

PP V.B OCHRANA A MANAGEMENT ZACHOVÁVÝCH PŘÍRODNÍCH BIOTOPŮ MIMO ZCHÚ

V území byly dokumentovány další cenné přírodní a přírodě blízké biotopy, které se zachovaly většinou ve fragmentech původního rozšíření. Představují významná ohniska biodiverzity a místního genofundu, která ale nemají zvláštní ochranu a proto mohou být ohrožena, případně zlikvidována intenzivním obděláváním krajiny, investičními záměry apod.

Dílčí strategické cíle:

- PP V.B.1 Zajištění ochrany a managementu přírodních a přírodě blízkých biotopů mimo ZCHÚ
- PP V.B.2 Osvěta místních obyvatel včetně uživatelů krajiny (zemědělci, lesníci) o přírodních hodnotách krajiny mimo ZCHÚ
- PP V.B.3 Registrování nových a zabezpečení péče o stávající památné stromy
- PP V.B.4 Registrování významných přírodních biotopů jako významné krajinné prvky podle zákona č. 114/1992 Sb.

PP V.C VYTVOŘENÍ FUNKČNÍ EKOLOGICKÉ SÍTĚ ÚSES

V území je vymezena ekologická síť ÚSES nadregionálního (biokoridor Labe), regionálního a lokálního významu. Zatímco regionální biocentra jsou funkční nebo částečně funkční, velká část lokálních biocenter, lokálních biokoridorů a část regionálních biokoridorů je charakterizována jako nefunkční. Strategickým cílem je vytvoření fungující propojené ekologické sítě. Její realizace je možná v rámci komplexních pozemkových úprav a revitalizací vodních toků. Jedná se o dlouhodobou záležitost. Ekologická síť by měla být polyfunkční, tj. plnit funkce ekologické, protierozní, krajínotvorné nevylučuje se ani funkce biokoridoru s trasou cyklostezky nebo pěší turistikou. Trvalou osvětou a vzděláváním je třeba

zvyšovat ekologické povědomí místních obyvatel a představitelů vedení obcí, aby starosta obce byl hrdý na to, že má na svém území funkční biocentrum a biokoridor.

Dílčí strategické cíle:

- PP V.C.1 Vytvoření fungující ekologické sítě ÚSES na lokální úrovni v rámci realizace KPÚ a revitalizačních opatření na vodních tocích
- PP V.C.2 Péče o nově založené prvky ÚSES (biocentra, biokoridory, interakční prvky)
- PP V.C.3 Osvěta místních obyvatel, zejména obecní samosprávy, zemědělců a školních dětí

PP V.D OCHRANA A MANAGEMENT EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY NATURA 2000 KAČINA

Na území této významné lokality se soustřeďuje a překrývá několik kategorií ochrany přírody a krajiny a také ochrany památek (evropsky významná lokalita NATURA 2000, prvky lokálního ÚSES, genofondová základna lesních dřevin, národní kulturní památka, krajinná památková zóna). Pro ochranu a péči o toto cenné přírodní a zároveň kulturní a historické dědictví je nezbytný citlivý přístup a konsensus všech zainteresovaných aktérů. Nutno stanovit priority a cílovou vizi, ale není možné prosazovat jeden způsob ochrany na úkor druhého.

Dílčí strategické cíle:

- PP V.D.1 Schválit a realizovat plán péče na území EVL NATURA 2000 Kačina (vč. vyhlášení Přírodní památky)

5.4.2 Strategická oblast – Kulturně-historický potenciál (KP)

Krajina Novodvorska a Žehušicka má velký kulturně-historický potenciál, který je ale z velké míry nevyužit a širší veřejností i nepoznán. Jedná se o periferní oblast, z hlediska cestovního ruchu ve výrazném stínu Kutné Hory. Oblast navíc nevystupuje jako ucelený region a chybí jí jednotící prvek. Mohl by se jím stát zámek Kačina a na něj navazující komponovaná krajina, ale zatím takto nefunguje a ani tak není vnímán. Celé oblasti chybí též potřebná propagace a zpřístupnění krajiny i některých významných památek.

V polovině 90. let 20. století byla na ochranu zdejší krajiny vyhlášena Krajinná památková zóna Žehušicko. Přesto by bylo třeba zlepšit systém péče o památkově významné objekty a způsob jejich propagace. Mnohé kulturně-historicky významné objekty a areály by potřebovaly celkovou regeneraci a revitalizaci. Cílem je zvýšit povědomí o hodnotách krajiny i sídel u místní veřejnosti i u návštěvníků regionu a podnítit jejich zájem na zlepšení současného stavu.

5.4.2.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

KP I. OCHRANA KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ

KP I.A ZVÝŠENÍ ÚČINNOSTI SYSTÉMU OCHRANY KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ

KP I.B POSÍLENÍ ZÁJMU O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

KP I.C ZABEZPEČENÍ PÉČE O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

KP II. REGENERACE PAMÁTKOVÉHO FONDU

KP II.A REGENERACE NKP KAČINA A ROZVINUTÍ ČINNOSTI NZM – MUZEA ČESKÉHO VENKOVA

KP II.B REGENERACE MPZ NOVÉ DVORY

KP II.C REGENERACE ZÁMECKÉHO AREÁLU V ŽEHUŠICÍCH

KP II.D REGENERACE KPZ ŽEHUŠICKO

KP II.E OCHRANA A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V SÍDLECH A KRAJINĚ MIMO KPZ ŽEHUŠICKO

KP II.F REGENERACE CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK

KP II.G REGENERACE DROBNÝCH PAMÁTEK

KP III. ZPŘÍSTUPĚNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ VYUŽITÍ PAMÁTEK

KP III.A PODPORA FORMOVÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO PŘÍSTUPU K OCHRANĚ PAMÁTEK, ROZVOJI ÚZEMÍ A ROZVINUTÍ SLUŽEB CESTOVNÍHO RUCHU

KP III.B ZPŘÍSTUPNĚNÍ VÝZNAMNÝCH PAMÁTEK V REGIONU

KP III.C ŠETRNÉ VYUŽITÍ PAMÁTEK PRO SOUKROMÉ/KOMERČNÍ AKTIVITY

KP IV. REGENERACE KULTURNÍ KRAJINY

KP IV.A OBNOVA A ZAKLÁDÁNÍ NOVÝCH KRAJINNÝCH PRVKŮ V TRADIČNÍM POJETÍ

KP IV.B NÁVRAT A TVORBA NOVÉ DROBNÉ ARCHITEKTURY DO KRAJINY

5.4.2.2 Rozpracování strategických cílů

KP I. OCHRANA KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ

KP I.A ZVÝŠENÍ ÚČINNOSTI SYSTÉMU OCHRANY KULTURNĚ-HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ

Účinnost ochrany kulturních hodnot území lze charakterizovat jako nedostatečnou, což se nijak nevymyká oproti mnoha jiným oblastem ČR. Stavební objekty jsou chráněny dosti výběrově. Památková péče není schopna donutit vlastníky k splnění jejich povinností a k péči o památku.

Dílčí strategické cíle:

- KP I.A.1 Vytvořit plán ochrany kulturně historického dědictví
- KP I.A.2 Zpřístupnit a průběžně aktualizovat seznam místních památek
- KP I.A.3 Průběžně monitorovat stav památek
- KP I.A.4 Využívat zákonných možností („Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením.“; zákon č. 20/1987 Sb.)
- KP I.A.5 Zajistit monitoring a péči i o významné objekty, které nejsou chráněny podle památkového zákona

KP I.B POSÍLENÍ ZÁJMU O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

Vzhledem k tomu, že Novodvorská a Žehušická můžeme zařadit k periferním oblastem, památky jsou ohroženy spíše nezájmem a nedostatečným využitím než dravými podnikatelskými záměry.

Dílčí strategické cíle:

- KP I.B.1 Pořádání pravidelných besed, přednášek, vycházek
- KP I.B.2 Pořádání kulturních akcí ve zpřístupněných památkách
- KP I.B.3 Pořádání „dnů otevřených dveří“ v běžně nepřístupných památkách
- KP I.B.4 Prezentace památek v odborném a populárním tisku a v médiích

KP I.C ZABEZPEČENÍ PÉČE O KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

Nemálo, zvláště velkých a významných objektů chýbí. Příčinou jsou zejména nevyjasněné vlastnické vztahy, nezájem vlastníků o jimi vlastněnou památku a nedostatek finančních prostředků. Další důvod tohoto stavu lze vidět v nedostatečné koncepci péče o památku.

Dílčí strategické cíle:

- KP I.C.1 Získat finanční prostředky z veřejných zdrojů na opravu památek
- KP I.C.2 Získat soukromé investory pro opravu památek
- KP I.C.3 Zajištění pravidelné údržby opravených památek

KP II. REGENERACE PAMÁTKOVÉHO FONDU

KP II.A REGENERACE NKP KAČINA A ROZVINUTÍ ČINNOSTI NZM – MUZEA ČESKÉHO VENKOVA

Zámek Kačina je jednou z nejvýznamnějších empírových staveb v českých zemích. Je obklopen rozlehlým přírodně krajinářským parkem a zasazen do komponovaných krajinných úprav širokého okolí. Zámek je využíván Muzeem českého venkova, které zde prezentuje historii rodiny Chotků a zemědělské tradice. Zámecký areál prochází v současné době rekonstrukcí.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.A.1 Oprava chátrajících památek (významných objektů)
- KP II.A.2 Regenerace krajinářských úprav v rámci areálu NKP
- KP II.A.3 Regenerace komponované krajiny vně areálu NKP
- KP II.A.4 Rozvinutí činnosti NZM (prezentace krajiny a zemědělských tradic regionu)

KP II.B REGENERACE MPZ NOVÉ DVORY

Nové Dvory jsou jedinou městskou památkovou zónou v zájmovém území, přesto není stav této obce uspokojivý. Řada památkových objektů a areálů je ve špatném stavu. Příčinou je opět nedostatek finančních prostředků, nezájem některých vlastníků a neexistence koncepce ochrany a rozvoje památkových objektů a areálů.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.B.1 Oprava chátrajících památkových objektů
- KP II.B.2 Regenerace novodvorské zahrady
- KP II.B.3 Regenerace bažantnice včetně Kovářského rybníka
- KP II.B.4 Revitalizace areálu bývalého cukrovaru v Ovčárech (připomínka historie místa informačním panelem, kulturní podoba areálu)

KP II.C REGENERACE ZÁMECKÉHO AREÁLU V ŽEHUŠICÍCH

Významný zámecký areál v Žehušicích je sice památkově chráněn, ale pro nedohodu a nezájem vlastníků chátrá, některé objekty jsou již v havarijním stavu. Podobně neutěšený je i stav krajinné úpravy v jeho zázemí.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.C.1 Oprava chátrajících památkových objektů
- KP II.C.2 Regenerace zámeckého parku (arboreta)
- KP II.C.3 Vhodné zpřístupnění a propagace obory a přiblížení chovu bílých jelenů

KP II.D REGENERACE KPZ ŽEHUŠICKO

Kulturní hodnoty krajiny jsou chráněny jen v rámci slabého institutu krajinné památkové zóny.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.D.1 Oprava chátrajících památkových objektů
- KP II.D.2 Regenerace a ochrana významných částí krajiny (komponované prvky Kamajka, les Libuše, bývalý Mikulášský rybník; hráze bývalých rybníků, aleje)
- KP II.D.3 Posílení nástrojů pro ochranu krajiny v KPZ (závazné a prosaditelné plány péče vytvořené na participativním základě)

KP II.E OCHRANA A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V SÍDLECH A KRAJINĚ MIMO KPZ ŽEHUŠICKO

Chybí ochrana volné krajiny a jejích jednotlivých složek. V přístupu ke krajině se výrazně projevuje úzce oborový přístup bez konzultací s ostatními aktéry.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.E.1 Oprava chátrajících památkových a jiných významných objektů
- KP II.E.2 Regenerace a ochrana významných částí krajiny (komponované prvky Skalka u Třebešic; okolí hájovny a bývalých lázní v Bernardově, hráze bývalých rybníků; stávající vodní plochy; Šífovka)

KP II.F REGENERACE CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK

V zájmovém území jsou unikátní románské kostely v Jakubu a v Záboří a další hodnotné církevní památky (zejména barokní kostely sv. Anny v Nových Dvorech, v Církvici a v Chotusicích). Kostely jsou nepřístupné a často nevyužívané. Vzhledem k častým krádežím kostelního vybavení asi není reálné uvažovat o plném zpřístupnění kostelů, ale bylo by možné je zpřístupnit alespoň ve vymezených dnech či na pohled ode dveří.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.F.1 Pravidelná údržba církevních památek a jejich částečné zpřístupnění (nahlédnutí od mříže ve dveřích)
- KP II.F.2 Opravit kostel v Církvici + areál, kostel ve Svaté Kateřině a další

KP II.G REGENERACE DROBNÝCH PAMÁTEK

Drobné památky v obcích jsou většinou opravené, ve volné krajině jsou některé zanedbané. Tyto památky zejména v krajině mnohde zanikly. Jen někde je věnována péče i jejich okolí. Jedná se zejména o kapličky, křížky a Boží muka, sochy, pomníky a památníky, mostky, drobné zemědělské a technické objekty a podobně.

Dílčí strategické cíle:

- KP II.G.1 Oprava chátrajících drobných památek
- KP II.G.2 Pravidelná údržba okolí drobných památek

KP III. ZPŘÍSTUPĚNÍ A ODPOVÍDAJÍCÍ VYUŽITÍ PAMÁTEK

KP III.A PODPORA FORMOVÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO PŘÍSTUPU K OCHRANĚ PAMÁTEK, ROZVOJI ÚZEMÍ A ROZVINUTÍ SLUŽEB CESTOVNÍHO RUCHU

Přístup k ochraně památek je izolovaný, komunita nemá většinou o jejich možném využití jasnou představu. Chybí koncepce využití kulturně-historického potenciálu krajiny i jednotlivých památek.

Dílčí strategické cíle:

- KP III.A.1 Nastartování lokálních iniciativ pro regeneraci a provozování památek

KP III.B ZPŘÍSTUPNĚNÍ VÝZNAMNÝCH PAMÁTEK V REGIONU

Památky v regionu jsou s výjimkou zámku Kačina běžně nepřístupné, což odráží turisty od delšího setrvání v regionu. Určitou výjimkou jsou ještě zámek Třebešice a kostel v Jakubu, které lze navštívit po dohodě. Podobně jsou komponované celky krajiny (opět s výjimkou parku u Kačiny) nepřístupné, často i neprostupné.

Dílčí strategické cíle:

- KP III.B.1 Vhodným způsobem zpřístupnit areál zámku v Žehušicích
- KP III.B.2 Víkendové zpřístupnění zámku v Nových Dvorech
- KP III.B.3 Zpřístupnění významných kostelů, oživit církevní památky mj. konáním církevních slavností, koncertů a dalších duchovně zaměřených akcí
- KP III.B.4 Zpřístupnění komponovaných částí krajiny a jejich představení

KP III.C ŠETRNÉ VYUŽITÍ PAMÁTEK PRO SOUKROMÉ/KOMERČNÍ AKTIVITY

V území chybí služby pro cestovní ruch, jejichž situování do památkových objektů by mohlo těmto objektům přinést využití, zvýšit atraktivitu těchto služeb a přivést turisty do regionu. Nezbytnou podmínkou je však dodržení přísných zásad ochrany kulturních památek.

Dílčí strategické cíle:

- KP III.C.1 Adaptace památek pro obytné účely místo nové výstavby
- KP III.C.2 Adaptace památek pro služby (primárně služby v cestovním ruchu)
- KP III.C.3 Využití památek pro kulturní akce
- KP III.C.4 Adaptace bývalých hospodářských dvorů pro cestovní ruch, drobné služby a šetrné zemědělské aktivity
- KP III.C.5 Zpřístupnění Muzea veteránů v Chotusicích

KP IV. REGENERACE KULTURNÍ KRAJINY

KP IV.A OBNOVA A ZAKLÁDÁNÍ NOVÝCH KRAJINNÝCH PRVKŮ V TRADIČNÍM POJETÍ

Tradičně utvářené části krajiny se zachovaly pouze v drobných enklávách území. Na mnoha místech byly zničeny nebo poškozeny změnou způsobu hospodaření, ev. dlouhodobým nezájmem. Cílem je obnova a návrat tradičně utvářených prvků do krajiny.

Dílčí strategické cíle:

KP IV.A.1 Identifikace a obnova tradičně utvářených prvků, linií a ploch v krajině (např. tradičně obhospodařovaných zahrad, polí, sadů, luk a pastvin, alejí, mezí, solitérních a hraničních stromů, vrboven a dalších)

KP IV.A.2 Zakládání nových krajinných prvků v tradičním pojetí

KP IV.B NÁVRAT A TVORBA NOVÉ DROBNÉ ARCHITEKTURY DO KRAJINY

Drobná architektura mimo obce většinou zanikla, což také výrazně krajinu ochudilo. V krajině chybí kapličky, kříže, mezníky, orientační body, pomníky a umělecká díla.

Dílčí strategické cíle:

KP IV.B.1 Oprava zdevastovaných drobných prvků v krajině

KP IV.B.2 Tvorba nových drobných prvků (např. jako výsledek nějakého festivalu, setkání umělců)

5.4.3 Strategická oblast – Sociální potenciál a trh práce (SP)

Zájmové území je možné z hlediska dlouhodobého vývoje označit jako zemědělskou vnitřní periferii. Zkoumané území je jak z hlediska administrativních, tak pracovních vztahů rozdělené do více částí spadajících k okolním centrům. Projevuje se v něm určitá polarizace mezi většími, centrálními sídly koncentrovanými v západní části území, a menšími, marginálními osadami. A to nejen z hlediska populačního vývoje, ale též např. v dostupnosti či vybavenosti. Území je ekonomicky nesoběstačné a tvoří silně integrovaný regionální celek. Řada z těchto charakteristik se odráží i ve vnímání místních obyvatel. Např. velká část respondentů realizovaného anketárního šetření (asi 80 %) nebyla spokojena s nabídkou pracovních příležitostí. Přesto můžeme na základě našich zjištění usuzovat na kladný vztah většiny obyvatel k dané oblasti a zdejší krajině, vyplývající ovšem především z osobních vztahů (80 % respondentů realizovaného šetření se cítilo být vázáno k místu svého bydliště rodinou a 55 % krajinou, 70 % pak neuvažuje o možnosti stěhování, existuje zde důvěra v místní instituce a ochota podílet se na aktivitách ve „své“ obci). Samotná geografická poloha regionu však do určité míry ovlivňuje možnosti jeho rozvoje. Je tedy otázkou nakolik se takový vstřícný postoj místních projeví i v budoucím vývoji oblasti a tamní krajiny.

5.4.3.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

SP I. IDENTITA A SOUDRŽNOST REGIONU

SP I.A PODPORA SOUDRŽNOSTI REGIONU

SP I.B PODPORA SOUNÁLEŽITOSTI OBYVATEL S ÚZEMÍM

SP II. MÍSTNÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI A ZAMĚSTNANOST

SP II.A PODPORA MÍSTNÍCH EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ

SP II.B PODPORA TVORBY A UPLATNĚNÍ MÍSTNÍCH PRODUKTŮ

5.4.3.2 Rozpracování strategických cílů

SP I. IDENTITA A SOUDRŽNOST REGIONU

SP I.A PODPORA SOUDRŽNOSTI REGIONU

Periferní území se nachází na pomezí dvou krajů (Středočeský a Pardubický) a sestává z 15 obcí s různorodými zájmy. Chybí integrující subjekt, který by umožnil: (1) překonání lokálních problémů, jejichž řešení je pro jednotlivé obce samostatně nedosažitelné; (2) předcházet konfliktům vyplývajícím z odlišných cílů obcí; (3) efektivnější uplatnění příležitostí a silných stránek regionu v rozvoji území jako celku. Záměrem je podpořit soudržnost regionu a integrovaný rozvoj území prostřednictvím podpory komunikace a spolupráce lokální samospráv, obcí. Spolupráce obcí postavená na integrujícím základě, např. místní akční skupina, svazek obcí, umožňuje efektivněji řešit společné problémy a předcházet konfliktům vyplývajícím ze vzájemné neznalosti rozvojových záměrů a cílů jednotlivých subjektů a jejich realizace.

Dílčí strategické cíle:

- SP I.A.1 Ustavit a institucionalizovat integrující subjekt na obecní úrovni (např. místní akční skupina, svazek obcí)

- SP I.A.2 Vytvořit jednotný informační systém o území, sloužící potřebám samospráv, ale i místních občanů, místních ekonomických subjektů či návštěvníků
- SP I.A.3 Tvorba nástrojů pro jednotnou propagaci území jako celku

SP I.B PODPORA SOUNÁLEŽITOSTI OBYVATEL S ÚZEMÍM

Sounáležitost obyvatel s územím a spoluodpovědnost za budoucí vývoj jsou jedním z hlavních předpokladů jeho udržitelného vývoje. V případě sledovaného zájmového území lze na základě výsledků anketárních šetření označit vztah místních obyvatel k jimi obývané oblasti za spíše silný. Chybí však nástroje podporující aktivizaci místních komunit a jejich participaci na místním dění, včetně možnosti aktivně ovlivňovat budoucí vývoj. Záměrem je podpořit zájem obyvatel o vývoj území, v němž žijí, zvýšit míru jejich participace na současném dění i rozhodování o budoucím vývoji oblasti a poskytnout jim tak motivaci pro odpovědný rozvoj vlastních činností.

Dílčí strategické cíle:

- SP I.B.1 Podpora a tvorba nástrojů umožňujících obyvatelům aktivně se podílet na rozhodování o budoucím vývoji území, spojená s přenesením spoluodpovědnosti za důsledky rozhodování
- SP I.B.2 Podpora rozvoje školní výuky aktivně využívající příkladů z místního regionu
- SP I.B.3 Pořádání populárně-naučných seminářů o území pro obyvatele i návštěvníky
- SP I.B.4 Podpora pořádání slavností, festivalů, vzpomínkových akcí v souvislosti s regionálně významnými osobnostmi a událostmi (Chotkovské slavnosti, Slavnosti lesního rohu, setkání rodáků, připomenutí bitvy u Chotusic a další)
- SP I.B.5 Podpora místních tradic a aktivní činnosti místních sdružení a zájmových spolků
- SP I.B.6 Podpora pořádání slavností navazujících na svátky církevního a občanského roku
- SP I.B.7 Vytvoření historicko-kulturních miniexpozic v rámci vybraných obcí

SP II. MÍSTNÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI A ZAMĚSTNANOST

SP II.A PODPORA MÍSTNÍCH EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ

V případě sledovaného zájmového území se jedná o tradiční zemědělskou periferii, v níž je zaměstnanost místních obyvatel z velké části závislá na příležitostech poskytovaných okolními centry. Aktivní podpora uplatnění obyvatel a místních podnikatelských subjektů, včetně diverzifikace jejich činnosti v oblasti, však, ve spojitosti se zjištěnou obecnou spokojeností zdejších obyvatel s kvalitou života, může přispět k ekonomické a sociální stabilitě regionu. Záměrem je proto podpořit vnitřní ekonomickou soběstačnost regionu a snížit tak jeho závislost na okolních centrech. Možnost vykonávat vlastní ekonomickou činnost v oblasti bydliště přispívá k ekonomické stabilitě regionu, sounáležitosti obyvatel a k většímu povědomí o místních problémech a příležitostech mezi zainteresovanými subjekty.

Dílčí strategické cíle:

- SP II.A.1 Podpora spolupráce samosprávy a místních podnikatelských subjektů za účelem udržitelného vývoje území a jeho podpory formou marketingové strategie
- SP II.A.2 Propagace a podpora zapojení místních ekonomických subjektů do realizace záměrů v území
- SP II.A.3 Informační podpora obyvatel o možnostech rozvoje vlastní ekonomické činnosti v území
- SP II.A.4 Rozvoj poradenské činnosti místním subjektům v oblasti získávání dotací

SP II.B PODPORA TVORBY A UPLATNĚNÍ MÍSTNÍCH PRODUKTŮ

K udržitelnému vývoji, sebeidentifikaci a propagaci určité oblasti přispívá nejen kvalitní péče o příznivý charakter zdejšího prostředí, ale též místní ekonomické subjekty prostřednictvím svých produktů. Záměrem je proto skrze podporu tvorby a uplatnění místních produktů přispět k rozvoji lokální zaměstnanosti, širšího povědomí o regionu a větší sounáležitosti obyvatel s jimi obývaným územím.

Dílčí strategické cíle:

- SP II.B.1 Propagace místních ekonomických subjektů a jejich produktů
- SP II.B.2 Podpora tvorby a uplatnění místně specifických produktů s regionálním označením
- SP II.B.3 Zážitková forma prezentace místní řemeslné a zemědělské výroby

5.4.4 Strategická oblast – Hospodářský potenciál (HP)

5.4.4.1 Strategická podoblast – Lesní hospodářství a myslivost (HPL)

Lesní porosty plní velké množství produkčních a mimoprodukčních funkcí v krajině. Lesy pokrývají celkem 14,1 % rozlohy zájmového území. Mezi hlavní silné stránky zdejších lesů patří fakt, že se současná druhová skladba lesů blíží cílové (doporučené) skladbě, která je z hlediska produkčních i mimoprodukčních funkcí lesů optimální. Pozitivní je také skutečnost, že lesní porosty se nachází v pásmech s nižším imisním zatížením, a obora Žehušice je vyhlášena velmi kvalitním oborním chovem jelení a dančí zvěře. Z hlediska ochrany přírody patří mezi silné stránky relativně vysoký podíl (14 %) lesů zvláštního určení (lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti - genová základna, lesy v maloplošných zvláště chráněných územích) a vysoké plošné zastoupení přestárлых listnatých porostů, jejichž dřevinná skladba se blíží skladbě přirozené. Jedná se o porosty s vysokou biologickou hodnotou. Negativní stránkou je nízká lesnatost území. Lesy jsou charakteristické obecně nižším zastoupením listnatých dřevin (např. dubu) oproti cílové druhové skladbě. Problémem je také podprůměrný až průměrný produkční potenciál stanovišť, silně nevyrovnaná věková struktura a vysoké zastoupení introdukovaných dřevin, zejména invazních neofytů (trnovník akát, dub červený, borovice vejmutovka atd.). Mezi slabé stránky lesů zájmového území patří roztržitost vlastnictví lesních pozemků fyzických osob. Do budoucna bychom měli usilovat o zlepšení stavu lesa v hlavních problémových oblastech, kterými jsou malá rozloha lesa, kvalita lesních porostů a nebezpečí poškození lesa zvěří.

5.4.4.1.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

HPL I. KATEGORIZACE LESNÍCH POROSTŮ

HPL I.A ZMĚNA KATEGORIZACE POROSTŮ S OHLEDEM NA MIMOPRODUKČNÍ FUNKCE

HPL II. PLOCHA LESNÍCH POROSTŮ

HPL II.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LESNÍCH POROSTŮ V ZÁJMOVÉM ÚZEMÍ

HPL III. KVALITA LESNÍCH POROSTŮ

HPL III.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LISTNATÝCH DŘEVIN

HPL III.B ZMĚNA VĚKOVÉ STRUKTURY LESNÍCH POROSTŮ

HPL III.C UDRŽENÍ A ZVYŠOVÁNÍ DOBRÉHO ZDRAVOTNÍHO STAVU LESA

HPL III.D SNÍŽENÍ ZASTOUPENÍ INTRODUKOVANÝCH DŘEVIN

HPL IV. HOSPODAŘENÍ V LESNÍCH POROSTECH

HPL IV.A VOLBA ŠETRNÝCH ZPŮSOBŮ HOSPODAŘENÍ V LESE

HPL V. MYSLIVOST

HPL V.A ELIMINOVAT POŠKOZENÍ LESNÍCH POROSTŮ ZVĚŘÍ

HPL V.B PODPORA KVALITNÍHO CHOVU ZVĚŘE V ŽEHUŠICKÉ OBOŘE

HPL V.C PODPORA DROBNÉ POLNÍ ZVĚŘE

5.4.4.1.2 Rozpracování strategických cílů

HPL I. KATEGORIZACE LESNÍCH POROSTŮ

HPL I.A ZMĚNA KATEGORIZACE POROSTŮ S OHLEDEM NA MIMOPRODUKČNÍ FUNKCE

Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské. Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou lesy ochrannými a nachází se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod, na území národních parků a národních přírodních rezervací. Dále sem lze zařadit lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách, lázeňské lesy, příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí. Do této kategorie dále patří lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinotvornou, lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti (genové základny) a lesní porosty v uznaných oborách a bažantnicích, rovněž lesy, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření. O zařazení lesů do kategorie lesů ochranných a lesů zvláštního určení rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka nebo z vlastního podnětu.

Dílčí strategické cíle:

HPL I.A.1 Zajistit zařazení vybraných částí lesa, které jsou součástí ÚSES, do kategorie lesů zvláštního určení

HPL II. PLOCHA LESNÍCH POROSTŮ

HPL II.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LESNÍCH POROSTŮ V ZÁJMOVÉM ÚZEMÍ

Lesy pokrývají celkem 14,1 % rozlohy zájmového území. Zájmové území je z hlediska průměrné lesnatosti České republiky podprůměrně zalesněné a má potenciál k dalšímu zvýšení zastoupení lesních porostů.

Dílčí strategické cíle:

HPL II.A.1 Vytvoření konkrétních projektů zalesnění

HPL III. KVALITA LESNÍCH POROSTŮ

HPL III.A ZVÝŠENÍ ZASTOUPENÍ LISTNATÝCH DŘEVIN

Současná druhová skladba lesů je z velké části odlišná od druhové skladby přirozené. Žádoucím směrem je posílit zastoupení přirozené druhové složení lesů, což je obsaženo i v oblastních plánech rozvoje lesů pro přírodní lesní oblast 17 a mělo by se promítnout i do lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov.

Dílčí strategické cíle:

HPL III.A.1 Zvýšení zastoupení hlavních hospodářských listnatých druhů lesních dřevin (dub, buk, jasan) a snížení zastoupení hlavních hospodářských jehličnatých druhů lesních dřevin (borovice, smrk) na úroveň cílové druhové skladby

HPL III.A.2 Zvýšení zastoupení vedlejších druhů lesních dřevin, např. třešň ptačí pro využití dřeva v nábytkářském průmyslu

HPL III.B ZMĚNA VĚKOVÉ STRUKTURY LESNÍCH POROSTŮ

Věková struktura lesů v řešeném území je nerovnoměrná. Podnormální rozloha porostů mladších než 80 let, z níž přibližně za deset let vyplyne značné snížení těžebních možností, způsobí v budoucnosti problémy ve sladění ekonomických hledisek a potřebou dříví na trhu. Nadnormalita nejstarších věkových stupňů může vznikat odsouváním obnovy ekonomicky neatraktivních méně přístupných nebo méně kvalitních porostů a zařazením části lesů do kategorie lesů zvláštního určení (zvláště chráněná území, genová základna). Mírně se zlepšuje podíl první věkové třídy. Z hlediska trvalé vyrovnanosti a udržitelnosti těžeb je věková struktura příliš nevyrovnaná. První čtyři věkové třídy jsou pod normalitou, což negativně ovlivní budoucí těžební možnosti.

Dílčí strategické cíle:

HPL III.B.1 Postupně upravovat věkovou strukturu zvyšováním plošného podílu 1. věkového stupně

HPL III.C UDRŽENÍ A ZVYŠOVÁNÍ DOBRÉHO ZDRAVOTNÍHO STAVU LESA

Činitelé, kteří výrazně ovlivňují zdravotní stav lesa lze rozdělit do dvou základních kategorií – na abiotické a biotické faktory. Mezi abiotické faktory patří zejména vliv imisí a ohrožení lesních porostů větrem nebo pozdní mrazy u mladých porostů. Mezi biotické faktory patří houbové choroby, hmyzí škůdci a poškození porostů zvěří. Vliv zvěře bude pojednán v samostatné části. Až na zvýšený výskyt některých druhů hmyzích škůdců (gradace bekyně velkohlavé v Žehušické oboře) můžeme míru ohrožení zájmového území z hlediska uvedených biotických a abiotických činitelů hodnotit jako průměrné až podprůměrné. Hlavními opatřeními v této oblasti tedy bude zejména monitoring výskytu a hodnot uvedených faktorů, které mohou mít negativní vliv na zdravotní stav lesa.

Dílčí strategické cíle:

HPL III.C.1 Monitoring a minimalizace případného poškození imisemi v rámci postupů pěstování lesa

HPL III.C.2 Monitoring a minimalizace poškození porostů biotickými činiteli v rámci postupů ochrany lesa (houbová onemocnění, hmyzí škůdci)

HPL III.C.3 Monitoring a minimalizace poškození porostů abiotickými činiteli (vítr, pozdní mráz)

HPL III.D SNÍŽENÍ ZASTOUPENÍ INTRODUKOVANÝCH DŘEVIN

Introdukce představuje zavádění a pěstování cizokrajných dřevin v daném území původně nerostoucích. Hlavním cílem introdukce dřevin v lesním hospodářství je zvýšení objemové produkce, poskytování kvalitního dřeva specifických druhových vlastností a produkce kvalitních sortimentů, které mohou sloužit k dosažení vyššího ekonomického zisku. Některé druhy introdukovaných dřevin však mohou způsobit značné škody, jak z ekologického, tak z ekonomického hlediska.

Dílčí strategické cíle:

- HPL III.D.1 Likvidace invazních neofytů (trnovníku akátu) a postupná redukce dalších nevhodných introdukovaných dřevin (dub červený, borovice vejmutovka, borovice černá, smrk pichlavý atd.).

HPL IV. HOSPODAŘENÍ V LESNÍCH POROSTECH

HPL IV.A VOLBA ŠETRNÝCH ZPŮSOBŮ HOSPODAŘENÍ V LESE

Hospodaření v lesním hospodářství, zejména pak konkrétní zvolené způsoby realizace konkrétních pěstebních a těžebních opatření významným způsobem ovlivňuje kvalitu lesního prostředí. Vedle konvenčních velkovýrobních způsobů hospodaření (např. aplikace pasečného hospodářského způsobu, forma holosečná s využitím těžké mechanizace) získává v poslední době na významu také využití přírodě blízkých způsobů hospodaření, např. zvýšení podílu přirozené obnovy porostů, volba výběrného hospodářského způsobu, popř. pasečného hospodářského způsobu, ale s vyšším zapojením podrostoní formy hospodaření, včetně šetrného použití mechanizace.

Dílčí strategické cíle:

- HPL IV.A.1 Volba šetrných postupů v oblasti pěstování lesa a lesní těžby (např. zvýšení podílu přirozené obnovy porostů, volba výběrného hospodářského způsobu, popř. pasečného hospodářského způsobu s vyšším zapojením podrostoní formy hospodaření, šetrné použití mechanizace).
- HPL IV.A.2 Zvýšení podílu přirozené obnovy lesa
- HPL IV.A.3 Převod vhodných částí lesních porostů na nízký-výmladkový les

HPL V. MYSLIVOST

HPL V.A ELIMINOVAT POŠKOZENÍ LESNÍCH POROSTŮ ZVĚŘÍ

Významné škody vznikají okusem a vytloukáním sazenic srnčí zvěří a okusem zaječí zvěří, a to především v místech, kde se tato zvěř přechodně zdržuje ve větším množství. Prakticky všechny plochy obnovované listnáči a jedlí (sadba, síje, přirozená obnova) je nutné zabezpečit oplocováním nebo individuálně tubusy, oplůtky nebo nátěrem repelentními přípravky, čímž se značně zvyšují náklady, zvláště v dubovém hospodářství. Míra poškození je srovnatelná s ostatními regiony v České republice s výskytem srnčí a zaječí zvěře.

Dílčí strategické cíle:

- HPL V.A.1 Monitoring početních stavů zvěře
- HPL V.A.2 Udržovat početní stavy zvěře na úrovni odpovídající úživnosti honiteb
- HPL V.A.3 Ochrana porostů před poškozením zvěří (např. tubusy, oplůtky nebo nátěrem repelentními přípravky)

HPL V.B PODPORA KVALITNÍHO CHOVU ZVĚŘE V ŽEHUŠICKÉ OBOŘE

V řešeném území je uznáno 11 honiteb, z toho některé honitby zasahují do řešeného území pouze částečně. Mysliveckým objektem nadnárodního významu je uznaná obora

Žehušice s chovem bílé jelení zvěře, jejímž držitelem a uživatelem je privátní vlastník. Bílá jelení zvěř je předmětem ochrany Přírodní památky Žehušická obora. Ostatní honitby jsou provozovány standardně prostřednictvím honebních společenstev a mysliveckých sdružení. V těchto honitbách se vyskytuje zejména zvěř srnčí, zajíc polní a bažant obecný.

Dílčí strategické cíle:

HPL V.B.1 Podpora chovu bílé jelení zvěře v oboře Žehušice

HPL V.C PODPORA DROBNÉ POLNÍ ZVĚŘE

Vlivem změn v zemědělské krajině zejména ve druhé polovině 20. století došlo k výrazným změnám v početnosti druhů drobné zvěře (např. koroptev polní, bažant obecný, ale i zajíc polní). Jedním z hlavních důvodů úbytku polní drobné zvěře je aplikace velkoplošného intenzivního zemědělství (chemická ochrana, průmyslové hnojení a těžká mechanizace). Z těchto důvodů je proto nutné provádět v krajině řadu úprav, které by zabránily dalšímu poklesu počtu druhů drobné zvěře, či které by pomohly navýšit současné stavy nebo pomohly navrácení některých druhů do krajiny.

Dílčí strategické cíle:

HPL V.C.1 Zvyšování zastoupení přirozených a přírodě blízkých vegetačních prvků v krajině

HPL V.C.2 Udržovat početní stavy drobné polní zvěře na úrovni odpovídající úživnosti honiteb

HPL V.C.3 Podpora umělého odchovu drobné polní zvěře a jejího návratu do volné krajiny

5.4.4.2 Strategická podoblast – Zemědělství (HPZ)

Mění se podmínky a pravidla pro správnou praxi hospodaření komplikují strategické plánování a zaměření zemědělských podniků. Není vždy dobrý technický stav hospodářských budov, technologií a infrastruktury a chybí prostředky na její změnu.

V území existuje bohatá tradice zemědělské výroby, což je dobrým předpokladem pro zvýšení prestiže zemědělských hospodářů v očích veřejnosti, vyšší zastoupení zpracovatelského průmyslu v rukou zemědělců. To může rovněž přispět k zvýšení podílu ekologické produkce od menších zemědělců, uplatnění místních zemědělských produktů na regionálním trhu s rostoucím posílením tradice i zvýšit vývoz kvalitních potravin. Řešení je zejména v orientaci na zásobování v blízkých městech Kutná Hora, Čáslav formou např. farmářských trhů, nebo zásobování stravovacích zařízení.

5.4.4.2.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

HPZ I. ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

HPZ I.A PODPORA INTEGROVANÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A EKOLOGICKÉ PRODUKCE

HPZ I.B ZAVEDENÍ EKONOMICKY STABILNÍCH PODNIKŮ, VYBAVENÝCH KVALITNÍMI TECHNOLOGIEMI

HPZ II. ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY

HPZ II.A ZASTAVENÍ DEGRADACE ZEMĚDĚLSKÝCH PŮD, OCHRANA A UDRŽENÍ VYSOKÉ PŮDNÍ ÚRODNOSTI

HPZ II.B ROZVOJ KRAJINY V RÁMCI KPÚ A DALŠÍCH OPATŘENÍ

HPZ II.C ROZVOJ PĚSTOVÁNÍ ENERGETICKÝCH PLODIN

5.4.4.2.2 Rozpracování strategických cílů

HPZ I. ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

HPZ I.A PODPORA INTEGROVANÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A EKOLOGICKÉ PRODUKCE

V zemědělství, které zde má příznivé podmínky (řepařský výrobní typ) a dlouholetou tradici, v současnosti převládá konvenční rostlinná a živočišná velkovýroba, založená v poválečném období. V dílčích částech území je rozvinuta specializace na ovocnářství a okrasné školkařství, dřívější zelinářská tradice je spíše opouštěna. Ze strategického pohledu je třeba transformovat konvenční způsoby hospodaření do forem integrované zemědělské produkce (mj. vysoce sofistikovaná výroba, trvale udržitelné faremní systémy) a dále podpořit rozvoj ekologických forem zemědělství a specializovaných výrob.

Dílčí strategické cíle:

HPZ I.A.1 Udržitelné hospodaření na rodinných farmách s důrazem na regionální produkty a specializovaná produkce (semenářství, speciální plodiny, zelenina, vysoká kvalita produktů)

- HPZ I.A.2 Podpora doplňkových služeb (např. pořádání jarmarků, veselí, stříhu ovcí, kurzů propagace zemědělství, chovu koní, případně dalších chovů, zavést místní regionální značku)
- HPZ I.A.3 Zpracování faremních systémů (komplexní program pro farmu, který řeší požadavky životního prostředí, vodního režimu i ekonomické efektivity farmy komplexně)
- HPZ I.A.4 Rozvoj podpory kvality produktů (např. možnost získání ocenění KLASA)
- HPZ I.A.5 Možnost rozvinutí propagace zemědělství a potravinářství v místě a v okolí Kutné Hory (např. v rámci činnosti NZM Kačina, včetně zásobování místních jídelen, restaurací a stravování s pozitivní reklamou, dále formou agroturistiky, na farmářských trzích v Kutné Hoře atd.).

HPZ I.B ZAVEDENÍ EKONOMICKY STABILNÍCH PODNIKŮ, VYBAVENÝCH KVALITNÍMI TECHNOLOGIEMI

Ekonomická stabilita zemědělských podniků je rozdílná a v mnoha případech komplikovaná. Je třeba usilovat o ekonomickou stabilizaci zemědělských subjektů. V souladu s předpokládaným rozvojem integrovaných, ekologických a specializovaných forem zemědělství (viz HPZ I.A) je třeba rozvinout odpovídající technologickou základnu zemědělských podniků a posílit jejich multifunkční zaměření.

Dílčí strategické cíle:

- HPZ I.B.1 Podpora kvalitních technologií na zpracování půdy (např. setí do mulče, které snižuje erozi)
- HPZ I.B.2 Podpora kvalitních technologií na zpracování produkce
- HPZ I.B.3 Rozvinout tradici zelinářství a ekologických provozů (vinic, moštáren, sušáren, zelinářství, palíren, včelařství)
- HPZ I.B.4 Rozvoj služeb pro zemědělství, kvalitní dostupné strojové vybavení a technologií na zpracování výrobků, odbytu a dalších služeb. Pro úspěch nutná spolupráce s místními lidmi, ideální by bylo rozvinutí MAS Leader
- HPZ I.B.5 Najít příklady dobré praxe, kde se daří udržet ovocnářství („Vitaminátor“ produkce ekologických moštů, zpracování vlastní produkce ovoce a zeleniny)

HPZ II. ROZVOJ ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY

HPZ II.A ZASTAVENÍ DEGRADACE ZEMĚDĚLSKÝCH PŮD, OCHRANA A UDRŽENÍ VYSOKÉ PŮDNÍ ÚRODNOSTI

Vlivem vysoké intenzity a chemizace zemědělství, používání těžké mechanizace, monokulturního využívání ploch dochází ke zhoršení kvality zemědělských půd. Zrnatostně těžší půdy jsou náchylné ke ztuhnutí, lehké písčité půdy podléhají větrné erozi. Vodní eroze půdy je aktuální především na zemědělsky využívaném svahu Železných hor severně od Bernardova. Problémem orných půd je dosažení vyrovnané bilance živin a dostatečného přísunu organických hnojiv do půdy. V ovocných sadech u Horušic se vyskytly příznaky zasolování půdy. Řešení problémů se ztuhnutím a erozí zemědělských půd je pouze v možnostech zemědělců a musí být obsaženo ve scénáři rozvoje zemědělství jednak v rámci

komplexních pozemkových úprav, jednak agrotechnickými opatřeními. Kvantitativní ochrana půd před zábořem pro výstavbu je řešena v rámci strategického cíle SR II.B ve strategické oblasti Sídla, infrastruktura a rekreace.

Dílčí strategické cíle:

- HPZ II.A.1 Ochrana půdy proti větrné erozi (lehké písčité půdy)
- HPZ II.A.2 Ochrana půdy proti vodní erozi (především na svahu Železných hor u Bernardova)
- HPZ II.A.3 Ochrana půdy proti zhutnění (půdy těžšího zrnitostního složení)
- HPZ II.A.4 Zabezpečení vyrovnané bilance živin a dostatečného podílu organických hnojiv na orné půdě

HPZ II.B ROZVOJ KRAJINY V RÁMCI KPÚ A DALŠÍCH OPATŘENÍ

Pozemkové úpravy jsou velmi dobrým a dostupným krajinotvorným nástrojem, který zajistí tvorbu nového prostorového a funkčního uspořádání pozemků, umožňujících racionální hospodaření vlastníků půdy a vytvoření nového vlastnického uspořádání území. Pomocí KPÚ lze realizovat obnovu polyfunkční kostry krajiny tvorbou nových nebo obnovou zaniklých polních cest s doprovodnou zelení, podpořit ekologickou stabilitu krajiny realizací ÚSES nadregionální, regionální a lokální úrovně, realizovat protierozní a protipovodňová opatření a další prvky v krajině. Realizací opatření plánů společných zařízení KPÚ se pozitivně ovlivní krajinný ráz venkovského prostředí.

Dílčí strategické cíle:

- HPZ II.B.1 Iniciovat KPÚ ve všech katastrálních územích a realizovat opatření plánů společných zařízení, využití návrhů, které poskytuje tento projekt
- HPZ II.B.2 Realizace obnovy polyfunkční kostry krajiny tvorbou nových nebo obnovou zaniklých polních cest s doprovodnou zelení
- HPZ II.B.3 Podpořit ekologickou stabilitu krajiny realizací ÚSES nadregionální, regionální a lokální úrovně
- HPZ II.B.4 Realizovat protierozní a protipovodňová opatření a další prvky v krajině
- HPZ II.B.5 Zapojení se do sítí s cílem šíření informací, reklamy, příkladů dobré praxe pro venkov, s využitím programu Leader
- HPZ II.B.6 Zvýšení vzájemné spolupráce zemědělců, zemědělců s obcemi a odběrateli jejich produkce
- HPZ II.B.7 Podporovat potenciál místních školek pro obnovu krajiny (vhodný sortiment) a zahradnictví (včetně ekologického zahradnictví)

HPZ II.C ROZVOJ PĚSTOVÁNÍ ENERGETICKÝCH PLODIN

Plochy pro pěstování plodin pro energetické využití, zejména pro plantáže rychle rostoucích dřevin, musí být lokalizovány na vhodných plochách – viz územní průmět cílové charakteristiky krajiny. Rozvoj pěstování energetických plodin je limitován stavem poptávky, kterou vytvářejí především energetické podniky, bioplynové stanice a kotelny na obnovitelné zdroje. Výběr mezi vhodnými technologiemi a potenciálním zdrojem energie znamená spolupráci s obcí, zásobování teplem škol, školek, zvýšení zaměstnanosti místních lidí.

Dílčí strategické cíle:

- HPZ II.C.1 Rozvoj energetických plodin jako jedna z možností zemědělského podnikání. U plantáží rychle rostoucích dřevin za předpokladu preference geograficky odpovídajících druhů a realizace na vhodných lokalitách vč. uskutečnění doprovodných opatření k začlenění do krajiny
- HPZ II.C.2 Budování menších bioplynových stanic a kotelen na obnovitelné zdroje pěstované na zemědělské, nebo opuštěné půdě, vč. využití odpadního dřeva z lesů, spojení venkovského a zemědělského podnikání

5.4.4.3 Strategická podoblast – Vodní hospodářství (HPV)

Vodohospodářský potenciál má zásadní a jednoznačnou vazbu na přírodní poměry a je názorným dokladem propojenosti stavu přírodních podmínek s možnostmi hospodářského využívání a rozvoje (zjednodušeně řečeno ekologie a ekonomie). Zhoršením vodní bilance, kvality povrchových a podzemních vod člověk přímo snižuje a podkopává možnosti jejich využívání a tím možnosti hospodářského rozvoje. Voda by mohla být bohatstvím tohoto kraje při dolních tocích Doubravy a Klejnárky, na severu přiléhajícího k toku Labe, ale na rozdíl od minulosti není tato přírodní predispozice dostatečně využita. Potenciál vody v krajině by měl být využitý k plnění funkcí hospodářských (produkce ryb, závlahy v zemědělství – pěstování ovoce a zeleniny), sociálních a rekreačních (koupání, možnost pobytu a pohybu u vody, v zimě bruslení), estetických (zvýšení hodnot krajinného rázu, vytváření vizuálně hodnotných krajinných partií) a ekologických (zvýšení biodiverzity a ekologické stability, vytvoření funkčních biotopů pro vodní a mokřadní biotu).

Záměrem strategického cíle je využít přirozeného přírodního potenciálu krajiny, údolní nivy a koryt toků pro posílení retence vody v krajině a zesílení transformačního účinku povodí a údolní nivy při povodňových situacích. Využití nástrojů přírodě blízkých opatření pro posílení retenčního a transformačního účinku krajiny vychází z vyhodnocení poznatků o přirozeném potenciálu krajiny, daného jeho fyzickogeografickou charakteristikou a analýzou antropogenních změn jednotlivých složek krajiny, ovlivňujících odtokový proces. V zájmovém území představují nejvýznamnější antropogenní zásahy, které negativně ovlivnily vodní režim krajiny, historické změny říční sítě, zrušení rybníční soustavy, vysoká míra upravenosti koryt vodních toků a nedostatečné využití prostoru údolní nivy pro transformaci odtoku. Historické změny říční sítě jsou důsledkem regulačních prací, probíhajících v území již od konce 18. století, kdy došlo k úpravám koryta Klejnárky a na konci 19. stol. toku Doubravy. Tok Doubravy tak byl dle provedených analýz napřímen o 18 % původní délky, Brslenka o 15%. Vedle napřímení trasy hlavních toků došlo ke změnám trasy i u drobných vodotečí a ke vzniku umělých kanálů - např. Čertovka a řada menších kanálů, které odvodňují oblast bývalých rybníků. Postupný návrat intenzivně přetvořených úseků toku do přírodě blízkého stavu s ponecháním prostoru pro přirozený vývoj může výrazně posílit transformační účinek při průchodu povodňovým územím. V zájmovém území byla od 15. století vybudována rybníční soustava, během 1. poloviny 19. století byly rybníky z převážné části vysušeny a tato oblast byla přeměněna v ornou půdu. Řada těles někdejších rybníků je stále v terénu patrná, při povodňových situacích navíc dochází k jejich zapojení do odtoku. Využití těchto ploch v podobě pasivních retenčních prvků může významně zvýšit retenční potenciál krajiny a přispět k výraznějšímu rozložení odtoku při povodňových situacích a dosahování nižší úrovně kulminačních průtoků na dolních tocích. Koryta vodních toků jsou v současné době prakticky bezezbytku upravena, byť s rozdílnou intenzitou. 56% délky toků v území dosazuje střední intenzity úprav, vyjádřené III. ekomorfologickým stupněm, nejintenzivněji jsou upraveny toky Čertovka, Černá struha, Lanžovský potok a dolní Doubrava. Pro komplexní řešení protipovodňové ochrany s využitím principů pasivní přírodě blízké ochrany představuje zásadní východisko princip odstupňované protipovodňové ochrany území. Ten předpokládá stanovení priorit ochrany území, kdy je nezbytné plně chránit lokality, kde dochází k ohrožení lidských životů nebo cenných kulturních či ekonomických hodnot a naopak umožnění bezpečného rozlivu v oblastech s nízkou expozicí a potenciálem vzniku škod.

5.4.4.3.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

HPV I. RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ

HPV I.A OBNOVA RYBNÍKŮ, ZAKLÁDÁNÍ MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ

HPV I.B RYBOCHOVNÉ VYUŽITÍ RYBNÍKŮ A VODNÍCH TOKŮ

HPV I.C ZLEPŠENÍ KVALITY VODY V RYBNÍCÍCH A JEJICH VYUŽITÍ K REKREACI

HPV I.D PODPORA EKOLOGICKÝCH FUNKCÍ RYBNÍKŮ

HPV II. ZEMĚDĚLSKÉ ZÁVLAHY

HPV II.A OPTIMALIZACE ZÁVLAHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ S VYUŽITÍM MÍSTNÍCH ZDROJŮ

HPV III. PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA NA DOUBRAVĚ

HPV III.A POSÍLENÍ RETENČNÍHO POTENCIÁLU POVODÍ JAKO CELKU

HPV III.B POSÍLENÍ TRANSFORMAČNÍHO ÚČINKU ÚDOLNÍ NIVY

HPV III.C PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA TOKU

5.4.4.3.2 Rozpracování strategických cílů

HPV I. RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ

HPV I.A OBNOVA RYBNÍKŮ, ZAKLÁDÁNÍ MALÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ

Území má vysoký a v minulosti mnohem lépe využitý potenciál k zakládání rybníků. V současné době je nereálné obnovit celou bývalou rybníční soustavu. Pro obnovu vybraných historických rybníků nebo pro budování nových účelových nádrží či menších rybníků je nezbytná úzká součinnost s uživateli a vlastníky pozemků, obcemi a rybářským svazem. Budované vodní nádrže by měly být co nejvíce polyfunkční (kombinace rybochovného, ekologického, přírodoochranného a rekreačního účelu).

Dílčí strategické cíle:

HPV I.A.1 Obnova vybraných historických rybníků (např. Mikulášský rybník, Outěžal)

HPV I.A.2 Vytvoření nových menších rybníků a závlahových nádrží, ev. jejich obnova

HPV I.B RYBOCHOVNÉ VYUŽITÍ RYBNÍKŮ A VODNÍCH TOKŮ

V krajině je málo rybníků, zejména ve srovnání s minulostí. Rybochovné rybníky (nejdůležitější jsou Nový, Ovčárecký a Vrabcov) jsou využívány k intenzivnímu chovu ryb. I když je pozitivní, že se tu chová tzv. biologická ryba (bez umělého hnojení), přesto existuje rozpor mezi rybářským obhospodařováním rybníků a požadavky na jejich ekologické a přírodoochranné funkce.

Dílčí strategické cíle:

HPV I.B.1 Stanovení priorit a limitů hospodaření na rybnících a vodních nádržích

HPV I.B.2 Optimalizace rybochovného využívání vodních toků

HPV I.B.3 Pořádání výlovů pro veřejnost

HPV I.C ZLEPŠENÍ KVALITY VODY V RYBNÍCÍCH A JEJICH VYUŽITÍ K REKREACI

Současná kvalita vody v rybnících neumožňuje jejich rekreační využití ke koupání, které zde dříve bývalo tradicí. Cílem je zlepšení kvality vody, aby se rybníky mohly stát vyhledávaným cílem letní pěší a cykloturistiky spojené s možností koupání.

Dílčí strategické cíle:

- HPV I.C.1 Dohoda orgánů státní správy a samosprávy s rybáři o způsobu hospodaření na rybnících s cílem zlepšení kvality vody (regulace přísunu živin)
- HPV I.C.2 Úprava přístupových cest k rybníkům
- HPV I.C.3 Úprava prostoru hráze a části břehů rybníka (vysekávání trávy a buřiny, úprava vstupu do vody, vymezení prostoru k rekreaci na břehu, vysypání pískem atd.)

HPV I.D PODPORA EKOLOGICKÝCH FUNKCÍ RYBNÍKŮ

Všechny rybochovné rybníky jsou zároveň klíčovou součástí regionálního nebo lokálního biocentra, významným stanovištěm a hnízdištěm vodního a mokřadního ptactva, slouží k rozmnožování obojživelníků a hmyzu. Pro plnění těchto funkcí je potřebná existence bohatých břehových porostů a litorálu – rákosových porostů).

Dílčí strategické cíle:

- HPV I.D.1 Dohoda s rybáři o způsobu ekologické optimalizace hospodaření na rybnících
- HPV I.D.2 Stanovení a zachování potřebné výměry rákosových porostů a litorálu
- HPV I.D.3 Možné vysekávání rákosu v zimním období a jeho následné hospodářské využití

HPV II. ZEMĚDĚLSKÉ ZÁVLAHY

HPV II.A OPTIMALIZACE ZÁVLAHOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ S VYUŽITÍM MÍSTNÍCH ZDROJŮ

Na značné části území byly v minulosti vybudované zemědělské závlahy, využívající místních zdrojů povrchové vody z řek Doubrava a Klejnárka. Pro závlahu velkoplošných ovocných sadů byla vybudována závlahová soustava využívající vodu z Labe, jejíž součástí je mohutná akumulární nádrž v Železných horách nad Horušicemi. Tyto závlahové systémy jsou dnes zčásti nefunkční. Využívají se především k zavlažování zeleniny a raných brambor pěstovaných na lehkých písčitých půdách.

Dílčí strategické cíle:

- HPV II.A.1 Vymezení nejvhodnějších ploch pro závlahové zemědělství
- HPV II.A.2 Využití moderních závlahových systémů minimalizujících degradaci půdy a vyplavování živin

HPV III. PROTIPOVODŇOVÁ OCHRANA NA DOUBRAVĚ

HPV III.A POSÍLENÍ RETENČNÍHO POTENCIÁLU POVODÍ JAKO CELKU

Zrušením bývalých rybníků a plošným odvodněním nejen v údolních nivách Doubravy a Klejnárky, ale v celém povodí, se zrychlil povrchový odtok vody z území, což způsobuje rozkolísání režimu vodních toků a rychlý vzestup jejich hladin při povodňových situacích.

Dílčí strategické cíle:

HPV III.A.1 Zpomalení odtoku při extrémních srážkoodtokových situacích, např. využitím kapacity zaniklých rybníků

HPV III.B POSÍLENÍ TRANSFORMAČNÍHO ÚČINKU ÚDOLNÍ NIVY

Nová koncepce protipovodňové ochrany podporuje tlumivé rozlivy v nivách ve volné krajině. Důležitým úkolem revitalizace nivy je obnovit její schopnost zpomalovat a snižovat průtok povodňových vod umožněním volných rozlivů. Niva tak působí jako retenční nádrž. Zpomalením postupu povodňové vlny se oslabuje koncentrace povodňových přítoků z různých částí povodí. V nivě je třeba také podpořit vyšší podíl přírodě blízkých travních porostů, mokřadních společenstev a lužních lesů. Při těchto způsobech využití údolní nivy nedochází při záplavách k žádným povodňovým škodám. Pokud nejsou možné dostatečné neškodné rozlivy povodňových vod do nivy, které zpomalují a snižují průběh povodňové vlny, je možné přistoupit k budování umělých suchých poldrů s podporou řízených rozlivů.

Dílčí strategické cíle:

HPV III.B.1 Umožnit bezpečný rozliv do údolní nivy v oblastech mimo intravilán (např. extenzivním využitím plochy údolní nivy, pomocí přirozené břehové vegetace v příbřežní zóně, odstraněním protipovodňových valů v místech zemědělského využití nivy, nebo odsazením protipovodňových valů v úsecích ochrany zástavby)

HPV III.C PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA TOKU

Hlavním nedostatkem většiny koryt je jejich unifikovaný příčný profil v celé délce toku s minimální variabilitou v příčném a podélném profilu. Cílem je rozšíření a rozčlenění koryta vodního toku, které umožní diversifikaci proudění a zároveň zvýší kapacitu koryta při povodňových průtocích.

Dílčí strategické cíle:

HPV III.C.1 Posílení transformačního účinku koryta toku (rozvolněním kynety koryta v napřímených úsecích, obnovou úseku Stará Doubrava, odstraněním potenciálních překážek proudění)

5.4.5 Strategická oblast – Sídla, infrastruktura a rekreace (SR)

Zájmové území projektu, které je situováno na 21 katastrech, vykazuje funkční administrativní strukturu sestávající z 15 samostatných obcí s vlastními obecními úřady (8 starostů je neuvolněných, 7 uvolněných). Studované území spadá pod obce s rozšířenou působností Kutná Hora a Čáslav. Všechna sídla jsou situována v intenzivní zemědělské krajině a mají výrazný venkovský charakter osídlení. Území projektu je významnou dopravní křižovatkou, v níž nejvýznamnější roli hrají silniční a železniční tahy, okrajový význam má i lodní a letecká doprava. Jihozápadní část území výrazně ovlivňuje provoz vojenské letecké základny Čáslav. Území je vybaveno základní občanskou vybaveností, dopravní a technickou infrastrukturou.

Území je pokryto základními urbanistickými a krajinářskými koncepcemi a jeho rozvoj je v tomto ohledu regulován. Stávající úroveň regulace a plánování rozvoje však neodpovídá požadavkům na trvale udržitelný rozvoj území, ani požadavkům vyplývajícím z aktuálního stavebního zákona a intencím Evropské úmluvy o krajině. Z tohoto důvodu byly pro potřeby zpracování cílové charakteristiky krajiny zájmového území, jakožto strategického podkladu pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody a památkovou péči, zpracovány následující problémové okruhy a strategické cíle k jejich řešení.

5.4.5.1 Problémové okruhy a hlavní strategické cíle k jejich řešení

SR I. ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE SÍDEL A INFRASTRUKTURY

SR I.A ZPRACOVÁNÍ STRATEGICKÉHO PLÁNU ROZVOJE ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ, EV. JEHO ČÁSTÍ A ZAJIŠTĚNÍ JEHO PRAVIDELNÉ AKTUALIZACE

SR I.B ZPRACOVÁNÍ PLÁNŮ ROZVOJE A OPERATIVNÍCH PROJEKTŮ NA ÚROVNI JEDNOTLIVÝCH OBCÍ, EV. JEJICH SDRUŽENÍ

SR II. ZKVALITNĚNÍ STAVU SÍDEL A INFRASTRUKTURY

SR II.A REHABILITACE HISTORICKÝCH CENTER OBCÍ

SR II.B ZKVALITNĚNÍ STÁVAJÍCÍ A REGULACE NOVÉ ZÁSTAVBY

SR II.C REVITALIZACE ZELENĚ VE VEŘEJNÉM PROSTORU

SR II.D PODPORA ROZVOJE OBČANSKÉ VYBAVENOSTI

SR II.E REVITALIZACE NEVYUŽÍVANÝCH A OPUŠTĚNÝCH PROSTOR V INTRAVILÁNU I EXTRAVILÁNU

SR II.F ZKVALITNĚNÍ STAVU DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY A OBSLUŽNOSTI ÚZEMÍ

SR II.G PŘEMĚNA A BUDOVÁNÍ MODERNÍ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY

SR III. ZAJIŠTĚNÍ A PODPORA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE REKREACE A ŠETRNÉHO TURISTICKÉHO RUCHU

SR III.A PODPORA REKREACE A VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

SR III.B PODPORA SPOLUPRÁCE S KUTNOU HOROU (MĚSTEM UNESCO), EV. ČÁSLAVÍ

5.4.5.2 Rozpracování strategických cílů

SR I. ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE SÍDEL A INFRASTRUKTURY

SR I.A ZPRACOVÁNÍ STRATEGICKÉHO PLÁNU ROZVOJE ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ, EV. JEHO ČÁSTÍ A ZAJIŠTĚNÍ JEHO PRAVIDELNÉ AKTUALIZACE

Lokální rozvoj regionu musí vycházet z důkladného poznání širších územních souvislostí. Z tohoto důvodu popis stavu a návrh koncepce možného rozvoje na regionální úrovni obsahují vybrané existující územně plánovací nástroje (např. ÚAP Středočeského kraje, Program rozvoje kraje, Koncepce v oblastech ochrany přírody a krajiny, odpadového hospodářství, rozvoje vodovodů a kanalizací a další koncepční dokumenty krajské úrovně, ÚP VÚC Střední Polabí, ÚAP ORP), které však nezajišťují dostatečnou ochranu kulturní krajiny a jejích částí ani dostatečnou oporu pro udržitelný rozvoj vedoucí k tvorbě harmonické kulturní krajiny.

V zájmovém území se projevuje několik negativních trendů, které k udržitelnosti území nepřispívají. V území dlouhodobě dochází ke zvyšování rozdílů mezi velkými a malými sídly, resp. ke koncentraci obytné funkce vyjádřené růstem počtu obyvatel a umístěním s tím souvisejících příležitostí a služeb do lépe položených a atraktivnějších center. Jednou z možností, jak zamezit přílišné vnitřní polarizaci, je pak zvýšení atraktivity menších sídel pro bydlení s možným navazujícím multiplikačním efektem podporujícím rozvoj těchto míst. Záměrem udržitelného plánování je zamezit přílišnému zvyšování rozdílů v atraktivitě velkých sídel, resp. center území, s výhodnou polohou a malých sídel s méně příznivou polohou, a předejít tak nepříznivým důsledkům vyliďňování některých částí území a nežádoucím změnám v krajinném rázu.

Z výše uvedeného vyplývá, že je třeba k rozvoji zájmového území přistupovat koncepčně, odpovědně a že je třeba vytvořit konsenzuálně přijatelnou vizi rozvoje zpracovanou za účasti všech aktérů v území regionu. Takové předpoklady splňuje Strategický plán rozvoje zájmového území, který se po schválení zastupitelstvy jednotlivých obcí, stává závazným rozvojovým dokumentem, ze kterého musí vycházet tvorba územních plánů a dalších rozvojových studií a projektů. Východiskem pro jeho zpracování mohou být výsledky tohoto výzkumu.

Strategický plán rozvoje zájmového území zpracovaný na podkladu analýzy všech aspektů území vytyčuje střednědobý a dlouhodobý program pro trvale udržitelný rozvoj a stanoví jeho priority. Tento dokument zajistí harmonický rozvoj v oblastech přírodního a kulturně-historického dědictví, v sociální a hospodářské oblasti a stanoví meze rozvoje sídel, infrastruktury a rekreace. Záměrem realizace plánu je zajištění příznivého obytného prostředí vyvážené ve všech sídlech regionu, podpora přiměřené nové výstavby i v méně rozvinutých sídlech na úkor center, zajištění odpovídající infrastruktury v jednotlivých sídlech a podpora dostupnosti jednotlivých sídel a další.

Za účelem zajištění řízení, realizace a kontroly navržených opatření na úrovni zájmového území je vhodné ustavit sdružení (svazek) obcí a podpořit vznik institutu krajinného manažera, který bude koordinovat rozvojové a plánovací aktivity, v případě potřeby iniciovat tvorbu nových rozvojových projektů.

Dílčí strategické cíle:

- SR I.A.1   Zpracování strategického plánu rozvoje zájmového území, ev. jeho částí, jakožto závazného dokumentu pro plánování na lokální úrovni a jeho pravidelná aktualizace

SR I.A.2   Ustavení dobrovolného sdružení (svazku) obcí a zřízení institutu krajinného manažera

SR I.B   ZPRACOVÁNÍ PLÁNŮ ROZVOJE A OPERATIVNÍCH PROJEKTŮ NA ÚROVNI JEDNOTLIVÝCH OBCÍ, EV. JEJICH SDRUŽENÍ

V současné době je 86 % zájmového území pokryto schválenou územně plánovací dokumentací, ve dvou obcích, kde byla pořízena urbanistická studie, se v současné době pořizuje územní plán. Existující dokumenty však nejsou dostatečným a aktuálním nástrojem pro ochranu přírodního a kulturně-historického dědictví. Realizací vybraných rozvojových záměrů platných ÚPD se naruší krajina regionu (historická kompozice, městská a krajinná památková zóna), dojde k velkým záborům kvalitního zemědělského půdního fondu, k narušení krajinného rázu území (sídel, jejich přechodů do volné krajiny a volné krajiny).

Pro zabezpečení udržitelného lokálního rozvoje v intencích EÚoK, odpovídajícího reálným požadavkům místa při respektování hodnot území, budou zpracovány aktualizace ÚPD obcí zájmového území. ÚPD budou zpracovány na podkladu kvalitních průzkumů a rozborů, které budou prezentovat názory představitelů obcí a dalších aktérů vzešlé z participativního plánování (ankety, diskuse, pracovní dílny, plánovací víkendy atd.), dále budou vyhodnocovat získané informace a pojmenovávat hodnoty území, limity využití a problémy v území, vč. grafického průmětu. Na základě průzkumů a rozborů bude zpracováno ve spolupráci s aktéry kvalitní zadání nové ÚPD a samotná ÚPD. Pro potřeby řešení dílčích problémů (komplexní ochrana sídel a nezastavěného území před povodněmi, ochrana a návrh regenerace komponované krajiny, ochrana venkovského rázu zastavěného území atd.) mohou být zpracovány specializované koncepční rozvojové podklady, regulační plány, urbanistické a krajinářské studie či projekty.

Dílčí strategické cíle:

- SR I.B.1   Zpracování průzkumů a rozborů s využitím dostupných územně analytických podkladů
- SR I.B.2   Zpracování kvalitních zadání nových územních plánů a komplexních pozemkových úprav
- SR I.B.3   Zpracování kvalitních nových územních plánů a jejich aktualizací
- SR I.B.4   Zpracování dalších koncepčních rozvojových podkladů, regulačních plánů, urbanistických a krajinářských studií či operativních projektů ve vazbě na využití aktuálních dotačních nástrojů

SR II. ZKVALITNĚNÍ STAVU SÍDEL A INFRASTRUKTURY

SR II.A REHABILITACE HISTORICKÝCH CENTER OBCÍ

V zájmovém území převažuje venkovský charakter osídlení situovaný v intenzivní zemědělské krajině s výrazným podílem bydlení v rodinných domech. Stav historických center obcí a veřejných prostranství a stav nemovitostí je různé kvality.

Většina sídel by si však zasloužila zajištění obnovy návsi a kvalitní péče o další veřejné prostory, jako hřbitovy, parčíky, návesní rybníky atd. V souvislosti s obnovou historických center je nutné iniciovat rekonstrukci poškozených nebo provozně nebezpečných nemovitostí, zajistit funkční provozní vztahy v sídle a odpovídající péči o veřejné prostory.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.A.1 Zajištění zkvalitnění veřejných prostor
- SR II.A.2 Rekonstrukce nemovitostí ve špatném technickém stavu
- SR II.A.3 Zajištění odpovídající péče o veřejné prostory

SR II.B ZKVALITNĚNÍ STÁVAJÍCÍ A REGULACE NOVÉ ZÁSTAVBY

Vzhledem ke stávající situaci domovního a bytového fondu v sídlech zájmového území a často nekoordinovanému vzniku nové výstavby, je třeba nastavit účinné mechanismy zajišťující koordinaci rekonstrukce a rozvoje zástavby v celé obci. Tím dojde k zamezení vzniku nových rozsáhlých satelitů na kvalitních zemědělských půdách na úkor rekonstrukce a rehabilitace již zastavěného území. Prioritně je třeba pro novou výstavbu využívat stávající proluky a nové parcely určené k zástavbě lokalizovat mimo jiné s ohledem na ochranu přírodních a kulturně-historických hodnot a krajinného rázu. Nová výstavba by měla být povolována postupně a pouze v případě potřeby.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.B.1 Zajištění citlivé rekonstrukce stávajícího domovního a bytového fondu, včetně zajištění jeho využívání
- SR II.B.2 Zajištění racionální regulace nové výstavby (s upřednostněním lokalizace nové výstavby do zastavěného území sídla a minimalizace záborů bonitní zemědělské půdy)

SR II.C REVITALIZACE ZELENĚ VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Většina obcí disponuje prostornou návší (resp. náměstím), kde stav veřejné zeleně až na pár výjimek neodpovídá venkovskému rázu (existence návesní zeleně „hřbitovního“ charakteru, výskyt násilně upravených vodních toků v intravilánu, absence zeleně ve veřejném prostoru apod.). Územní plány až na výjimky neřeší koncepčně revitalizaci a rozvoj zeleně ve veřejném prostoru.

V rámci rehabilitace intravilánu budou zpracovány koncepční plány a projekty rozvoje ploch zeleně na základě aktuálních pasportů zeleně a technických prvků.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.C.1 Zpracování pasportů zeleně a technických prvků
- SR II.C.2 Zpracování koncepce rozvoje zeleně
- SR II.C.3 Realizování projektů revitalizace zeleně ve veřejném prostoru (zejména návesních prostorů)

SR II.D PODPORA ROZVOJE OBČANSKÉ VYBAVENOSTI

Stávající občanská vybavenost obcí se soustřeďuje do bývalých střediskových obcí, z kulturních zařízení je zájmové území vybaveno 12 veřejnými knihovnami, 2 stálými kiny a 2 muzei. V zájmovém území se vyskytuje 9 sakrálních staveb, 9 hřbitovů a 1 smuteční síň. Pro děti a dorost jsou k dispozici 3 střediska pro volný čas dětí a mládeže, 8 mateřských škol, 3 základní školy (1. - 5. ročník) a 2 základní školy (1. - 9. ročník). Sportovní a rekreační zázemí tvoří 1 koupaliště, 7 tělocvičen, 15 sportovních hřišť a 2 otevřené stadiony. V zájmovém území fungují 2 samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé a 1 samostatná a 1 detašovaná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost. V území je možné navštívit 1 samostatnou stomatologickou ordinaci a 1 detašované zařízení lékárenské péče.

I přes výše uvedený výčet bude vhodné podpořit rozvoj občanské vybavenosti typu: školské stavby pro výchovu a vzdělávání (úpravy nevyhovujících areálů základních a mateřských škol a jídelen), stavby cestovního ruchu a veřejného stravování (penziony, hotely, ubytovny, restaurace), sportovní a tělovýchovné stavby (tělocvičny, herny, sportovní střediska), stavby pro obchod a služby (prodejny, salony), administrativní stavby (pro státní správu, výrobní i nevýrobní společnosti, domovy seniorů), zdravotnické stavby (lékárny, ordinace, střediska, zdravotní centra), stavby s kulturním využitím (vícefunkční kulturní zařízení - společenská centra, kina).

Dílčí strategické cíle:

- SR II.D.1 Zajištění dostačujícího počtu zařízení pro obchod a služby
- SR II.D.2 Zajištění dostačujícího počtu sportovních a tělovýchovných zařízení (hřiště, koupaliště, kempy)
- SR II.D.3 Zajištění vícefunkčních kulturních zařízení a letních kin
- SR II.D.4 Zřízení centra zdravotně-sociálních služeb zprostředkovávajícího potřebné služby ve všech částech území regionu

SR II.E REVITALIZACE NEVYUŽÍVANÝCH A OPUŠTĚNÝCH PROSTOR V INTRAVILÁNU I EXTRAVILÁNU

Současný stav vybraných hospodářských areálů a dalších opuštěných a nevyužívaných prostor v intravilánu i v extravilánu vyžaduje přehodnocení využití tohoto území. V budoucnu bude potřeba hledat cesty k jejich novému využití například pro zpracování místních produktů, s podporou výrob s vyšší přidanou hodnotou a omezenými dopady na životní prostředí. V případě, že konkrétní areál nebude možné transformovat, bude vhodné přistoupit k jeho asanaci a rekultivaci území. Záměrem revitalizace těchto prostor je zkvalitnění životního prostředí v obcích, eliminace negativního vlivu nevyhovujících provozů, skládek atd.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.E.1 Revitalizování konkrétních vytipovaných areálů (např. za účelem rozvoje místního zpracovatelského průmyslu, lokalizace recyklačních dvorů, kompostáren, lokálních výtopen (na biomasu), fotovoltaických parků malého rozsahu, lokálních bioplynových stanic apod.)

SR II.F ZKVALITNĚNÍ STAVU DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY A OBSLUŽNOSTI ÚZEMÍ

Území projektu je významnou dopravní křižovatkou, v níž nejvýznamnější roli hrají silniční a železniční tahy, okrajový význam má i lodní a letecká doprava. Jihozápadní část území výrazně ovlivňuje provoz vojenské letecké základny Čáslav. Prostupnost krajiny se v souvislosti se vznikem velkých lánů polí za současného zániku většiny polních cest, podstatně zhoršila. Krajina se tak stala nepřístupnou a neprostupnou i pro člověka.

V území je navržena řada projektů úpravy dopravní infrastruktury, z nichž až na výjimku navrženého trasování přeložky komunikace první třídy I/2 jsou všechny akceptovatelné.

Do budoucna je třeba realizovat projekty zkvalitňující stav sítě dopravní infrastruktury, lokalizovat nová parkoviště a eliminovat nebezpečné a rizikové úseky a negativní dopady silničního provozu (chybějící přechody, chodníky apod.). Ve vzdálenějším

časovém horizontu zcela eliminovat negativní vliv letecké základny Čáslav, do té doby zajistit finanční kompenzace obcím, investice do protihlukových opatření apod. S ohledem na zlepšení prostupnosti území pro člověka je účelné obnovit staré nebo vytvořit nové polní cesty a stezky.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.F.1 Udržování kvalitního stavu sítě místních komunikací a realizování schválených opatření (obchvat Církvice)
- SR II.F.2 Přehodnocení navrženého trasování přeložky I/2 a realizování nové trasy
- SR II.F.3 Realizování účinných bezpečnostních opatření v rizikových úsecích komunikací
- SR II.F.4 Eliminování negativních vlivů letecké základny Čáslav, v době její existence zajištění kompenzací obcím
- SR II.F.5 Zlepšení prostupnosti krajiny pro člověka obnovou starých a tvorbou nových polních cest a stezek
- SR II.F.6 Zajištění dopovídající dopravní infrastruktury (např. parkoviště) v jednotlivých sídlech a jejich odpovídající dopravní dostupnost veřejnou dopravou

SR II.G PŘEMĚNA A BUDOVÁNÍ MODERNÍ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY

Současná vybavenost technickou infrastrukturou obcí zájmového území není vyhovující. Území je dobře pokryto plynofikací, ostatní typy infrastruktury (vodovod, kanalizace, ČOV) jsou na značné části území pouze ve fázi plánu. Kanalizační disponuje pouze 8 z 15 obcí a ČOV postrádá nadpoloviční množství obcí zájmového území. Pitná voda je rozvedena veřejným vodovodem jen v 6 obcích. Navíc kvalita povrchové a podzemní vody v území až a výjimky neumožňuje její využití pro zásobování obyvatel pitnou vodou, v území nebyly identifikovány významné problémy s kvantitou vody.

Z uvedeného vyplývá, že v této oblasti je třeba podpořit rozvoj chybějící infrastruktury tak, aby vyhovovala rostoucím potřebám ekonomického rozvoje při respektování ochrany životního prostředí a aby splňovala požadavky obyvatel na trvalé zvyšování kvality životních podmínek.

Dílčí strategické cíle:

- SR II.G.1 Rozšíření stávající sítě technické infrastruktury (napojení všech sídel na skupinový vodovod, výstavba kanalizační sítě, výstavba ČOV včetně odvedení odpadních a splaškových vod na budované ČOV, vyhledání místních vodních zdrojů, využitelných jako rezerva pro místní zásobování) za účelem zajištění zdravotně nezávadné pitné vody pro všechny obyvatele zájmového území
- SR II.G.2 Rozšíření moderní technické infrastruktury v oblasti informačních technologií, podporujících informovanost a vzdělanost obyvatel

SR III. ZAJIŠTĚNÍ A PODPORA UDRŽITELNÉHO ROZVOJE REKREACE A ŠETRNÉHO TURISTICKÉHO RUCHU

SR III.A PODPORA REKREACE A VENKOVSKÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

Vzhledem k výhodné poloze a dobré dostupnosti území, navázání na hlavní dopravní tahy, dobrou veřejnou dopravu (zejména ve všedních dnech) a bohatému přírodnímu a kulturně-historickému bohatství území je třeba posílit rozvoj venkovského cestovního ruchu, který je v současné době minimalizován na nejdůležitější centra (zámek Kačina, Obora Žehušice, Svatý Jakub atd.). Území sice leží mimo hlavní rekreační oblasti, ale má dobré podmínky pro rozvoj letní rekreace.

Za tímto účelem je třeba společně s cílem SR II.D Podpora rozvoje občanské vybavenosti vytvořit infrastrukturu cestovního ruchu (vznik info-systému o území – webové stránky, informační materiály, výstavy, mimiexpoze – kovárna, mlýn, hospodářské objekty, konifery – výstava dřevin a květin (v Žehušicích), knihy, infocentra, služby cestovního ruchu, značení cest, zpřístupňujících krajinu a zajímavá místa v ní (např. tematické značené cesty zaměřené na komponovanou krajinu, gotické kostely), a značení lokalit, ubytovací zařízení (agroturistika, ubytování v soukromí) atd.) a zajistit propagaci místních turistických cílů, ideálně na různých úrovních (kraj, region, obec). Podpora zážitkové turistiky. V rámci podpory šetrného turistického ruchu je třeba posilovat typy návštěvníků přijíždějících na dlouhodobou návštěvu a využít i potenciálu krátkodobých návštěvníků přilehlých historických měst. V rámci propagace památek bude třeba organizovat pravidelné kulturní akce (Kačina, Žehušice, Nové Dvory). V rámci rozvoje letní rekreace budou revitalizovány sportovně-rekreační areály u vody (Žehušice pískovna, Záboří nad Labem rybářský kemp, koupaliště, výletní plavby).

Pro navržené sportovně-rekreační areály budou zpracovány projekty rozvoje, vč. limitů rekreačního využití a ochranných režimů. Např. v žehušickém areálu bude integrován sportovní rybolov (bez přihnojování), rekreační koupání, sezónní ubytování se zázemím i ekologická funkce vodní plochy, jakožto biotop vodního ptactva, vodního hmyzu a obojživelníků. Projekt stanoví kompromis mezi funkcemi rekreační a přírodoochrannou (stanovení pravidel a kapacity pro rekreační využívání, úprava a údržba břehů, vymezení míst k rekreaci u vody, úprava příjezdu a místa k parkování motorových vozidel v dostatečné vzdálenosti od vody, vymezení části zatopené pískovny (vodní plochy a břehů) k plnění ekologických funkcí, kde bude zákaz koupání).

Pro sportovně-rekreační areál Záboří nad Labem bude zpracován obdobný projekt zohledňující sportovní rybáře, rekreaci (kemp, přístav – výletní plavby) i ekologické funkce nadregionálního biokoridoru Labe.

Dílčí strategické cíle:

- SR III.A.1 Posílení dostupnosti turistických cílů veřejnou dopravou o víkendech a mimo dopravní špičku ve všední dny
- SR III.A.2 Realizování infrastruktury cestovního ruchu pro pěší, cykloturistiku, hipoturistiku, agroturistiku a další (ve spolupráci s místními spolky a sdruženími, např. KČT), např. formou realizování nových cest, které by zpřístupňovaly krajinu a zajímavá místa v ní (zážitková turistika)
- SR III.A.3 Zpracování projektů a realizace sportovně-rekreačních areálů v Žehušicích (kemp + technické zázemí, koupání, sportovní rybolov, ekologická funkce) a Záboří nad Labem (kemp + technické zázemí, sportovní rybolov, přístav – výletní plavby,

ekologická funkce Projekty budou zpracovány s ohledem na ochranu přírody a krajiny a budou nastavovat limity rekreačnímu využití území

SR III.A.4 Realizování rozhledny nad Horušicemi

SR III.B PODPORA SPOLUPRÁCE S KUTNOU HOROU (MĚSTEM UNESCO), EV. ČÁSLAVÍ

Vzhledem ke geografické poloze zájmového území je výhodné při zajištění rozvoje turistického ruchu a propagace regionu spolupracovat s městem UNESCO Kutnou Horou a např. i s Čáslaví. V rámci této spolupráce připravit integrovaný turistický systém zajišťující vícedenní pobytovou rekreaci.

Dílčí strategické cíle:

SR III.B.1 Tvorba integrovaného turistického systému

SR III.B.2 Nabídka širokého spektra možností vícedenní pobytové rekreace

SR III.B.3 Nabídka širokého spektra možností krátkodobé dojížďkové rekreace

6 DISKUSE

Příprava textové části cílové charakteristiky krajiny – souhrnné strategické vize je interaktivní proces, který zabere několik sezení, na nichž účastníci postupně precizují své myšlenky. Příprava scénářů (zejména v 1. a 2. fázi) se skládá z řady kroků, po jejichž naplnění je nutné se zastavit a zkontrolovat, zda je jejich obsah představitelný a zda nepotřebuje nějaké změny. Hlavním testem je posouzení, zda jsou scénáře vnitřně soudržné – pokud ne, je třeba se vrátit k předchozímu kroku a opravit problém.

Použití mapových průmětů k prezentaci strategických vizí rozvoje krajiny se v našich podmínkách objevuje velmi ojediněle a je provázáno nedostatkem praktických zkušeností jak v oblasti jejich zpracování, tak jejich interpretace.

Při zpracování mapových průmětů alternativních scénářů budoucího rozvoje krajiny a návrhu cílové charakteristiky krajiny bylo ambicí výzkumného projektu tvůrčí provázání tří přístupů ke krajinářství (MEEUS, VROOM 1986; MÍCHAL 1991):

- a) tradičního krajinářství, koncipovaného jako umění tvorby nového prostředí;
- b) moderního krajinářství, opírajícího se o inventarizaci přírodních daností, vědeckou analýzu, předvídání vznikajících problémů a o prognózu následků; kdy obsah i forma syntézy jsou určovány výhradně výsledkem vědeckých analýz;
- c) postmoderního krajinářství (pozn. aut.: dnes bychom asi hovořili o participativním krajinářství), kdy výsledný návrh organizace prostoru je tvořen na bázi vyjednávání plánovačů a uživatelů krajiny; výsledný návrh může vycházet pouze z kompromisů mezi záměry různých skupin uživatelů, které musejí být schopny racionálně vyjádřit své potřeby v projektu; forma návrhu musí být přizpůsobena očekávaným diskusím a projednávání, návrh bývá často redukován na prostorovou osnovu, která má být postupně naplňována v souladu s proměnlivými potřebami uživatelů.

Duchu EÚoK je patrně nejbližší uplatnění postmoderního krajinářství, ovšem jeho tvůrčí provázání s tradičním i moderním krajinářstvím je podle našeho názoru do jisté míry předpokládáno. Takto provázaný přístup ke krajině bychom si dovolili pracovně nazvat krajinářstvím „integrovaným“. Pro uplatnění „integrovaného krajinářství“ v rámci našeho výzkumného projektu vytváří předpoklady interdisciplinární složení řešitelského týmu, které zahrnuje odborníky architektonického, přírodovědného, humanitního, technického i uměnovědného zaměření.

Při interpretaci je třeba přistupovat k mapovým průmětům jako ke směrným dokumentům vyjadřujícím dlouhodobou koncepci rozvoje krajiny, vznikající na základě promítnutí určitých tendencí dlouhodobé strategie. Ve smyslu navrhovaných opatření jde pouze o rámcová doporučení, nikoliv o závaznou dokumentaci a řada navrhovaných jevů má charakter myšlenkových námětů.

Z tohoto pohledu je třeba chápat mapové průměty především jako srozumitelný a účinný prostředek pro interpretaci strategických záměrů a prostředek pro účinnou komunikaci v rámci participativních forem plánování budoucího rozvoje krajiny.

K výsledkům prezentovaným v bilanční části a opírajícím se o mapové průměty je třeba s ohledem k výše uvedenému, přistupovat uváženě. Uváženě je potřeba hodnotit i vypovídací hodnotu od nich se odvíjejících rámcových srovnávacích analýz. Z tohoto pohledu je především nutno přistupovat k pokusu o rámcové ocenění produkčních a mimoprodukčních funkcí současného a perspektivního variantního využití zájmového území prezentovanému v příloze 3. Požadavek pokusit se o ekonomické zhodnocení dopadů navržených variant rozvoje vzešel z diskusí na pracovních dílnách. Z tohoto důvodu byl osloven externí tým odborníků, který materiál zpracoval, a to na základě dostupných poznatků a zkušeností. Na

tento pokus je možno nahlížet i jako na prvotní metodologický podklad, který je potřeba dále zdokonalovat a zpřesňovat.

Řešitelský kolektiv realizací výzkumného projektu zastupuje do jisté míry roli zpracovatele, ale i iniciátora dokumentu strategického plánování území, kterým by v případě České republiky mohly být např. sdružení obcí, pověřené obce, případně kraj. Fakt, že samotná iniciativa tvorby strategického plánovacího dokumentu nevzešla od uvedených subjektů, ale z vnějšího prostředí, do jisté míry ovlivňuje celý průběh plánování. Z tohoto důvodu je při hodnocení výsledků k této skutečnosti nutné přihlídnout.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem výzkumného projektu VaV 2B06013: Implementace opatření Evropské úmluvy o krajině v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinářských úprav pilotní studie Nové Dvory – Kačina je nalezení přístupu k naplnění Evropské úmluvy o krajině (EÚoK) na místní úrovni. Pilotní studie, realizovaná na Novodvorskú a Žehušickú ve Středočeském kraji, usiluje o sdílené zabezpečení trvale udržitelného rozvoje krajiny, respektujícího jak její hospodářský potenciál, tak i ochranu a rozvoj přírodních a kulturně-historických hodnot.

Poslední etapa výzkumu, která je předmětem předložené zprávy, je zaměřena na zpracování návrhu cílové charakteristiky krajiny. Jedná se o strategickou vizi nakládání s krajinou v časovém horizontu cca 30 let. Zpráva představuje obecná metodologická východiska a náplň v našich podmínkách nového strategického podkladu pro přípravu územních plánů, pozemkových úprav, ochranu přírody, památkovou péči a dalších koncepcí. Materiál může být i prvotním východiskem pro zpracování návrhů konkrétních opatření k ochraně, správě a plánování krajiny a následnou péči o krajinu v zájmovém území projektu.

Na základě realizovaného výzkumu lze konstatovat, že se jedná o důležitý metodologický příspěvek k problematice strategického plánování rozvoje krajiny.

8 LITERATURA

ANONYMUS (2007): Návrh metodiky provádění Evropské úmluvy o krajině na vnitrostátní úrovni. Příloha 12; T-FLOR (2007) 14 (<http://www.cenelc.cz>).

ANONYMUS (2010): Scenario Planning (http://en.wikipedia.org/wiki/Scenario_planning) 2010-11-02.

BLAKELY, E., J. (1994): Planning Local Economic Development. Sage Publications, Thousand Oaks, 343 s.

CLOKE, P., J. (1983): An Introduction to Rural Settlement Planning. Methusen, London and New York, 380 s.

COUNCIL OF EUROPE (2000): Evropská úmluva o krajině a důvodová zpráva. Strasbourg, 22 s.

FANTA, J. (2001): Česká krajina v evropských souvislostech, in: Tvář naší země - krajina domova, dodatky - Tvář naší země – krajina domova, sborník stejnojmenné konference konané 21. – 23. února 2001 na Pražském hradě a v Průhonicích, Česká komora architektů, 40-47 s.

GANTAR, D. (2009): Scenario Use for Fostered Adaptation to the Future Landscape Changes. *Acta agriculturae Slovenica*, 93-1, s. 69-76. ISSN 1581-9175.

HADJIBIROU, K. (2010): Effects of Policy Development on Schinias Marathon Coastal Landscape. In *Living Landscape. The European Landscape Convention in Research Perspective*. Vol. 1. Florence 18. – 19. 10. 2010. UNISCAPE, Bandecchi & Vivaldi, s.318-329. ISBN 978-88-8341-458-9 (vol.1).

JONES, M. (2007): The European Landscape Convention and the Question of Public Participation. *Landscape Research*, Vol. 32, No. 5, 613-633, October 2007. ISSN 0142-6397 Print/1469-9710 Online.

LARCHER, F., NOVELLI, S., GULLINO, P., DEVECCHI, M. (2010): Planning Rural Landscape: a Participation Approach for Analysing Future Scenarios in Monferrato (Piedmont, Italy). In *Living Landscape. The European Landscape Convention in Research Perspective*. Vol. 1. Florence 18. – 19. 10. 2010. UNISCAPE, Bandecchi & Vivaldi, s.411-425. ISBN 978-88-8341-458-9 (vol.1).

LENEY, T., COLES, M., GROLLMAN, P., VILU, R. (2004): *Trousse d'outils pour la construction de scénarios*. Cedefop Dossier series; 10; Luxembourg: Office des publications officielles des Communautés européennes, 90 p. ISBN 92-896-0302-X, ISSN 1608-9901.

LIPSKÝ, Z., ŠANTRŮČKOVÁ, M., WEBER, M., STROBLOVÁ, L. (2010): SWOT Analysis as a Part of Participative Approach to Landscape Planning. In *Living Landscape. The European Landscape Convention in Research Perspective*. Vol. 1. Florence 18. – 19. 10. 2010. UNISCAPE, Bandecchi & Vivaldi, s.426- 434. ISBN 978-88-8341-458-9 (vol.1).

MEEUS, J., H., A., VROOM, M., J. (1986): Critique and Theory in Dutch Landscape Architecture. *Landscape and Urban Planning* Vol. 13, 4/1986, s. 277-302.

MEYER, B., CH., PHILLIPS, A., ANNETT, S., (2008): Optimising Rural Land Health: From Landscape Policy to Community Land Use Decision-making. *Landscape Research*, Vol. 33, No. 2, 181-196, April 2008. ISSN 0142-6397 Print/1469-9710 Online.

MÍČHAL, I. (1991): Tři typy holandské krajinářské architektury. *Územní plánování a urbanismus*, č. 6, ročník XVIII, s. 281-288.

MZV (2005): *Sbírka mezinárodních smluv ČR číslo 13 z 24. ledna 2005 (částka 6) Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajině*.

PERLÍN, R., BIČÍK, I. (2006): *Strategický plán mikroregionu*. Přírodovědecká fakulta. UK Praha. 76 s. (<http://www.fondyeu.kr-stredocesky.cz/>).

SHEARER, A., (2005): Approaching Scenario Based Studies: Free Perceptions about the Future and Considerations for Landscape Planning. *Environment and Planning. Planning and Design*. Vol. 32, 1/2005, s. 67-87.

STRÁNSKÝ, M., TRNKA, J., BARTUŠEK, O., KUČERA, J. (2008): *Veltrusdominio. Studie udržitelného rozvoje mikroregionu*. SURM, Studio MAC-ARCHITECTURE, s.r.o. Mikroregion Veltrusdominio, Veltrusy, 155 s. (<http://www.veltrusypark.cz>).

STROBLOVÁ, L. (2009): Spolupráce s veřejností při plánování rozvoje území je správná, ale nelehká cesta, aneb hledejme společně budoucí podobu naší krajiny. In *Dreslerová J., (eds.): Venkovská krajina 2009. Sborník ze 7. ročníku mezinárodní mezioborové konference konané 22. – 24. května 2009 v Hostětíně, Bílé Karpaty, 2009*, s. 384-390, ISBN 978-80-87154-65-6.

STROBLOVÁ, L., WEBER, M., LIPSKÝ, Z. (2010): SWOT analýza jako součást participativního přístupu k plánování krajiny na Novodvorskú a Žehušickú. Acta Pruhoniciana 95, s. 5-13, ISBN 978-80-85116-75-5, ISSN 0374-56-51.

VAN ELZAKKER, B. (1994): České zemědělství na křižovatce. Agrospoj Praha, 85 s.

WEBER, M., LIPSKÝ, Z., DOSTÁLEK, J., HENDRYCH, J., CHROMÝ, P., SKALOŠ, J., VÁVROVÁ, V. (2006): Implementace opatření Evropské úmluvy o krajině v intenzivně zemědělsky využívaných oblastech nesoucích stopy historických krajinářských úprav - pilotní studie Nové Dvory – Kačina. [Návrh projektu do veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji NPV II. MŠMT ČR; VÚKOZ Průhonice, ÚK Praha; depon in VÚKOZ Průhonice]. 60 s.

WEBER, M., LIPSKÝ, Z., ŠANTRŮČKOVÁ, M., KUČERA, Z., SKALOŠ, J., STROBLOVÁ, L., KUKLA, P., DOSTÁLEK, J., VÁVROVÁ, V. TRANTINOVÁ, M., KOPECKÝ, A. (2009): Krajinová diagnóza (Souhrnná analytická zpráva, SWOT analýza). Výstup za aktivitu 904A01, projekt 2B06013 (www.projektkacina.estranky.cz), 135 s.

WEBER, M., LIPSKÝ, Z., STROBLOVÁ, L., SKALOŠ, J., ŠANTRŮČKOVÁ, M. (2010): Variantní scénáře rozvoje krajiny jako součást participativních přístupů k plánování krajiny. In Brtnický M. et al. (eds.), Degradace a regenerace krajiny a dílčích krajinových sfér – sborník abstraktů. MENDELÚ Brno, s. 10.

Internetové stránky projektu 2B06013 (www.projektkacina.estranky.cz).

PŘÍLOHY

Příloha 1

Mapové průměty variantních scénářů a cílové charakteristiky krajiny

Příloha 2

Využití přirozeného potenciálu krajiny pro retenci a protipovodňovou ochranu území

Doc. RNDr. Jakub Langhammer, Ph.D., Mgr. Zuzana Rettichová

Příloha 3

Ocenění produkčních a mimoprodukčních funkcí současného a perspektivního variantního využití zájmového území

Prof. Ing. Karel Pulkrab, CSc., Prof. Ing. Luděk Šišák, CSc., Ing. Roman Sloup, Ph.D.,
Martina Paduchová

Příloha 4

3D model současného stavu a návrhu cílové charakteristiky krajiny zájmového území

Mgr. Tomáš Oršulák